

การวิเคราะห์องค์ประกอบคุณลักษณะด้านความเป็นคนดีของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ตามความคาดหวังของบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษา

ปริญญานิพนธ์

ของ

นายศรี แซ่ลิ่ม

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและสถิติทางการศึกษา

เมษายน 2548

การวิเคราะห์องค์ประกอบคุณลักษณะด้านความเป็นคนดีของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ตามความคาดหวังของบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษา

บทคัดย่อ
ของ
นายศรี แซ่ลิ้ม

- 6 พ.ค. 2548

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและสถิติทางการศึกษา
เมษายน 2548

ฉายศรี แซ่ลิ่ม. (2548). การวิเคราะห์องค์ประกอบคุณลักษณะด้านความเป็นคนดีของนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ตามความคาดหวังของ
บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษา. ปรินญานีพนธ์ กค.ม. (การวิจัยและสถิติทางการศึกษา).
กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. คณะกรรมการควบคุม :
อาจารย์ ดร. สุวพร เข้มเฮง , รองศาสตราจารย์ นิภา ศรีไพโรจน์.

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบคุณลักษณะด้านความเป็นคนดีของ
นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ตามความคาดหวังของบุคลากรที่
เกี่ยวข้องกับสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นครั้งนี้ประกอบด้วย กรรมการสถานศึกษา
ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ และผู้ปกครองนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่
กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2547 ของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 637 คน ได้มา
โดยการสุ่มแบบสองขั้นตอน (Two – Stage Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวม
ข้อมูลคือแบบสอบถามคุณลักษณะด้านความเป็นคนดีของนักเรียนตามความคาดหวังของบุคลากรที่
เกี่ยวข้องกับสถานศึกษาเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า(Rating scale) ชนิด 3 มาตรา การวิเคราะห์
องค์ประกอบครั้งนี้ใช้การสกัดองค์ประกอบด้วยเทคนิคแกนสำคัญ(Principal Component) และหมุนแกน
แบบมุมแหลม (Oblique rotation) ด้วยวิธีไดเรคอบลิมิน (Direct Oblimin)

ผลการวิจัยพบว่าองค์ประกอบคุณลักษณะด้านความเป็นคนดีของนักเรียนตามความคาดหวัง
ของบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษามีองค์ประกอบที่ชัดเจน 2 องค์ประกอบคือ พฤติกรรมด้าน
ความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม และพฤติกรรมด้านความซื่อสัตย์ ซึ่งทั้ง 2 องค์ประกอบ
สามารถอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 59.67 ของความแปรปรวนทั้งหมด

THE FACTOR ANALYSIS OF GOOD PERSON CHARACTERISTICS OF PRATHOMSUKSA VI
STUDENTS IN SCHOOLS UNDER BANGKOK METROPOLITAN ADMINISTRATION
ACCORDING TO SCHOOL RELATED PERSONNEL'S EXPECTATION

AN ABSTRACT
BY
CHAI SRI SAE LIM

Presented in partial fulfillment of the requirements
for the Master of Education degree in Educational Research and Statistics
at Srinakharinwirot University
April 2005

Chaisri Saelim. (2005). *The Factor Analysis of Good Person Characteristics of Pharthomsuksa VI Students in schools under Bangkok Metropolitan Administration According to School Related Personnel's Expectation*. Master thesis, M.Ed (Educational Research and Statistics). Bangkok : Graduate School, Srinakharinwirot University. Advisor Committee : Dr.Suwaporn Semheng, Assoc. Prof. Nipa Sripairot.

The purpose of this study was to find the factor of good person characteristics of Prathomsuksa 6 students in schools under Bangkok Metropolitan Administration according to school related personnel's expectation. The sample of this study were six hundred and thirty seven related personnels, selected by two-stage random sampling. These included personnels from school board, school administrators, head of learning subject group and parents of Prathomsuksa 6 students in the first semester of the academic year 2004. Data were collected by a questionnaire of 180 items. Factor analysis was performed by using the principle component method with oblique rotation by oblimin procedure.

The results of the study were found that there were two oblique factors of good person characteristics of Prathomsuksa 6 students; the factor on responsibility for oneself and society behaviour and the factor on honesty behavior. The two factors accounted for 56,67 % of the total variance.

ปริญญานิพนธ์

เรื่อง

การวิเคราะห์องค์ประกอบคุณลักษณะด้านความเป็นคนดีของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ตามความคาดหวังของบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษา

ของ

นางสาวนายศรี แซ่ลิ่ม

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและสถิติทางการศึกษา
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เพ็ญสิริ จีระเดชากุล)

วันที่.....๑๙.....เดือน เมษายน พ.ศ. 2548

คณะกรรมการสอบปริญญานิพนธ์

.....ประธาน

(อาจารย์ ดร. สุวพร เข้มเฮง)

.....กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ นิภา ศรีไพโรจน์)

.....กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม

(รองศาสตราจารย์ ดร. บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์)

.....กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นิคม ดังคะพิภพ)

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยดีเป็นเพราะผู้วิจัยได้รับความกรุณาอนุเคราะห์อย่างยิ่งจากอาจารย์ดร.สุพร เข้มเฮง ประธานกรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ และรองศาสตราจารย์ นิภา ศรีไพโรจน์ กรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ ที่ท่านได้เสียสละเวลาอันมีค่าเพื่อให้คำปรึกษา แนะนำในการทำงานวิจัยนี้ทุกขั้นตอน พร้อมทั้งตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆจนงานวิจัยนี้สำเร็จ ลุล่วงไปได้ด้วยดี ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในพระคุณของอาจารย์ทั้งสองเป็นอย่างมากขอกราบขอบพระคุณ ท่านเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร.บุญเชิด ภิญโญนันตพงษ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นิคม ดังคะพิภพ กรรมการแต่งตั้งเพิ่มเติม ที่ได้ให้คำแนะนำ เสนอแนะและตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาสาระของงานวิจัยให้ชัดเจนยิ่งขึ้น ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ระวีวรรณ พันธุ์พานิช และอาจารย์ ดร.ละเอียด รักรัษเฝ้า จากภาควิชาวัดผลและวิจัยทางการศึกษา รองศาสตราจารย์ ดร. สมสรร วงษ์อยู่น้อย จากสำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา อาจารย์ ดร. วิลาสลักษณ์ ชั่ววัลลี และอาจารย์ ดร. พรรณี บุญประกอบ จากสถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ ที่ให้ความอนุเคราะห์ช่วยเหลือในการตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้บริหารโรงเรียน คณะครู กรรมการสถานศึกษา และผู้ปกครองนักเรียนที่ให้ความอนุเคราะห์และความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นอย่างดี

ขอกราบขอบพระคุณบิดามารดาที่สนับสนุนในด้านทุนทรัพย์และขอขอบคุณเพื่อนๆทุกคนที่ให้ทั้งกำลังใจกำลังใจ ให้ความช่วยเหลือเป็นอย่างดีตลอดระยะเวลาที่ศึกษาและทำปริญญานิพนธ์

คุณค่าและประโยชน์ที่พึงมีจากปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบให้เป็นเครื่องบูชาพระคุณแต่ บิดามารดา และครูบาอาจารย์ที่ได้อบรมสั่งสอนประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ให้แก่ผู้วิจัยตั้งแต่อดีต จนถึงปัจจุบัน รวมทั้งผู้มีพระคุณทุกท่านที่มีได้เอ่ยนามไว้ ณ ที่นี้

ฉายศรี แซ่ลิ่ม

งานวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุน

จาก

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา

ประจำปีการศึกษา 2546

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	3
ความสำคัญของการวิจัย.....	4
ขอบเขตของการวิจัย.....	4
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	4
ตัวแปรที่ศึกษา.....	4
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	5
สมมติฐานของการวิจัย.....	7
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	8
การกำหนดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของคนไทย.....	8
การกำหนดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของคนไทยในอนาคต.....	9
จุดหมายหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544.....	10
มาตรฐานการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์.....	11
คุณลักษณะของนักเรียนกรุงเทพมหานคร.....	15
คุณลักษณะของคนดี.....	16
✓ ความซื่อสัตย์สุจริต.....	24
ความรับผิดชอบ.....	26
ความเสียสละ.....	31
✓ ความขยันหมั่นเพียร.....	32
ความเป็นประชาธิปไตย.....	37
ความมีระเบียบวินัย.....	39
ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่.....	42
ความอดทน.....	45
ความประหยัด.....	46
การวิเคราะห์องค์ประกอบ.....	48

สารบัญ(ต่อ)

บทที่	หน้า
2 (ต่อ)งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	50
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	56
การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง.....	56
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	57
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	58
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	62
การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล.....	62
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	65
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	65
การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	65
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	66
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	81
สรุปผลการวิจัย.....	82
การอภิปรายผล.....	83
ข้อเสนอแนะ.....	85
บรรณานุกรม.....	86
ภาคผนวก.....	96
ภาคผนวก ก	97
ภาคผนวก ข	98
ภาคผนวก ค	121
ประวัติย่อ	130
ผู้วิจัย.....	

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 ความถี่คุณลักษณะของคนดี.....	23
2 จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย.....	57
3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานคุณลักษณะด้านความเป็นคนดีโดยรวม ทุกคุณลักษณะ.....	66
4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานคุณลักษณะด้านความเป็นคนดี ในคุณลักษณะความซื่อสัตย์สุจริต.....	67
5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานคุณลักษณะด้านความเป็นคนดี ในคุณลักษณะความรับผิดชอบ.....	68
6 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานคุณลักษณะด้านความเป็นคนดี ในคุณลักษณะความเสียสละ.....	69
7 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานคุณลักษณะด้านความเป็นคนดี ในคุณลักษณะความขยันหมั่นเพียร.....	70
8 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานคุณลักษณะด้านความเป็นคนดี ในคุณลักษณะความเป็นประชาธิปไตย.....	71
9 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานคุณลักษณะด้านความเป็นคนดี ในคุณลักษณะความมีระเบียบวินัย.....	72
10 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานคุณลักษณะด้านความเป็นคนดี ในคุณลักษณะเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่.....	73
11 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานคุณลักษณะด้านความเป็นคนดี ในคุณลักษณะความอดทน.....	74
12 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานคุณลักษณะด้านความเป็นคนดี ในคุณลักษณะความประหยัด.....	75
13 ผลการวิเคราะห์เป็นรายคุณลักษณะและการจัดชุดตัวแปร.....	76
14 จำนวนองค์ประกอบ ค่าไอเกน ค่าร้อยละของความแปรปรวน ค่าร้อยละของ ความแปรปรวนสะสม ในแต่ละองค์ประกอบ.....	78
15 องค์ประกอบ และค่าน้ำหนักองค์ประกอบภายหลังการหมุนแกน.....	79
16 ค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบสอบถามคุณลักษณะความซื่อสัตย์สุจริต.....	100

บัญชีตาราง(ต่อ)

ตาราง	หน้า
17 ค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบสอบถามคุณลักษณะความรับผิดชอบ.....	101
18 ค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบสอบถามคุณลักษณะความเสียสละ.....	102
19 ค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบสอบถามคุณลักษณะความขยันหมั่นเพียร.....	102
20 ค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบสอบถามคุณลักษณะความเป็นประชาธิปไตย.....	103
21 ค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบสอบถามคุณลักษณะความมีระเบียบวินัย.....	103
22 ค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบสอบถามคุณลักษณะความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่.....	104
23 ค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบสอบถามคุณลักษณะความอดทน.....	104
24 ค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบสอบถามคุณลักษณะความประหยัด.....	105
25 ค่าไอเกน และค่าน้ำหนักองค์ประกอบของแบบสอบถามคุณลักษณะ ด้านความเป็นคนดีจากการวิเคราะห์องค์ประกอบขั้นตอนที่ 1.....	106
26 องค์ประกอบที่ได้จากการวิเคราะห์องค์ประกอบขั้นตอนที่ 2.....	115

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	3
ความสำคัญของการวิจัย.....	4
ขอบเขตของการวิจัย.....	4
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	4
ตัวแปรที่ศึกษา.....	4
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	5
สมมติฐานของการวิจัย.....	7
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	8
การกำหนดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของคนไทย.....	8
การกำหนดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของคนไทยในอนาคต.....	9
จุดหมายหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544.....	10
มาตรฐานการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์.....	11
คุณลักษณะของนักเรียนกรุงเทพมหานคร.....	15
คุณลักษณะของคนดี.....	16
ความซื่อสัตย์สุจริต.....	24
ความรับผิดชอบ.....	26
ความเสียสละ.....	31
ความขยันหมั่นเพียร.....	32
ความเป็นประชาธิปไตย.....	37
ความมีระเบียบวินัย.....	39
ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่.....	42
ความอดทน.....	45
ความประหยัด.....	46
การวิเคราะห์องค์ประกอบ.....	48

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ในปัจจุบันประเทศไทยกำลังเผชิญปัญหาและวิกฤติการณ์ทางด้านเศรษฐกิจและสังคมเป็นอย่างมากและคาดหวังที่จะให้การศึกษาที่มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาศักยภาพ และคุณภาพของประชากรเพื่อนำไปสู่การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศอย่างยั่งยืน และเตรียมพร้อมที่จะรับมือกับการเปลี่ยนแปลงที่มาอย่างรวดเร็วกับกระแสโลกาภิวัตน์ และความก้าวหน้าของวิทยาการใหม่ ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการก้าวเข้าสู่เศรษฐกิจสังคมแห่งการเรียนรู้ ทว่าระบบการศึกษาไทยไม่สามารถทำหน้าที่หรือมีบทบาทสำคัญดังกล่าวได้ โดยยังมีได้ส่งเสริมการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่นเท่าที่ควรทำให้สังคมไทยขาดความภาคภูมิใจในความเป็นไทย และขาดคุณธรรมจริยธรรม (สมเชาวน์ เกษประทุม. 2544 : 7 – 8) ด้วยเหตุนี้ทำให้เกิดปัญหาสังคมต่าง ๆ มากมาย ไม่ว่าจะเป็นปัญหายาเสพติด ปัญหาอาชญากรรม ปัญหาสิ่งแวดล้อม หรือแม้แต่ปัญหาการคอร์รัปชัน ซึ่งล้วนแต่ทำความเสียหายให้แก่ประเทศชาติเป็นอย่างมาก (ทัศนีย์ ทองสว่าง. 2545 : 1) ดังจะเห็นได้จากการรายงานคดีอาญาที่น่าสนใจของสำนักงานสถิติแห่งชาติ (2545. : 50 – 53) ที่รายงานว่าคดีอุกฉกรรจ์และสะเทือนขวัญ คดีที่เป็นการกระทำผิดต่อชีวิตร่างกายและเพศ คดีประทุษร้ายต่อทรัพย์ คดีโจรกรรมและคดีที่รัฐเป็นผู้เสียหายในช่วงปี พ.ศ. 2542 – พ.ศ. 2544 มีแนวโน้มสูงขึ้น

ด้วยเหตุนี้จึงทำให้เกิดการตื่นตัวขึ้นในสังคม โดยเฉพาะด้านการศึกษามีการตราพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 โดยได้กำหนดความมุ่งหมายในการจัดการศึกษา และกำหนดหลักการจัดการศึกษาไว้ในมาตรา 6 และ 8 ว่าการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข นอกจากนี้การจัดการศึกษายังต้องยึดหลักเป็นการศึกษาตลอดชีวิตเพื่อประชาชนให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา มีการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างต่อเนื่องและในมาตรา 7 ได้บัญญัติว่ากระบวนการเรียนรู้ต้องมุ่งปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข รู้จักรักษาและส่งเสริมสิทธิหน้าที่ เสรีภาพ ความเคารพกฎหมาย ความเสมอภาค และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย รู้จักรักษาผลประโยชน์ส่วนรวมและของประเทศชาติรวมทั้งส่งเสริมศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมของชาติ การกีฬา ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และความรู้อันเป็นสากล ตลอดจนอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีความสามารถในการประกอบอาชีพ รู้จักพึ่งตนเอง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่รู้และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง (สมเชาวน์ เกษประทุม. 2544 : 8 – 9)

อีกทั้งยุทธศาสตร์ของชาติ พ.ศ. 2545 – 2549 ยังได้มุ่งเน้นการพัฒนาบุคคลให้เป็นคนดี โดยเฉพาะบุคคลในวัยเด็ก โดยได้กำหนดนโยบายความมั่นคงของชาติให้มีการพัฒนาความรู้ ค่านิยมวัฒนธรรม ความเป็นประชาธิปไตย ด้วยการจัดการศึกษาให้กับนักเรียนอย่างต่อเนื่อง (วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร. 2544 : 37) ดังพระบรมราโชวาทในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมหาราช พระราชทานลงพิมพ์ในหนังสือวันเด็ก ประจำปีพุทธศักราช 2522 ความว่า

เด็กเป็นผู้ที่จะได้รับช่วงทุกสิ่งทุกอย่างต่อจากผู้ใหญ่ รวมทั้งภาระผิดชอบในการธำรงรักษา อิศรภาพและความสงบสุขของบ้านเมือง ดังนั้นเด็กทุกคนจึงสมควรและจำเป็นที่จะต้องได้รับการอบรม เลี้ยงดูอย่างถูกต้องเหมาะสม ให้มีความสามารถสร้างสรรค์ประโยชน์ต่าง ๆ พร้อมทั้งการฝึกหัดขัดเกลาคิดจิตใจให้ประณีต ให้มีศรัทธามั่นคงในคุณความดี มีความประพฤติเรียบร้อยสุจริต และมีปัญญาฉลาดแจ่มใสในเหตุผล หน้าที่นี้เป็นของทุกคนที่จะต้องร่วมมือกันกระทำโดยพร้อมเพรียงสม่ำเสมอ ผู้ที่เกิดก่อน ผ่านชีวิตมาก่อน จะต้องสงเคราะห์ อนุเคราะห์ผู้เกิดตามมาภายหลัง ด้วยการถ่ายทอดความรู้ ความดี และประสบการณ์อันมีค่าทั้งปวงให้ด้วยความเมตตาเอ็นดูและด้วยความบริสุทธิ์ใจ ให้เด็กได้ทราบได้เข้าใจ และสำคัญที่สุดให้รู้จักคิดด้วยเหตุผลที่ถูกต้อง จนสามารถเห็นจริงด้วยตนเองได้ในความเจริญ และความเสื่อมทั้งปวง โดยนัยนี้ บิดามารดาจึงต้องสอนบุตรธิดา พี่จึงต้องสอนน้อง คนรุ่นใหญ่จึงต้องสอนคนรุ่นเล็ก และเมื่อคนรุ่นเล็กเป็นผู้ใหญ่ขึ้น จึงต้องสอนคนรุ่นต่อ ๆ ไปไม่ให้ขาดสาย ความรู้ ความดี ความเจริญองงามทั้งมวลจึงจะแผ่ไพศาลไปได้ ไม่มีประมาณ เป็นพื้นฐานของการพัฒนาผาสุกอันยั่งยืนสืบไป

พระบรมราโชวาทในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมหาราช (2542 : 5)

และพระบรมราโชวาทในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่อีกองค์หนึ่งความว่า

" การพัฒนาบ้านเมืองให้เจริญรุ่งเรืองยิ่งขึ้นนั้นย่อมต้องพัฒนาบุคคลก่อน เพราะถ้าบุคคลอันเป็นองค์ประกอบของส่วนรวมไม่ได้รับการพัฒนาแล้ว ส่วนรวมจะเจริญและมั่นคงได้อย่างไร การที่บุคคลจะพัฒนาได้นั้นก็ด้วยปัจจัยประการเดียว คือ การศึกษา การศึกษานั้นแบ่งเป็นสองส่วน คือ การศึกษาด้านวิชาการ ส่วนหนึ่งกับการอบรมบ่มนิสัยให้เป็นผู้มีจิตใจฝั่ด ฝั่ดเจริญ มีปกติละอายชั่วกลัวบาปอีกประการหนึ่ง การพัฒนาบุคคลจะต้องพัฒนาให้ครบถ้วนทั้งสองส่วน เพื่อให้บุคคลได้มีความรู้ไว้ใช้ประกอบการ และมีความดีไว้เกื้อหนุนการประพฤติปฏิบัติทุกอย่าง ให้เป็นไปในทางที่ถูกต้องและอำนวยประโยชน์ที่พึงประสงค์ "

พระบรมราโชวาทในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมหาราช (2542 : 76)

การที่จะทำให้เด็กเป็นคนดีนั้นหน้าที่หลักนอกจากจะอยู่ที่ผู้ปกครองแล้วยังอยู่ที่ครูอาจารย์อีกด้วย โดยการให้ความสนใจดูแลนักเรียนอย่างใกล้ชิดเป็นอย่างมาก ให้กำลังใจอบรมสั่งสอนทั้งในด้านการเรียน ความประพฤติ การคบเพื่อน เพื่อให้นักเรียนประพฤติปฏิบัติตนไปในทางที่เหมาะสม ให้นักเรียนมีความรู้สึกอบอุ่น

ไม่ว่าเหตุใดสิ่งใดที่พึงและเป็นที่ยกย่องเมื่อเกิดปัญหาต่างๆ (ศุภชัย ลำราญพิศ. 2536 : 11) นอกจากนี้ครูยังต้องให้ความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง การสร้างนิสัยที่ดีงาม การประพฤติปฏิบัติที่ถูกต้อง คือทำให้นักเรียนให้เป็นคนดีเป็นคนที่เป็นประโยชน์ต่อผู้อื่นทั้งต่อสังคมที่ตนอยู่อาศัย และต่อประเทศชาติ ในที่สุด (พนม พงษ์ไพบูลย์. 2540 : 10) นอกจากนี้สำนักทดสอบทางการศึกษากระทรวงศึกษาธิการ (2540 : 2) ได้ระบุถึงวิธีการที่จะส่งเสริมให้เด็กหรือนักเรียนเป็นคนดี ได้แก่ โรงเรียนจะต้องมีนโยบายที่จะพัฒนานักเรียนให้มีคุณธรรมจริยธรรมอย่างชัดเจน ต้องดำเนินการพัฒนานักเรียนทั้งด้าน ร่างกาย จิตใจ ความรู้ความคิด ความรู้สึกและการปฏิบัติไปพร้อม ๆ กันต้องสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรมให้กับนักเรียนควบคู่ไปกับการจัดการเรียนการสอน จัดกิจกรรม และการดำเนิน ชีวิตประจำวัน จัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อม และแบบอย่างที่ดีเอื้อต่อการปลูกฝังสร้างเสริมนักเรียน ให้เป็นคนดี และต้องดำเนินการอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่องเป็นระบบ และนำผลมาเป็นข้อมูลในการพัฒนาต่อไป นอกจากนี้การทำให้นักเรียนเป็นคนดียังสามารถทำได้โดยการชี้นำชีวิตที่ดีงามและ ผู้ที่มีบทบาทสำคัญก็คือครูนั่นเอง (พระธรรมปิฎก. 2541 : 6) ซึ่งสัญลักษณ์ เทียมถนอม (2543 : 137) กล่าวว่า การศึกษาที่ดีควรจะสร้างคนให้ฉลาดเป็นคนดีและมีความสุข

คุณลักษณะของคนดีนั้นได้มีผู้กล่าวถึงเพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริมและปลูกฝังให้นักเรียนเป็นคนดี เช่น มีความสนใจใฝ่รู้ มีความรับผิดชอบ มีเหตุผล มีความซื่อสัตย์ มีความขยัน มีความอดทน เป็นต้น (วิชัย วงษ์ใหญ่. 2542 : 12) นอกจากนี้พิสันต์ ประทวนชวโน (2541 : 27) ยังได้ระบุถึงคุณลักษณะ ด้านความเป็นคนดีโดยให้ดูจากพฤติกรรมการแสดงออก เช่น มีจิตใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ขยัน ซื่อสัตย์ ไม่เอารัดเอาเปรียบผู้อื่น ตรงต่อเวลา ไม่ทุจริตในหน้าที่ ไม่เห็นแก่ตัว มีจิตใจอารมณ์มั่นคง ไม่นินทาว่าร้ายผู้อื่น ไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น ไม่หลบหลีกการงาน เป็นต้น

จากที่กล่าวมาจะเห็นว่า คุณลักษณะด้านความเป็นคนดีเป็นสิ่งที่ควรปลูกฝังให้เกิดกับบุคคลทุกคน โดยเฉพาะเด็กนักเรียนเพื่อให้สังคมมีความเจริญก้าวหน้าอย่างยั่งยืน เนื่องจากคุณลักษณะด้านความเป็นคนดีมีความหลากหลาย ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาว่าคุณลักษณะด้านความเป็นคนดีของนักเรียนนั้นมีองค์ประกอบที่สำคัญอะไรบ้าง เพื่อจะได้ทราบและนำไปใช้ในการส่งเสริมปลูกฝังให้นักเรียนเป็นคนดีต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบคุณลักษณะด้านความเป็นคนดีของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ความสำคัญของการวิจัย

ทำให้ทราบองค์ประกอบคุณลักษณะด้านความเป็นคนดี เพื่อให้หน่วยงานและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการส่งเสริมนักเรียนให้มีคุณลักษณะด้านความเป็นคนดี และเป็นแนวทางสำหรับผู้ปกครองในการอบรมสั่งสอน เพื่อปลูกฝังคุณลักษณะด้านความเป็นคนดีให้กับนักเรียนต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่ กรรมการสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ และผู้ปกครองนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2547 ของโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 41,510 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่ กรรมการสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ และผู้ปกครองนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2547 ของโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 778 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มกลุ่มแบบสองขั้นตอน (Two - Stage Random Sampling)

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

ตัวแปรที่ใช้ในการวิเคราะห์องค์ประกอบคุณลักษณะด้านความเป็นคนดีของนักเรียน ประกอบด้วย

1. ความซื่อสัตย์สุจริต
2. ความรับผิดชอบ
3. ความเสียสละ
4. ความขยันหมั่นเพียร
5. ความเป็นประชาธิปไตย
6. ความมีระเบียบวินัย
7. ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่
8. ความอดทน
9. ความประหยัด

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. คุณลักษณะ หมายถึง สิ่งที่ทำให้เห็นลักษณะการกระทำของบุคคลลักษณะท่าทีอุปนิสัย คุณสมบัติ ความสามารถ ความรู้ ทักษะ ทศนคติ ความประพฤติและการปฏิบัติ

2. คุณลักษณะด้านความเป็นคนดี หมายถึง ลักษณะพฤติกรรมหรือการกระทำของบุคคลที่ แสดงออกในรูปของลักษณะท่าที อุปนิสัย ความรู้สึกนึกคิดและความประพฤติ ซึ่งประกอบด้วย คุณลักษณะต่อไปนี้

2.1 ความซื่อสัตย์สุจริต หมายถึง ลักษณะพฤติกรรมหรือการกระทำของนักเรียนที่ประพฤติตน อย่างถูกต้องและตรงต่อความเป็นจริงของนักเรียนทั้งที่โรงเรียนและที่บ้าน ซึ่งรวมถึงความซื่อสัตย์ต่อ ตนเอง ความซื่อสัตย์ต่อผู้อื่นและความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่

2.2 ความรับผิดชอบ หมายถึง ลักษณะพฤติกรรมหรือการกระทำของนักเรียนที่มีความมุ่งมั่น ตั้งใจที่จะปฏิบัติหน้าที่เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามความมุ่งหมาย ยอมรับผลของการกระทำในการปฏิบัติ หน้าที่ด้วยความเต็มใจทั้งพยายามที่จะปรับปรุงการปฏิบัติหน้าที่ให้ดียิ่งขึ้น มีความสำนึกในหน้าที่ทั้ง ต่อตนเองและสังคม พยายามทำงานที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จ และไม่ละทิ้งงานเมื่อประสบอุปสรรค

2.3 ความเสียสละ หมายถึง ลักษณะพฤติกรรมหรือการกระทำของนักเรียนที่แบ่งปัน ไม่เอาเปรียบ อุทิศเวลาเพื่อส่วนรวมโดยไม่หวังผลตอบแทน

2.4 ความขยันหมั่นเพียร หมายถึง ลักษณะพฤติกรรมหรือการกระทำของนักเรียนที่ แสดงออกที่แสดงให้เห็นว่ามีความบากบั่นและความพยายามทำงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ วางแผนและ จัดระบบ พยายามศึกษาหาความรู้โดยไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค

2.5 ความเป็นประชาธิปไตย หมายถึง ลักษณะพฤติกรรมหรือการกระทำของนักเรียน ที่สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นด้วยความเคารพสิทธิของตนเองและผู้อื่นทั้งทางกายและวาจา ไม่ก้าวร้าว ในสิทธิของผู้อื่น เคารพกฎเกณฑ์ของสังคม ร่วมกันรับผิดชอบ และทำประโยชน์เพื่อความผาสุกของ ส่วนรวม

2.6 ความมีระเบียบวินัย หมายถึง ลักษณะพฤติกรรมหรือการกระทำของนักเรียนที่ ถูกต้องตามข้อบังคับ กติกา หรือข้อตกลงที่สังคมยอมรับ

2.7 ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ หมายถึง ลักษณะพฤติกรรมหรือการกระทำของนักเรียนที่ แสดงออกถึงความรู้สึกที่ดีที่บุคคลกระทำเพื่อผู้อื่นและสังคม การแบ่งปันสิ่งของหรือของใช้ให้กับผู้อื่น ด้วยความเต็มใจโดยมิได้ถูกบังคับ หรือขอร้องให้ช่วยเหลือในขณะทำกิจกรรมต่าง ๆ

2.8 ความอดทน หมายถึง ลักษณะพฤติกรรมหรือการกระทำของนักเรียนที่แสดงออก ว่าเมื่อประสบกับสภาพที่ไม่ชอบใจหรือไม่อยากกระทำ แต่จำเป็นต้องทนและอดกลั้นที่จะต้องกระทำ หรือไม่กระทำสิ่งนั้นๆ

2.9 ความประหยัด หมายถึง ลักษณะพฤติกรรมหรือการกระทำของนักเรียนที่รู้จักใช้จ่ายทรัพย์สิน ทรัพยากร หรือสิ่งของเครื่องใช้อย่างเหมาะสมและให้เกิดประโยชน์อย่างคุ้มค่า

3. บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษา หมายถึง กรรมการสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ และผู้ปกครองนักเรียนในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

3.1 กรรมการสถานศึกษา หมายถึง ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้แทนชุมชน ผู้แทนผู้ปกครอง และผู้แทนศิษย์เก่า ที่มีหน้าที่ให้คำปรึกษาและกำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสถานศึกษา ร่วมกับบุคลากรในโรงเรียน จำนวน 4 คน

3.2 ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่ ผู้ช่วยผู้อำนวยการ อาจารย์ใหญ่ หรือผู้อำนวยการที่รับผิดชอบบริหารสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร หรือผู้รักษาการในตำแหน่ง

3.3 หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ หมายถึง ครู อาจารย์ ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ที่เป็นหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระ ได้แก่ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา สังคมศึกษา ศิลปะ ศาสนาและวัฒนธรรม สุขศึกษาและพลศึกษา การงานอาชีพและเทคโนโลยีและภาษาต่างประเทศ มีหน้าที่สอนและกำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสถานศึกษา

3.4 ผู้ปกครองนักเรียน หมายถึง บิดามารดาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หรือผู้ที่มีส่วนรับผิดชอบในการดูแลอุปการะเด็กทั้งที่บ้านและในขณะທີ່เด็กกำลังศึกษาอยู่ โดยถือว่านักเรียน 1 คน มีผู้ปกครอง 1 คน

4. การวิเคราะห์องค์ประกอบ หมายถึง วิธีการทางสถิติที่ช่วยจัดกลุ่มตัวแปรหลายๆ ตัว ที่มีความสัมพันธ์กัน เพื่อให้ได้คุณลักษณะที่ต้องการศึกษาโดยพิจารณาจากค่าไอเกน (Eigen value) และค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading)

4.1 ค่าไอเกน (Eigen value) หมายถึง ค่าที่แสดงถึงองค์ประกอบนั้นมีคุณลักษณะที่วัดในสิ่งเดียวกัน ซึ่งพิจารณาว่ามีกี่องค์ประกอบ และได้จากการคัดเลือกองค์ประกอบที่มีค่าไอเกน เท่ากับหรือมากกว่า 1

4.2 ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading) หมายถึง ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรกับองค์ประกอบ โดยพิจารณาได้จากการคัดเลือกองค์ประกอบที่มีค่าเท่ากับหรือมากกว่า 0.30

5. ผู้เชี่ยวชาญ หมายถึง บุคคลที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโทขึ้นไปทางด้านการวัดผล และประเมินผลทางการศึกษา มีประสบการณ์ในการทำงานไม่ต่ำกว่า 5 ปี จำนวน 3 ท่าน และ บุคคลที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโทขึ้นไปทางด้านจิตวิทยา มีประสบการณ์ในการทำงานไม่ต่ำกว่า 5 ปี จำนวน 2 ท่าน เป็นผู้พิจารณาความเที่ยงตรงเชิงพินิจของข้อคำถามหรือคุณลักษณะที่ได้ นิยามไว้

สมมติฐานของการศึกษาวิจัย

องค์ประกอบคุณลักษณะด้านความเป็นคนดีของนักเรียนมีมากกว่า 1 องค์ประกอบ

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของคนไทย
 - 1.1 การกำหนดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของคนไทยในอนาคต
 - 1.2 จุดหมายหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544
 - 1.3 มาตรฐานการศึกษาที่เกี่ยวกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์
 - 1.4 คุณลักษณะของนักเรียนกรุงเทพมหานคร
2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการเป็นคนดี
 - 2.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะของคนดี
 - 2.2 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความซื่อสัตย์สุจริต
 - 2.3 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบ
 - 2.4 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความเสียสละ
 - 2.5 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความขยันหมั่นเพียร
 - 2.6 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความเป็นประชาธิปไตย
 - 2.7 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความมีระเบียบวินัย
 - 2.8 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่
 - 2.9 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความอดทน
 - 2.10 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความประหยัด
3. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์องค์ประกอบ
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของคนไทย

1.1. การกำหนดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของคนไทยในอนาคต

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (สำนักงานประสานโครงการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ 2540 : 4) ได้กล่าวถึง สาระสำคัญของแผนพัฒนาการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ระยะที่ 8 (พ.ศ. 2540 - 2544) ของกระทรวงศึกษาธิการซึ่งแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 ได้เน้นคนเป็นศูนย์กลางการพัฒนาจุดเริ่มต้นที่สำคัญซึ่งจะนำไปสู่การกำหนดทิศทางการพัฒนาการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมก็คือ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของคนไทยโดยจะต้องเอื้อและ

สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงและแนวทางการพัฒนาประเทศไทยในอนาคต โดยมีกรอบการดำเนินงานให้ไปสู่เป้าหมายตามทิศทางที่กำหนดได้ ดังนี้

คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของคนไทยในอนาคต

ด้านจิตใจและสังคม - มีวินัย มีความซื่อสัตย์สุจริต ชยัน อดทน มีจริยธรรม มีคุณธรรม มีความเป็นประชาธิปไตย มีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม ร่วมในกระบวนการพัฒนา ความเป็นไทย ร่วมอนุรักษ์และพัฒนาวัฒนธรรมไทย ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ด้านสติปัญญา - คิดกว้าง คิดไกล ใฝ่เรียน ใฝ่รู้ สามารถแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ รักการประดิษฐ์ ค้นคว้า รู้เท่าทันวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และสามารถปรับตัวให้ทันต่อกระแสการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ

ด้านสุขภาพพลานามัย - มีสุขภาพจิตดี เจริญเติบโตสมวัย ร่างกายแข็งแรง ปลอดจากโรคภัยที่ป้องกันได้ ปราศจากสารพิษและสารเสพติด

ด้านการประกอบอาชีพ - มีทักษะ มีคุณธรรม และเจตคติที่ดีต่อการประกอบสัมมาชีพ และสามารถสร้างและพัฒนาสัมมาชีพ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (2542 : 5 - 6 , 13 – 16) ได้กล่าวไว้ในหมวด 1 บททั่วไปความมุ่งหมายและหลักการ มาตรา 6 ว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และมาตรา 7 ว่า ในกระบวนการเรียนรู้ต้องปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รู้จักรักษาและส่งเสริมสิทธิ หน้าที่ เสรีภาพ ความเคารพกฎหมาย ความเสมอภาค และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย รู้จักรักษาผลประโยชน์ส่วนรวมและของประเทศชาติรวมทั้งส่งเสริมศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมของชาติ การกีฬา ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และความรู้อันเป็นสากล ตลอดจนอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีความสามารถในการประกอบอาชีพ รู้จักพึ่งตนเอง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่รู้และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งยังกล่าวไว้ในหมวด 4 แนวการจัดการศึกษา มาตรา 24 ว่า การจัดกระบวนการเรียนรู้ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการดังต่อไปนี้

1. จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล

2. ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา

3. จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติ ให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง

4. จัดกิจกรรมการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา

5. ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และมีความรอบรู้รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอน และแหล่งวิทยาการประเภทต่างๆ

6. จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกเวลาทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือกับบิดามารดา ผู้ปกครองและบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ และในมาตรา 27 ให้ คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อความเป็นไทย ความเป็นพลเมืองที่ดีของชาติ การดำรงชีวิต และการประกอบอาชีพตลอดจนเพื่อการศึกษาต่อ ให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีหน้าที่จัดทำสาระของหลักสูตรตามวัตถุประสงค์วรรคหนึ่งในส่วนที่เกี่ยวกับ สภาพปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์เพื่อเป็นสมาชิกที่ดี ของครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ และระบุในมาตรา 29 ว่า ให้สถานศึกษาร่วมกับ บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กร วิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่นๆ ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน โดยจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีการจัดการศึกษาอบรม มีการแสวงหา ความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร และรู้จักเลือกสรรภูมิปัญญาและวิทยาการต่าง ๆ เพื่อพัฒนาชุมชนให้ สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการ รวมทั้งหาวิธีการสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยน ประสบการณ์การพัฒนาระหว่างชุมชน

1.2. จุดหมายหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2544 : 4) มุ่งพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข และมีความเป็นไทย มีศักยภาพในการศึกษาต่อและประกอบอาชีพ จึงกำหนด จุดหมายซึ่งเป็นมาตรฐานการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดลักษณะอันพึงประสงค์ดังต่อไปนี้

1. เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัยในตนเอง ปฏิบัติตนตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ มีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมอันพึงประสงค์

2. มีความคิดสร้างสรรค์ ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน รักการอ่าน รักการเขียน และรักการค้นคว้า

3. ความรู้อันเป็นสากล รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงและความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการ มีทักษะและศักยภาพในการจัดการ การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยี ปรับวิธีการคิด วิธีการทำงานได้เหมาะสมกับสถานการณ์

4. มีทักษะและกระบวนการ โดยเฉพาะทางคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ทักษะการคิด การสร้างปัญญา และทักษะในการดำเนินชีวิต

5. รักการออกกำลังกาย ดูแลตนเองให้มีสุขภาพและบุคลิกภาพที่ดี

6. มีประสิทธิภาพในการผลิตและการบริโภค มีค่านิยมเป็นผู้ผลิตมากกว่าเป็นผู้บริโภค

7. เข้าใจในประวัติศาสตร์ของชาติไทย ภูมิใจในความเป็นไทย เป็นพลเมืองดี ยึดมั่นในวิถีและการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

8. มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ภาษาไทย ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี กีฬา ภูมิปัญญาไทย ทรัพยากรธรรมชาติและพัฒนาสิ่งแวดล้อม

9. รักประเทศชาติและท้องถิ่น มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามให้สังคม

1.3 มาตรฐานการศึกษาที่เกี่ยวกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์

การประกันคุณภาพภายใน ตามสาระบัญญัติของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 นั้นเป็นเรื่องที่มีความสำคัญต่อการปฏิรูปการศึกษา และเป็นสิ่งที่สถานศึกษาทุกแห่งจะต้องปฏิบัติเพื่อพัฒนาคุณภาพทางการศึกษา โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติได้กำหนด มาตรฐานการศึกษาเพื่อใช้ในการประเมินคุณภาพภายนอกมีทั้งหมด 27 มาตรฐาน 91 ตัวบ่งชี้ แบ่งออกเป็น 3 ด้านคือ

1. มาตรฐานการศึกษาด้านผู้เรียน มี 12 มาตรฐาน 38 ตัวบ่งชี้ เน้นพัฒนาการด้าน ร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์และสังคม โดยมุ่งให้ผู้เรียนเป็นคนดี มีความสามารถ ตามศักยภาพ และมีความสุข

2. มาตรฐานการศึกษาด้านกระบวนการ มี 6 มาตรฐาน 29 ตัวบ่งชี้ เน้นในด้าน กระบวนการบริหารจัดการ และกระบวนการจัดการเรียนการสอน

3. มาตรฐานการศึกษาด้านปัจจัย มี 9 มาตรฐาน 24 ตัวบ่งชี้ เป็นการกำหนด คุณลักษณะหรือสภาพความพร้อมของผู้บริหาร ครู หลักสูตร อาคารสถานที่และชุมชน

ซึ่งมาตรฐานการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ คือ มาตรฐานด้าน ผู้เรียนมี 12 มาตรฐาน ได้แก่

มาตรฐานที่ 1 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์

ตัวบ่งชี้ คือ 1. มีวินัย มีความรับผิดชอบ ปฏิบัติตนตามระเบียบและหลักธรรมเบื้องต้นของแต่ละศาสนา

2. ซื่อสัตย์ สุจริต (และมีจรรยาบรรณในวิชาชีพสำหรับระดับอาชีวศึกษา)
3. มีความเมตตา กรุณา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และเสียสละเพื่อส่วนรวม
4. ประหยัด (ใช้สิ่งของและทรัพย์สินทั้งของตนเอง และส่วนรวมตลอดจนทรัพยากรธรรมชาติ

อย่างประหยัด และคุ้มค่า)

มาตรฐานที่ 2 นักเรียนเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม และปฏิบัติตนตามระบอบประชาธิปไตย

ตัวบ่งชี้ คือ 1. เคารพและเชื่อฟังคำแนะนำของพ่อแม่ ญาติ ผู้ใหญ่ และร่วมกิจกรรมของครอบครัว

2. รักษาสิทธิเสรีภาพของตนเอง และความเคารพในสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น
3. มีความรู้และปฏิบัติตามกฎหมาย ไม่เป็นปัญหาของสังคม และอยู่ในสังคมได้

อย่างมีความสุข

4. ร่วมกิจกรรมในการพัฒนาโรงเรียนและท้องถิ่น
5. รู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์

มาตรฐานที่ 3 นักเรียนมีจิตสำนึกที่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมอนุรักษ์ และพัฒนาสิ่งแวดล้อม

ตัวบ่งชี้ คือ 1. รู้คุณค่าของสิ่งแวดล้อม และตระหนักถึงผลกระทบต่อตนเองและสังคมที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อม

2. ปฏิบัติตนให้เป็นต่อส่วนรวม มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม
3. ใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดและคุ้มค่า

มาตรฐานที่ 4 นักเรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ ไตร่ตรอง และมีวิสัยทัศน์

ตัวบ่งชี้ คือ 1. ผู้เรียนมีทักษะในการคิดวิเคราะห์

2. ผู้เรียนมีทักษะการคิดสังเคราะห์
3. ผู้เรียนมีทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและคิดไตร่ตรอง
4. ผู้เรียนมีทักษะการคิดสร้างสรรค์ และจินตนาการ

มาตรฐานที่ 5 นักเรียนมีความรู้และมีทักษะที่จำเป็นในการเรียนรู้ตามหลักสูตร

ตัวบ่งชี้ คือ 1. ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ระดับ 3-4 ในกลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาภาษาไทย ในระดับ ป.3,6 ม.3,6

2. ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ระดับ 3-4 ในกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ในระดับ ป.3,6 ม.3,6
 3. ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ระดับ 3-4 ในกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ในระดับ ป.3,6 ม.3,6
 4. ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ระดับ 3-4 ในกลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ในระดับ ป.3,6 ม.3,6
 5. ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ระดับ 3-4 ในกลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาสุขศึกษาและพลศึกษา ในระดับ ป.3,6 ม.3,6
 6. ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ระดับ 3-4 ในกลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาศิลปะ ในระดับ ป.3,6 ม.3,6
 7. ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ระดับ 3-4 ในกลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพ ในระดับ ป.3,6 ม.3,6
 8. ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ระดับ 3-4 ในกลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาภาษาต่างประเทศ ในระดับ ป.3,6 ม.3,6
 9. ผู้เรียนมีคะแนนการเรียนรวบยอดระดับชาติ (NT) ไม่ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยระดับชาติ วิชาภาษาไทยในระดับชั้น ป.3,6 ม.3,6
 10. ผู้เรียนมีคะแนนการเรียนรวบยอดระดับชาติ (NT) ไม่ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยระดับชาติ วิทยาศาสตร์ในระดับชั้น ป.3,6 ม.3,6
 11. ผู้เรียนมีคะแนนการเรียนรวบยอดระดับชาติ (NT) ไม่ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยระดับชาติ วิทยาศาสตร์ในระดับชั้น ป.3,6 ม.3,6
 12. ผู้เรียนมีคะแนนการเรียนรวบยอดระดับชาติ (NT) ไม่ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยระดับชาติ วิชาภาษาอังกฤษในระดับชั้น ป.3,6 ม.3,6
 13. ผู้เรียนมีคะแนนการเรียนรวบยอดระดับชาติ (NT) ไม่ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยระดับชาติ วิชาสังคมศึกษา ในระดับชั้น ป.3,6 ม.3,6
- มาตรฐานที่ 6 นักเรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง
- ตัวบ่งชี้ คือ
1. ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นสนใจใฝ่รู้ และเรียนจากแหล่งต่าง ๆ ได้อย่างมีเหตุผล
 2. ผู้เรียนรักการอ่านและสามารถค้นคว้าหาความรู้จากห้องสมุดและสิ่งต่าง ๆ ทั้งในและนอกสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง
 3. ผู้เรียนพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

มาตรฐานที่ 7 นักเรียนเห็นคุณค่าและภูมิใจในภูมิปัญญาไทยศิลปะและวัฒนธรรมที่ดีของไทย

ตัวบ่งชี้ คือ 1. รู้จักท้องถิ่น รักและร่วมพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง

2. มีความรู้ ความเข้าใจในภูมิปัญญาไทย โดยเฉพาะภูมิปัญญาท้องถิ่น และนำมาใช้ได้
3. ชื่นชมและสืบสานศิลปะ วัฒนธรรม และประเพณีที่ดั่งงามของท้องถิ่นและของไทย

มาตรฐานที่ 8 นักเรียนรู้จักตนเอง พึ่งตนเองได้ มีบุคลิกภาพที่ดี

ตัวบ่งชี้ คือ 1. รู้ถึงความถนัด ความสามารถ ความสนใจ ข้อดี ข้อด้อยของตนเอง และพยายามปรับปรุงตนเอง

2. เป็นตัวของตัวเอง มีความมั่นใจ กล้าแสดงออกอย่างเหมาะสม และให้เกียรติผู้อื่น
3. รู้กาลเทศะในการใช้คำพูด กิริยามารยาท และการแต่งกาย
4. สามารถกำหนดเป้าหมาย แนวทาง ตัดสินใจ และแก้ปัญหาของตนเองได้

มาตรฐานที่ 9 นักเรียนมีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต

ตัวบ่งชี้ คือ 1. ผู้เรียนสามารถทำงานตามลำดับขั้นตอนผลงานมีประสิทธิภาพ

2. ผู้เรียนสามารถทำงานเป็นทีมได้
3. ผู้เรียนรักการทำงานและมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต

มาตรฐานที่ 10 นักเรียนมีสุขนิสัย สุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดี

ตัวบ่งชี้ คือ 1. ผู้เรียนมีน้ำหนัก ส่วนสูงตามเกณฑ์มาตรฐานของกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข

2. ผู้เรียนมีสมรรถภาพทางกายตามเกณฑ์มาตรฐานของกรมพลศึกษา
3. ผู้เรียนร่าเริงแจ่มใส มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับครู เพื่อน และผู้อื่น
4. รู้จักดูแลสุขภาพและป้องกันตัวเองไม่ให้เกิดอุบัติเหตุ
5. มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโทษของสิ่งเสพติดและสิ่งมอมเมา ไม่เสพย์สิ่งเสพติด และปลอดภัยจากสิ่งมอมเมา

และปลอดภัยจากสิ่งมอมเมา

มาตรฐานที่ 11 นักเรียนปลอดภัยจากสิ่งเสพติดให้โทษและสิ่งมอมเมา

ตัวบ่งชี้ คือ 1. มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโทษของสิ่งเสพติดและสิ่งมอมเมา

2. ไม่เสพยาเสพติดและปลอดภัยจากสิ่งมอมเมา
3. ไม่แสวงหาผลประโยชน์จากสิ่งเสพติดและสิ่งมอมเมาทุกชนิด

มาตรฐานที่ 12 นักเรียนมีสุนทรียภาพและลักษณะนิสัยด้านศิลปะ ดนตรีนาฏศิลป์ และกีฬา

ตัวบ่งชี้ คือ 1. ผู้เรียนมีความชื่นชมและชอบกิจกรรมด้านศิลปะ

2. ผู้เรียนมีความชื่นชมและชอบกิจกรรมด้านดนตรี / นาฏศิลป์
3. ผู้เรียนมีความชื่นชมและชอบกิจกรรมด้านกีฬา / สันทนาการ

1.4 คุณลักษณะของนักเรียนกรุงเทพมหานคร

สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร ได้กล่าวถึงคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน กรุงเทพมหานครไว้ในหนังสือเด็กดีมีครูสร้างที่บางกอก (สู่คุณลักษณะนักเรียนกรุงเทพมหานคร: เด็กดีมีครูสร้างที่บางกอก 2547 : 34 – 37) ไว้ว่า จากภาพรวมของการประเมินภายนอกทำให้เรามองเห็น "คุณลักษณะอันพึงประสงค์" ของนักเรียนกรุงเทพมหานครดังพอสรุปแยกเป็นประเด็นต่าง ๆ ได้ดังนี้

- นักเรียนกรุงเทพมหานคร มีความสามารถในการสื่อสารสามารถคิดใช้เหตุผลรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่าง กล้าแสดงออกอย่างสร้างสรรค์ในลักษณะ ทักาะคู่สาระ
- นักเรียนกรุงเทพมหานคร มีความรู้สึกร่วม เข้าใจและเห็นใจคนรอบข้าง มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับคนทุกระดับ รู้จักภารกิจแห่งตน เป็นพลเมืองที่ทรงคุณค่าของกรุงเทพมหานคร
- นักเรียนกรุงเทพมหานครรู้ว่าสิ่งที่ควรคืออะไร สามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร วิเคราะห์และนำผลกลับมาใช้ประโยชน์
- นักเรียนกรุงเทพมหานคร สามารถเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายและใช้แหล่งเรียนรู้เป็นพื้นฐานในการตัดสินใจและกำหนดทางเลือกแห่งตนเอง
- นักเรียนกรุงเทพมหานคร มีคุณธรรม / จริยธรรมและเชื่อมั่นในตนเองภายใต้ทิศทางเพื่อเป็นประโยชน์แห่งสังคม
- นักเรียนกรุงเทพมหานคร ยอมรับในความแตกต่าง เคารพในศักดิ์ศรีแห่งความเป็นมนุษย์ของบุคคลอื่น

นอกจากนี้ยังกล่าวถึงภาพอนาคตที่คาดหวังของนักเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร จะต้องได้รับการพัฒนาให้มีความสมบูรณ์และสมดุลอย่างมีความสุข "เป็นนักเรียนคุณภาพพร้อมเป็นพลเมืองที่ทรงคุณค่าของเมือง" อันเป็นผลลัพธ์ที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาของกรุงเทพมหานครปรารถนาให้เป็นจริงในอนาคตอันใกล้ (เด็กดีมีครูสร้างที่บางกอก 2547 :38) นักเรียนคุณภาพพร้อมเป็นพลเมืองที่ทรงคุณค่าของเมือง ควรมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 7 ประการ ได้แก่

1. รู้จักตนเอง ยอมรับศักดิ์ศรีเพื่อนมนุษย์ อนุรักษ์โลก
2. มีทักษะความรู้ พื้นฐานการศึกษาที่มีคุณภาพ
3. มีทักษะความรู้การเป็นพลเมืองที่ทรงคุณค่า
4. เข้าถึงข้อมูลข่าวสาร ศึกษาวิเคราะห์และนำไปใช้ได้
5. ใช้กระบวนการการเรียนรู้ แสวงหาความรู้ต่อเนื่องตลอดชีวิต
6. มีทักษะชีวิตในการคิด ใช้เหตุผลจัดการแก้ปัญหา
7. มั่นใจในตนเองแบบสากล แต่ดำรงตนแบบวัฒนธรรมไทย

2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการเป็นคนดี

2.1. คุณลักษณะของคนดี

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องพบว่าได้มีผู้ระบุถึงคุณลักษณะของการเป็นคนดี ดังนี้

สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ได้ทรงอธิบายไว้ในหนังสือจารึกในหัวใจราษฎร์ ถึงคุณลักษณะของคนดีว่า "คนดีของฉัณรี จะต้องเป็นคนไม่พูดปด ไม่สอพลอ ไม่อิจจาริษา ไม่คดโกง และไม่มี ความทะเยอทะยานอย่างบ้าๆ แต่พยายามทำหน้าที่ของตนให้ดีในขอบเขตของศีลธรรม" (สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอเจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา. 2544 : 34)

ท่านพุทธทาสภิกขุ ได้กล่าวไว้ในหนังสือธรรมเพื่อชีวิต (กนก จันทรขจร. 2533 : 272 – 273) ว่าคุณลักษณะของคนดีเป็นดังนี้

1. มีความซื่อสัตย์สุจริต
2. มีความยุติธรรม
3. มีระเบียบวินัย
4. มีความรับผิดชอบในตนเอง
5. มีความขยันหมั่นเพียร
6. มีความอดทน
7. มีความประหยัด
8. มีเคารพต่อกฎหมาย
9. มีความสามัคคี
10. มีความเสียสละ

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (2540 : 16 - 17) ได้ระบุคุณลักษณะของคนดีไว้ดังนี้

1. มีความรับผิดชอบ
2. มีความซื่อสัตย์
3. มีระเบียบวินัยในตนเอง
4. สามารถควบคุมตนเองได้
5. มีเหตุผล
6. มีความเสียสละ
7. มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่
8. มีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น
9. มีความขยันหมั่นเพียร

ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ (2540 : 6-7) ได้ระบุคุณลักษณะของคนดีไว้ดังนี้

1. เคารพสิทธิของผู้อื่น
2. ปฏิบัติตามกฎหมายของโรงเรียน
3. ตรงต่อเวลา
4. ยอมรับการกระทำของตนเอง
5. ปฏิบัติตามหน้าที่ของตนเอง

วรรณม คำพอ (2540 : 15) ได้ระบุคุณลักษณะของคนดีไว้ดังนี้

1. มีความเสียสละเพื่อคนอื่น
2. มีวินัยในตนเอง
3. มีความภาคภูมิใจในตนเอง
4. มีศรัทธาในหลักการ
5. มีความอดทนอดกลั้น
6. มีความซื่อสัตย์สุจริต

วรรณิ โสมประยูร (2540 : 4) ได้ระบุคุณลักษณะของคนดีไว้ดังนี้

1. มีความซื่อสัตย์
2. มีความยุติธรรม
3. รักษาคำพูด
4. มีระเบียบวินัย
5. มีความอ่อนน้อมถ่อมตน
6. มีความกล้าหาญ
7. มีความอดทน
8. มีความเสียสละ

วีระ บำรุงรักษ์ (2540 : 4) ได้ระบุคุณลักษณะของคนดีไว้ดังนี้

1. มีเหตุผล
2. กตัญญูรู้คุณ
3. มีกาลเทศะ

สมชาย แสงจิตพันธ์ (2540 : 32 – 33) ได้ระบุคุณลักษณะของคนดีไว้ดังนี้

1. มีความรับผิดชอบ
2. เคารพสิทธิของผู้อื่น
3. คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน

4. รักษาผลประโยชน์ของส่วนรวม

5. ปรับปรุงตนเองให้ดียิ่งขึ้น

สุจินต์ จินายน (2540 : 2) ได้ระบุคุณลักษณะของคนดีไว้ดังนี้

1. ปฏิบัติตามกฎหมายของศีลธรรม
2. มีความซื่อสัตย์สุจริต
3. มีความอดทน
4. มีความละเอียดรอบคอบ

สุณีย์ เหมะประสิทธิ์ (2540 : 2) ได้ระบุคุณลักษณะของคนดีไว้ดังนี้

1. การเคารพความคิดเห็นของผู้อื่น
2. การเคารพกติกาของสังคม
3. ความรับผิดชอบต่อส่วนรวม
4. ความมีน้ำใจ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2540 : 146) ได้ระบุคุณลักษณะของคนดีไว้ดังนี้

1. มีวินัย
2. มีความกล้าหาญ
3. มีความกตัญญู
4. มีความเมตตา
5. มีความอดทน
6. มีความเสียสละ
7. มีความสามัคคี
8. มีความซื่อสัตย์
9. ประหยัดอดออม
10. มีความขยัน
11. ไม่เห็นแก่ตัว

พิสันต์ ประทวนชวโน (2541 : 27) ได้ระบุคุณลักษณะของคนดีไว้ดังนี้

1. มีจิตใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่
2. มีความขยัน
3. มีความซื่อสัตย์
4. ไม่เอาเปรียบผู้อื่น
5. ตรงต่อเวลา

6. ไม่ทุจริตในหน้าที่
7. ไม่เห็นแก่ตัว
8. มีจิตใจอารมณ์มั่นคง
9. ไม่นินทาว่าร้ายผู้อื่น
10. รู้จักให้อภัย
11. ช่วยเหลือผู้อื่น
12. ไม่หลบหลีกการงาน

ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ (2542 :31) ได้ระบุคุณลักษณะของคนดีไว้ดังนี้

1. เป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี
2. มีความสามัคคี
3. มีระเบียบวินัย
4. เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่
5. เสียสละ
6. ซื่อสัตย์
7. รับผิดชอบ
8. มีเหตุผล
9. เคารพกฎกติกาของสังคม

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (2542:5–16) ได้ระบุคุณลักษณะของคนดีไว้ดังนี้

1. มีความสนใจใฝ่รู้
2. มีความสามารถในการควบคุมตนเอง
3. มีความรับผิดชอบ
4. มีเหตุผล
5. มีความซื่อสัตย์
6. มีความขยันหมั่นเพียร
7. ตรงต่อเวลา
8. มีความเชื่อมั่นในตนเอง
9. มีความอดทน
10. มีลักษณะของการเป็นผู้นำ
11. การรับฟังและเคารพสิทธิของผู้อื่น
12. การช่วยเหลือและพึ่งพาตนเอง

13. การยอมรับการกระทำของตน
14. การเสียสละ
15. การเห็นอกเห็นใจผู้อื่น
16. การช่วยเหลือผู้อื่นและสังคม
17. การทำตามข้อตกลง
18. มีความเชื่อมั่นในตนเอง
19. มีวินัยในการเรียนรู้
20. การยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น
21. การป้องกันสิทธิของตนเอง
22. การเคารพกติกาของสังคม
23. ไม่มีจิตใจเป็นเผด็จการ

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2542 : 5-6) ได้ระบุคุณลักษณะของคนดีไว้ดังนี้

1. มีความสนใจใฝ่รู้
2. มีความสามารถในการควบคุมตนเอง
3. มีความรับผิดชอบ
4. มีเหตุผล
5. มีความซื่อสัตย์
6. มีความขยันหมั่นเพียร
7. มีการตั้งเป้าหมายเพื่ออนาคต
8. เห็นคุณค่าของตนเองและผู้อื่น
9. ทำหน้าที่ของตนเองอย่างสมบูรณ์
10. ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น
11. เคารพสิทธิของตนเองและผู้อื่น
12. เคารพกติกาของสังคม
13. มีความเสียสละ

ศักดิ์ชัย นิรัญทวี และไพเราะ พุ่มมัน (2542 : 46) ได้ระบุคุณลักษณะของคนดีไว้ดังนี้

1. มีความรับผิดชอบในงานที่ทำ
2. มีความสนใจใฝ่รู้
3. มีความซื่อสัตย์
4. ขยัน

5. ตรงต่อเวลา
6. ให้ความร่วมมือกับผู้อื่น
7. รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น
8. ช่วยเหลือผู้อื่น
9. ทำตามข้อตกลง
10. เห็นคุณค่าของตนเองและผู้อื่น
11. มีเหตุผล

สำนักงานทดสอบทางการศึกษา กรมวิชาการ (2543 :3) ได้ระบุคุณลักษณะของคนดีไว้ดังนี้

1. มีความซื่อสัตย์สุจริต
2. มีความเสียสละ
3. มีระเบียบวินัย
4. ประหยัดอดออม
5. มีความอดทน
6. มีความรับผิดชอบ
7. มีความกตัญญูกตเวที
8. มีความเมตตากรุณา

สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (2544 :8) ได้กล่าวไว้ในแผนวัฒนธรรมแห่งชาติ ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545 - 2549) ว่า คนดี คือ คนที่ดำเนินชีวิตอย่างมีคุณภาพ มีจิตใจที่ดีงาม มีคุณธรรม จริยธรรม มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ทั้งด้านจิตใจและพฤติกรรมที่แสดงออก เช่น มีวินัย มีความเอื้อเฟื้อเกื้อกูล มีเหตุผล รู้หน้าที่ พากเพียร ขยัน ประหยัด รักประเทศ มีจิตใจเป็นประชาธิปไตย เคารพความคิดเห็นและสิทธิของผู้อื่น มีความเสียสละ รักษาสิ่งแวดล้อม สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างสันติสุข

พระธรรมโกศาจารย์ (2545 : 1-8) ได้กล่าวไว้ในคู่มือคนดีว่า คนดี คือ ผู้มีวิชาความรู้ดี และมีความประพฤติดีด้วย และมีลักษณะอื่นๆ บ่งบอกให้เห็นลักษณะของคนดี ดังนี้

1. มีความรู้ดี
2. มีมารยาทงามทั้งกายและวาจา
3. มีความซื่อสัตย์ทั้งทางใจ และทางวาจา
4. มีความสุจริตต่อตนเองและผู้อื่นทั้งทางกาย วาจา และทางใจ
5. มีน้ำใจดี
6. มีน้ำใจงาม

7. พุดจาไฟเราะ สุภาพ นุ่มนวล
8. พุดแต่เพียงพอดี
9. พุดแต่คำจริง
10. พุดแต่คำสมานสามัคคี
11. เป็นคนขยัน
12. เป็นคนประหยัด
13. รู้จักรักษาเกียรติยศของตน
14. ช่วยรักษาเกียรติยศของญาติและมิตรสหาย
15. ช่วยรักษาเกียรติยศของสถานที่ที่ตนทำงานและของเพื่อนร่วมงาน
16. เป็นผู้รักษาความสงบ
17. สามารถสร้างตนเองให้มีหลักฐานโดยชอบ
18. รู้จักปกครองตนเอง
19. รู้จักปกครองผู้อื่นโดยชอบธรรม
20. ตั้งมั่นอยู่ในความยุติธรรม
21. ไม่ดูหมิ่นและเหยียดหยามผู้อื่น
22. ไม่ประทุษร้ายต่อญาติและมิตรสหาย
23. เป็นผู้มักตัญญูทวดเฒ่าอย่างมั่นคง
24. ประพฤติตนเป็นพลเมืองดีของชาติตน และชาติอื่นที่เราอาศัย
25. ยึดมั่นในศาสนา
26. ใช้วิชาความรู้ในทางที่ถูกต้องตามหลักกฎหมาย และศีลธรรมอันดีงามตลอดไป
27. ไม่ลืมหืมตัวเอง
28. ไม่ขายตัวแก่ผู้ประพฤติไม่ชอบธรรม
29. เป็นคนคงที่
30. เป็นคนไม่ไผ่ต่ำ

ราชบัณฑิตยสถาน (2546 : 216) ได้ให้ความหมายของคนดีว่า หมายถึง คนที่มีคุณความดี
คนที่มีคุณธรรม

อัจฉรา ชิวพันธ์ (2547 : 104) ได้ให้ความหมายของคนดีว่า คนดี คือ คนที่ดำเนินชีวิตอย่างมี
คุณภาพ มีจิตใจที่ดีงาม มีคุณธรรม มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ทั้งด้านจิตใจและพฤติกรรมที่แสดงออก
และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างสันติสุข

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะของคนดี สามารถนำมาเขียนตามตาราง
แสดงความดีคุณลักษณะของคนดีได้ดังต่อไปนี้

ตาราง 1 แสดงความดีคุณลักษณะของคนดี

คุณลักษณะ	พุทธทาสภิกขุ	คณะศึกษาศาสตร์ มศว.	แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม แห่งชาติ ฉบับที่ 8	สภค.	พรบ. 2542	มาตรฐานการศึกษาตามผู้เรียน มฐ.ที่ 1,2	สำนักทดสอบ กรมวิชาการ	แผนวัฒนธรรมแห่งชาติ (พ.ศ. 2545-2549)	พระธรรมโกศาจารย์	รวม	คัดเลือกมาศึกษา
1. ความซื่อสัตย์สุจริต	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓	(8)	✓
2. ความยุติธรรม	✓								✓	2	
3. ความมีระเบียบวินัย	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	(9)	✓
4. ความรับผิดชอบ	✓	✓	✓		✓	✓	✓		✓	7	✓
5. ความขยันหมั่นเพียร	✓	✓	✓	✓	✓			✓	✓	7	✓
6. ความอดทน	✓		✓	✓	✓		✓		✓	(6)	✓
7. ความประหยัด	✓			✓		✓	✓	✓	✓	(6)	✓
8. ความเคารพต่อกฎหมาย	✓					✓			✓	3	
9. ความสามัคคี	✓			✓					✓	3	
10. ความเสียสละ	✓	✓		✓	✓	✓	✓	✓	✓	(8)	✓
11. ความมีเหตุผล		✓			✓			✓		3	
12. ความเมตตากรุณา		✓		✓	✓	✓	✓		✓	(6)	✓
13. ความกล้าหาญ				✓						1	
14. ความกตัญญูกตเวที				✓	✓		✓		✓	4	
15. ความสนใจใฝ่รู้					✓					1	
16. ความสามารถในการควบคุม ตนเอง					✓					1	
17. ความเป็นประชาธิปไตย (ยอมรับฟังและเคารพสิทธิของ ผู้อื่น ทำตามข้อตกลง ป้องกัน สิทธิของตนเอง เคารพกติกาของ สังคม)			✓		✓	✓		✓	✓	5	✓

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า คุณลักษณะของคนดี หมายถึง ลักษณะพฤติกรรมหรือการกระทำของบุคคลที่แสดงออกในรูปของลักษณะท่าที อุปนิสัย ความรู้สึกนึกคิด และความประพฤติ ในคุณลักษณะ ความซื่อสัตย์สุจริต ความรับผิดชอบ ความเสียสละ ความขยันหมั่นเพียร ความเป็นประชาธิปไตย ความมีระเบียบวินัย ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความอดทนและความประหยัด

2.2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความซื่อสัตย์สุจริต

2.2.1. ความหมายของความซื่อสัตย์สุจริต

สุดใจ ชันทองคำ (2523 : 11) ให้ความหมายว่าความซื่อสัตย์ หมายถึง การกระทำ หรือพฤติกรรมตลอดจนการแสดงความรู้สึกของบุคคลในเรื่องการพูดความจริง การตรงต่อเวลา การยอมรับผิด การไม่ขโมยของผู้อื่นหรือเอาของผู้อื่นมาเป็นของตนเอง และการประพฤติตามข้อตกลง กติกา หรือสัญญาที่ให้ไว้กับตนเองและบุคคลอื่น

บุญลักษณ์ อึ้งชัยพงษ์ (2536 : 44) ได้ให้ความหมายของความซื่อสัตย์ว่า หมายถึง การประพฤติอย่างเหมาะสมและตรงต่อความจริง เช่น ตรงต่อหน้าที่ ตรงต่อคำพูด ตรงต่อกฎเกณฑ์ เป็นต้น

วรวิฑูรี ชีช้าง (2536 : 20) ให้ความหมายของความซื่อสัตย์ว่า หมายถึง ลักษณะพฤติกรรมของบุคคลที่แสดงออกถึงการปฏิบัติที่ตรงกับความเป็นจริง ไม่ทุจริต ประพฤติชอบ มีความซื่อตรง มีสัจจะ และความจริงทั้งต่อตนเองและผู้อื่น

กฤตรินทร์ นิมทองคำ (2542 : 15) ให้ความหมายของความซื่อสัตย์ หมายถึง การประพฤติอย่างถูกต้อง และตรงต่อความเป็นจริงของนักเรียนทั้งที่โรงเรียนและที่บ้าน โดยแบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ ความซื่อสัตย์ต่อตนเอง ความซื่อสัตย์ต่อผู้อื่น และความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่ ซึ่งมีรายละเอียดต่อไปนี้

1. ความซื่อสัตย์ต่อตนเอง ได้แก่

1.1 ไม่ลอกงานเพื่อนหรือให้เพื่อนหรือญาติทำให้

1.2 ไม่ทุจริตในการสอบ

2. ความซื่อสัตย์ต่อผู้อื่น ได้แก่

2.1 ไม่พูดปด

2.2 ไม่ลักขโมย

2.3 ไม่เอาเปรียบผู้อื่น

ราชบัณฑิตยสถาน (2546 : 382) ได้ให้ความหมายของความซื่อสัตย์สุจริตว่า หมายถึง การประพฤติตรงและจริงใจ ไม่คิดทรยศ ไม่คดโกง ไม่หลอกลวง

ดาวณา กิตติสาร (2546 : 8) ให้ความหมายของความซื่อสัตย์ว่า หมายถึง การประพฤติอย่างเหมาะสม ไม่คดโกง มีความจริงใจต่อตนเอง ต่อครอบครัว ต่อมิตรสหาย และมีความจงรักภักดีต่อประเทศชาติ ไม่คิดทรยศ ประกอบอาชีพในทางสุจริต ไม่ขโมยของผู้อื่น และปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ที่กำหนด

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า ความซื่อสัตย์สุจริต หมายถึง ลักษณะพฤติกรรมหรือการกระทำของนักเรียนที่ประพฤติตนอย่างถูกต้อง และตรงต่อความเป็นจริงของนักเรียนทั้งที่โรงเรียนและที่บ้าน ซึ่งรวมถึงความซื่อสัตย์ต่อตนเอง ความซื่อสัตย์ต่อผู้อื่น และความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่

2.2.2 ลักษณะของบุคคลที่มีความซื่อสัตย์สุจริต

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า ได้มีผู้ระบุพฤติกรรมของบุคคลที่มีความซื่อสัตย์ไว้ดังนี้

กรมวิชาการ (2528 : 21-22) ได้รวบรวมพฤติกรรมของผู้ที่มีความซื่อสัตย์ไว้พอสรุปได้ดังนี้

1. พูดความจริง
2. เก็บของตกได้ส่งคืนเจ้าของ
3. ตรงต่อเวลา
4. ยอมรับผิดเมื่อทำผิด
5. ไม่ประพฤติตนเป็นคนหน้าไหว้หลังหลอก
6. ปฏิบัติตามข้อตกลงหรือสัญญา
7. หาเลี้ยงชีพในทางสุจริต
8. ไม่ถือเอาของผู้อื่นเป็นของตน
9. รักษาความยุติธรรม
10. ไม่จ้อราษฎร์บังหลวง

สุพัตรา สุภาพ (2536 : 8) ระบุพฤติกรรมของความซื่อสัตย์สุจริต ไว้ดังนี้

1. เป็นคนดี ไม่คดโกง ไม่หลอกลวง ไม่เห็นแก่ได้
2. ไม่ประพฤติผิดกฎเกณฑ์ต่างๆ

กฤตรินทร์ นิมทองคำ (2542 : 16) ได้ระบุพฤติกรรมของบุคคลที่มีความซื่อสัตย์ดังต่อไปนี้

1. ความซื่อสัตย์ต่อตนเอง ได้แก่
 - 1.1 ไม่ลอกงานเพื่อน หรือให้เพื่อนหรือญาติทำ
 - 1.2 ไม่ทุจริตในการสอบ
2. ความซื่อสัตย์ต่อผู้อื่น ได้แก่

2.1 ไม่พูดปด

2.2 ไม่ลักขโมย

2.3 ไม่เอาเปรียบผู้อื่น

จากที่กล่าวมาสามารถสรุปได้ว่าบุคคลที่มีความซื่อสัตย์สุจริตจะมีพฤติกรรมต่างๆ ดังต่อไปนี้ ไม่พูดปด ไม่ลักขโมย ไม่เอาเปรียบผู้อื่น เมื่อทำผิดก็ยอมรับผิด ปฏิบัติตามข้อตกลงหรือสัญญาหาเลี้ยงชีพในทางสุจริต และไม่ถือเอาของผู้อื่นมาเป็นของตน

2.3. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบ

2.3.1. ความหมายของความรับผิดชอบ

ก่อ สวัสดิพานิชย์ (2519 : 150) กล่าวว่า ความรับผิดชอบหมายถึง การควบคุมตนเองให้ปฏิบัติหน้าที่ได้ผลสมบูรณ์ ทั้งนี้รวมไปถึงการควบคุมพฤติกรรมของตนให้ถูกต้องตามกฎหมายด้วย คนที่รับผิดชอบย่อมเป็นที่เชื่อถือของคนทั่วไป คุณสมบัติด้านความรับผิดชอบจึงเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่จะทำให้เกิดความสัมพันธ์อันดีระหว่างมนุษย์

ธานี ดุชนารมย์ (2520 : 26) กล่าวว่าความรับผิดชอบ หมายถึง ความรู้สึกที่ตนเองได้ปฏิบัติดังต่อไปนี้ได้มากน้อยเพียงใด คือ รับผิดชอบตนเองทั้งการเงินการงานและการเรียน ปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายด้วยความเต็มใจ คิดไตร่ตรองอย่างรอบคอบถึงผลดีผลเสียที่จะเกิดขึ้นจากการกระทำของตน กล้าเผชิญความจริง คอยติดตามผลงานเพื่อปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น ตั้งใจทำงานโดยไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคทั้งปวง ปฏิบัติตามกฎหมายและระเบียบอย่างเคร่งครัด ตรงต่อเวลา ซื่อสัตย์ ไว้วางใจได้ ช่วยเหลืองานของครอบครัว และงานส่วนรวมด้วยความเต็มใจดูแลรักษาของส่วนรวมเสมือนของตัวเอง ทำงานร่วมกับคนอื่นได้ดี รักษาสิทธิและหน้าที่ของตนเองโดยไม่ละเมิดสิทธิและหน้าที่ของผู้อื่น

อารีย์ เศรษฐชัย (2520 : 4) ได้กล่าวว่าความรับผิดชอบ หมายถึง ความรู้สึกที่แสดงถึงความเอาใจใส่รับเป็นภาระต่อหน้าที่การงานที่ได้รับมอบหมายด้วยความเต็มใจ และปฏิบัติตามหน้าที่ด้วยความเคร่งครัด กล้าเผชิญความจริง รักษาสิทธิของตน มีความซื่อสัตย์และรักษาสมบัติส่วนรวมเหมือนของตน

สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (2526 : 32-95) ได้ให้ความหมายของคำว่า ความรับผิดชอบ หมายถึง มีความมุ่งมั่นตั้งใจปฏิบัติหน้าที่การงานให้บรรลุผลสำเร็จตามความมุ่งหมาย ยอมรับผลการกระทำ และพยายามปรับปรุงการปฏิบัติหน้าที่ให้ดียิ่งขึ้นด้วยความมานะพากเพียร ไม่ย่อท้อต่อปัญหาและอุปสรรคใดๆ

คุชฎี ทรัพย์ปรุง (2529 : 5-6) ให้ความหมายของความรับผิดชอบว่า หมายถึง พฤติกรรมของบุคคลที่แสดงออกมาด้วยการปฏิบัติหน้าที่การงานของตนในด้านต่างๆ ดังนี้

1. ความเอาใจใส่ในการทำงาน หมายถึง ลักษณะพฤติกรรมที่แสดงถึงการปฏิบัติงานด้วยความตั้งใจจริงที่จะทำงานในหน้าที่ของตน หรืองานที่ตนได้รับมอบหมายให้เสร็จเรียบร้อย ไม่ละเลยทอดทิ้งหรือหลีกเลี่ยง และหาทางป้องกันไม่ให้เกิดความบกพร่องเสียหายในงานที่ตนรับผิดชอบ

2. ความเพียรพยายาม หมายถึง ลักษณะพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความอดทน ไม่ย่อท้อต่อการทำงาน เมื่อเกิดมีปัญหหรืออุปสรรคในการทำงาน ซึ่งเป็นหน้าที่ของตนที่จะต้องรับผิดชอบนั้นจะต้องพยายามแก้ไขปัญหและอุปสรรคนั้นด้วยตนเองอย่างสุดความสามารถ

3. ความละเอียดรอบคอบ หมายถึง ลักษณะพฤติกรรมที่แสดงออกถึงการรู้จักคิดใคร่ครวญในงานที่จะทำเพื่อให้ถูกต้องและสมบูรณ์ รู้จักคิดก่อนทำว่างานนั้นมีผลดีผลเสียอย่างไร และเมื่อทำงานเสร็จแล้วต้องตรวจทานดูว่าถูกต้องเรียบร้อยดีหรือยัง

4. การตรงต่อเวลา หมายถึง ลักษณะพฤติกรรมที่แสดงออกถึงการทำงานให้เสร็จทันเวลาที่กำหนด รู้จักรักษาเวลาตามนัด และรู้จักเวลาไหนควรทำอะไร

5. การยอมรับผลการกระทำของตน หมายถึง ลักษณะพฤติกรรมที่แสดงออกถึงการยอมรับในสิ่งที่ตนกระทำไปไม่ว่าผลของงานนั้นจะออกมาดีหรือไม่ดีก็ตาม

6. การปรับปรุงงานของตนให้ดียิ่งขึ้น หมายถึง ลักษณะพฤติกรรมที่แสดงออกถึงการติดตามผลงานที่ได้ทำไปแล้วถ้าไม่ดีก็ต้องพยายามแก้ไขปรับปรุงให้ดีขึ้น

สุพัตรา สุภาพ (2531 : 9) ได้ให้ความหมายของความรับผิดชอบว่า เป็นการรู้จักหน้าที่ที่ตนต้องกระทำ ต้องปฏิบัติไม่นึกถึงแต่สิทธิเพียงอย่างเดียว เช่น เป็นนักเรียนมีสิทธิที่จะมาเรียนหนังสือ ความรับผิดชอบของการเป็นนักเรียนคือต้องมาเรียนสม่ำเสมอ ไม่หนีเรียน ความรับผิดชอบจึงเป็นการกระทำที่พึงกระทำ หรือควรกระทำตามสถานภาพของบุคคล

คณิรัตน์ ลาโพธิ์ (2535: 38) กล่าวว่า ความรับผิดชอบ คือ ความมุ่งมั่นตั้งใจที่จะปฏิบัติหน้าที่ทั้งต่อตนเองและสังคมด้วยความผูกพัน ความพากเพียรพยายามและละเอียดรอบคอบ ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเต็มใจไม่ว่าจะเป็นผลดีหรือผลเสีย ไม่ว่าจะทำผิดหรือถูกไม่ปิดความรับผิดชอบไปให้ผู้อื่นทั้งพร้อมพยายามที่จะปรับปรุงแก้ไขการปฏิบัติหน้าที่ให้ได้ผลดียิ่งขึ้น

จวีรัตน์ นันทยทวิกุล (2538: 24) กล่าวว่า ความรับผิดชอบ หมายถึง คุณลักษณะหนึ่งของบุคคลที่แสดงออกในลักษณะการมีความตั้งใจที่จะปฏิบัติหน้าที่การงานที่ได้รับมอบหมายด้วยความเอาใจใส่ มีความละเอียดรอบคอบ มีการวางแผน มีความขยันหมั่นเพียรอดทน เพื่อให้งานนั้นบรรลุผลสำเร็จ

ตามเป้าหมาย ยอมรับผลการกระทำไม่ว่าจะเป็นผลดีหรือผลเสีย และพร้อมที่จะปรับปรุงแก้ไขให้ดียิ่งขึ้น

ปรียา ชัยนิยม (2542 : 5-6) ให้ความหมายว่า ความรับผิดชอบ หมายถึง ความมุ่งมั่นตั้งใจที่จะปฏิบัติหน้าที่ด้วยความผูกพัน ความพากเพียร และความละเอียดรอบคอบเพื่อให้บรรลุสำเร็จตามความมุ่งหมาย ยอมรับผลของการกระทำในการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเต็มใจ ทั้งพยายามที่จะปรับปรุงการปฏิบัติหน้าที่ให้ดียิ่งขึ้นมีความสำนึกในหน้าที่ทั้งต่อตนเองและสังคม

ราชบัณฑิตยสถาน (2546:944) ให้ความหมายของความรับผิดชอบว่า หมายถึง ยอมรับผลทั้งที่ดีและไม่ดีในกิจการที่ตนได้ทำลงไปหรือที่อยู่ในความดูแลของตน

จากคำนิยามข้างต้นนี้สามารถสรุปได้ว่า ความรับผิดชอบ หมายถึง ลักษณะพฤติกรรมหรือการกระทำของนักเรียนที่มีความมุ่งมั่นตั้งใจที่จะปฏิบัติหน้าที่ด้วยความผูกพันพากเพียร และละเอียดรอบคอบเพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามความมุ่งหมาย ยอมรับผลของการกระทำในการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเต็มใจทั้งพยายามที่จะปรับปรุงการปฏิบัติหน้าที่ให้ดียิ่งขึ้น มีความสำนึกในหน้าที่ทั้งต่อตนเองและสังคม

2.3.2. ลักษณะของบุคคลที่มีความรับผิดชอบ

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องพบว่า ได้มีผู้ระบุคุณลักษณะของบุคคลที่มีความรับผิดชอบไว้หลายท่าน ดังนี้

สาโรช บัวศรี (2522 : 129) ได้อธิบายถึงขอบข่ายของพฤติกรรมของความรับผิดชอบต่อหน้าที่การทำงานว่า ได้แก่

1. เอาใจใส่ในการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อผลของงานนั้นๆ
2. ซื่อสัตย์ต่อหน้าที่โดยไม่คำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนตัว
3. เคารพต่อระเบียบกฎเกณฑ์
4. มีอารมณ์หนักแน่น เมื่อเผชิญกับอุปสรรค
5. รู้จักหน้าที่และกระทำตามหน้าที่เป็นอย่างดี
6. มีความเพียรพยายาม
7. มีความละเอียดรอบคอบใช้ความสามารถอย่างเต็มที่
8. ปรับปรุงงานในหน้าที่ให้ดียิ่งขึ้นทั้งของตนเองและสังคม
9. ตรงต่อเวลา
10. ยอมรับผลของการกระทำของตน

หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู (โครงสร้างคุณลักษณะของจริยธรรม 2522 : 129) ได้ระบุพฤติกรรมของบุคคลที่มีความรับผิดชอบไว้ดังนี้

1. มุ่งมั่นตั้งใจที่ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความพากเพียรและความละเอียดรอบคอบ
2. ยอมรับผลของการกระทำในการปฏิบัติหน้าที่เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามความมุ่งหมาย
3. พยายามที่จะปรับปรุงการปฏิบัติหน้าที่ให้ดียิ่งขึ้น

อรรถัย จันทวิชานวงษ์ (2523 : 6) กล่าวว่าความรับผิดชอบแสดงออกในรูปของพฤติกรรมต่อไปนี้

1. เอาใจใส่ในการทำงานเพื่อผลของงานนั้นๆ
2. มีความเพียรพยายาม
3. ใช้ความสามารถอย่างเต็มที่
4. รู้จักหน้าที่และกระทำตามหน้าที่เป็นอย่างดี
5. มีความซื่อสัตย์
6. เคารพต่อระเบียบ กฎเกณฑ์
7. มีวินัยในตนเอง
8. มีความละเอียดรอบคอบ
9. ตรงต่อเวลา
10. มีอารมณ์หนักแน่นเมื่อเผชิญอุปสรรค
11. ยอมรับผลของการกระทำของตน
11. ปรับปรุงงานในหน้าที่ที่มีต่อตนเอง และที่มีต่อสังคมให้ดียิ่งขึ้น

สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (2525 : 270) ได้สรุปพฤติกรรมของความรับผิดชอบร่วมกับการพึ่งตนเอง ความขยันหมั่นเพียรในค่านิยมพื้นฐาน 5 ประการ ไว้ดังนี้

1. ศึกษาหาความรู้อยู่เป็นเนืองนิจ
2. ฝึกฝนตนเองให้มีความสามารถและความชำนาญ
3. ใช้ความรู้ ความสามารถของตนเองให้เต็มที่ ก่อนที่จะขอความช่วยเหลือจากผู้อื่น
4. มีความเข้มแข็ง อดทน ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค และแก้ปัญหาทั้งปวง
5. ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์
6. คิดชอบ ทำชอบและแก้ปัญหาได้
7. ขวนขวายประกอบอาชีพสุจริต
8. รับผิดชอบต่อตนเอง ต่อส่วนรวม ต่อหน้าที่และการทำงาน
9. ปฏิบัติงานให้สำเร็จเรียบร้อย

นิภา วิจิตรศิริ (2525 :4) สรุปลักษณะพฤติกรรมของผู้ที่มีความรับผิดชอบไว้ดังนี้

1. เอาใจใส่การทำงานเพื่อผลของงานนั้นๆ
2. มีความเพียรพยายาม
3. ให้ความสามารถเต็มที่
4. กล้าเผชิญต่อความจริง ยอมรับผลการกระทำของตน
5. ช่วยเหลืองานส่วนรวมด้วยความเต็มใจ
6. รู้จักหน้าที่ และกระทำตามหน้าที่อย่างดี
7. ไม่ละเมิดสิทธิและหน้าที่ของผู้อื่น
8. มีความไว้วางใจได้
9. ตรงต่อเวลา
10. เคารพต่อระเบียบกฎเกณฑ์
11. มีความละเอียดรอบคอบ
12. ดูแลรักษาของส่วนรวมเสมือนของตนเอง
13. ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี
14. ปรับปรุงงานในหน้าที่ที่มีต่อตนเอง

จวีรัตน์ นันทยทวิกุล (2538 : 4-5) สรุปลักษณะของบุคคลที่มีความรับผิดชอบไว้ดังนี้

1. มีความเอาใจใส่งานที่ทำ
2. ปฏิบัติงานด้วยความตั้งใจจริง
3. เต็มใจทำงานอย่างสม่ำเสมอมีจุดหมายปลายทาง
4. มีสมมติเพื่อให้งานในหน้าที่ของตนหรืองานที่ได้รับมอบหมายเสร็จเรียบร้อย
5. ติดตามงาน ไม่ละเลยทอดทิ้ง หรือหลีกเลี่ยงงาน
6. หาทางป้องกันไม่ให้เกิดความบกพร่องเสื่อมเสียในงานที่ตนรับผิดชอบอยู่
7. มีความละเอียดรอบคอบ
8. คิดก่อนทำว่างานนั้นจะมีผลดี ผลเสียอย่างไรบ้างวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคที่จะเกิด

และหาทางป้องกันไว้ล่วงหน้า เมื่อทำงานเสร็จแล้วต้องตรวจทานดูว่าถูกต้องเรียบร้อยดีหรือยัง

9. ขยันหมั่นเพียร
10. พยายามอย่างสม่ำเสมอเพื่อให้ได้รับผลสำเร็จ
11. ทำงานด้วยความระมัดระวัง เอาใจใส่อย่างต่อเนื่อง
12. มีความอดทน
13. ควบคุมตนเองได้ดีเมื่อเกิดความเหนื่อยอ่อนหรือเกียจคร้าน

14. มีความตรงต่อเวลา
15. ยอมรับผลการกระทำของตนเอง
16. การปรับปรุงงานของตนให้ดียิ่งขึ้น

ปริยา ชัยนิยม (2542 : 5-6) ได้ระบุพฤติกรรมความรับผิดชอบ ไว้ว่าความรับผิดชอบต่อตนเอง ได้แก่

1. ความรับผิดชอบในด้านสติปัญญาและความสามารถ คือ ตั้งใจเล่าเรียนหมั่นใฝ่ความรู้ และฝึกฝนในด้านประสบการณ์ต่าง ๆ
2. ความรับผิดชอบในด้านความประพฤติ คือ รู้จักประพฤติปฏิบัติตนให้เหมาะสมละเว้นความชั่ว
3. ความรับผิดชอบในด้านการงาน คือ ทำงานที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จ
4. ความรับผิดชอบในด้านเวลา คือ รู้จักตรงต่อเวลาหรือรับผิดชอบงานตามเวลาที่กำหนดไว้หรือรักษาเวลาที่กำหนดไว้ตามกฎหมายระเบียบต่างๆ และความรับผิดชอบต่อโรงเรียน ครู และอาจารย์ ได้แก่ ตั้งใจศึกษาเล่าเรียน ช่วยงานโรงเรียนตามความสามารถ เคารพเชื่อฟังครูอาจารย์ ถนอมของใช้ในโรงเรียน ไม่ทำลายทรัพย์สินสมบัติของโรงเรียน

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่าบุคคลที่มีความรับผิดชอบจะมีคุณลักษณะดังนี้ เอาใจใส่การทำงาน เพื่อผลของงานนั้น ๆ กล้าเผชิญต่อความจริง ยอมรับผลการกระทำของตน รู้จักหน้าที่และกระทำตามหน้าที่อย่างดี เคารพต่อระเบียบกฎเกณฑ์ ปฏิบัติงานด้วยความตั้งใจจริง และปรับปรุงงานของตนให้ดียิ่งขึ้น

2.4. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความเสียสละ

2.4.1. ความหมายของความเสียสละ

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับความเสียสละ พบว่า ได้มีผู้ให้ความหมายไว้ดังต่อไปนี้
 มิลินทร์ สำเนาเงิน (2524:11) กล่าวว่า การเสียสละ หมายถึง พฤติกรรมที่นักเรียนแสดงออก โดยการให้เพื่อนยืมอุปกรณ์การเรียน แบ่งปันอาหารหรือสิ่งของให้เพื่อนน้องหรือบุคคลอื่น ช่วยทำงานบ้าน โรงเรียน สละที่นั่งให้บุคคลที่อ่อนแอกว่า ไม่เอาเปรียบเพื่อนร่วมงาน เต็มใจทำงานเมื่อได้รับการขอร้องหรือไว้วางใจ

พระราชวรมนี (2529 : 421) กล่าวถึงจาคะ แปลว่า การสละหรือสละให้ หมายถึง การให้ที่แท้จริงทั้งสละวัตถุและจิตใจ ไม่ปรารถนาผลตอบแทน สุขสบายใจในการกระทำ มิได้กระทำเพราะหวังผลตอบแทนแก่ตน จิตใจโน้มไปในทางที่จะให้สงเคราะห์ ช่วยเหลือให้เขาได้รับประโยชน์แก้ปัญหาให้เขา ให้เขามีความสุข ยินดีพอใจในการให้ ให้ด้วยความตั้งใจจริง

ราชบัณฑิตยสถาน (2546 : 1223) ให้ความหมายของความเสียสละว่า หมายถึง การให้โดยยินยอมให้ด้วยความเต็มใจ

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่าความเสียสละ หมายถึง ลักษณะพฤติกรรมหรือการกระทำของนักเรียนที่แบ่งปัน ไม่เอาเปรียบ อุทิศเวลาเพื่อส่วนรวมโดยไม่หวังผลตอบแทน และกระทำด้วยความเต็มใจ

2.4.2. ลักษณะของบุคคลที่มีความเสียสละ

กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ (2540 : 23) ได้ระบุคุณลักษณะของบุคคลที่มีความเสียสละดังนี้

1. การให้ทางกาย ได้แก่ การช่วยเหลือผู้อื่นทำธุระ การงานที่ไม่มีโทษไม่พึงดูดาย ช่วยเหลืองานสาธารณประโยชน์

2. การให้ทางวาจา ได้แก่ การช่วยเหลือให้คำแนะนำทั้งทางโลกและทางธรรม ช่วยเจรจาเป็นธุระให้สำเร็จประโยชน์

3. การให้ทางกำลังสติปัญญา ได้แก่ การช่วยแสดงความเห็นอย่างตรงไปตรงมา ช่วยแก้ปัญหาเดือดร้อนแก่คนที่ไม่ทำผิด

4. การให้ด้วยกำลังทรัพย์ ได้แก่ แบ่งปันเครื่องอุปโภคบริโภคแก่ผู้ขัดสนที่สมควรให้ แบ่งปันเงินทองให้ผู้ที่กำลังขัดสน

5. การให้ทางใจ ได้แก่ ยินดีเมื่อเห็นผู้อื่นได้ ไม่โลภอยากได้ของผู้อื่นมาเป็นของตน

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า บุคคลที่มีความเสียสละจะมีพฤติกรรมต่าง ๆ ได้แก่ การช่วยเหลืองานผู้อื่น การให้คำแนะนำ การเสียสละทรัพย์ ช่วยทำงานบ้าน งานโรงเรียน สละที่นั่งให้บุคคลที่อ่อนแอกว่า ไม่เอาเปรียบเพื่อนร่วมงานเต็มใจทำงานเมื่อได้รับการขอร้องหรือไว้วางใจ

2.5. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความขยันหมั่นเพียร

2.5.1. ความหมายของความขยันหมั่นเพียร

กูด (Good. 1973 :132) ให้ความหมายว่าความขยันหมั่นเพียร หมายถึง ความมุ่งมั่นในการใช้ความมานะพยายามเมื่อทำงานที่ได้รับมอบหมายให้ประสบผลสำเร็จ

เว็บสเตอร์ (Webster. 1973 : 281) ให้ความหมายของความขยันหมั่นเพียรว่า หมายถึง ความพยายามอย่างสม่ำเสมอเพื่อให้ได้รับผลสำเร็จในงานที่ทำด้วยความระมัดระวัง เอาใจใส่ และอดทน

ชม ภูมิภาค (2525 : 169) ให้ความหมายความขยันหมั่นเพียรว่า หมายถึง ความขยันขันแข็ง เอาการเอางาน มีความพยายาม มีความบากบั่นมั่นคง ไม่ท้อถอย นอกจากนี้ยังได้กล่าวไว้อีกด้วยว่า ความขยันหมั่นเพียรจะประสบผลสำเร็จได้ดี ก็ด้วยอาศัยคุณธรรมควบคู่ คือ อิทธิบาท 4 ได้แก่

1. ฉันทะ คือ ความพอใจในสิ่งที่กำลังกระทำอยู่ เป็นเรื่องเกี่ยวกับทัศนคติต่อเรื่องนั้นเมื่อมีทัศนคติที่ดีมีความพอใจในเรื่องนั้น ก็ย่อมจะกระตือรือร้นที่จะประกอบงานนั้น

2. วิริยะ คือ ความเพียรบากบั่น แม้พบความล้มเหลวไม่ยอมทอดทิ้ง ไม่ท้อแท้

3. จิตตะ คือ ความเอาใจใส่ด้วยความตั้งใจ เพ่งเล็งต่องาน เป็นความตั้งใจที่จะทำงานให้สำเร็จ

4. วิมังสา คือ การหมั่นตรึกตรองพิจารณาสอบสวนในการปฏิบัติงาน กระทำด้วยการใช้สติปัญญาตรึกตรองหาเหตุผลให้ประจักษ์ชัดว่างานนั้นจะอย่างไร โดยวิธีใดจึงจะสำเร็จผลตามความต้องการ

สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ (2529 : 35) ได้ระบุความหมายของความขยันหมั่นเพียรในการศึกษาเล่าเรียนว่าหมายถึง การที่นักเรียนมีความรับผิดชอบและมุ่งมั่นในการศึกษาเล่าเรียนให้สำเร็จโดยเร็วที่สุด มีความอดทน ไม่ย่อท้อต่อความยากลำบาก และรู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ในการศึกษาเล่าเรียนให้มากที่สุด

หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2529 : 3) ได้ให้ความหมายของความขยันหมั่นเพียรไว้ดังนี้ ความขยันหมั่นเพียร หมายถึง การปฏิบัติหน้าที่การงาน และการประกอบอาชีพที่สุจริตอย่างกระตือรือร้นและตั้งใจจริงให้สำเร็จด้วยความมานะอดทน และได้แยกประเภทของความขยันหมั่นเพียรออกเป็น 3 ส่วนย่อย คือ

1. ความขยันหมั่นเพียรในการศึกษาเล่าเรียน หมายถึง การที่นักเรียนมีความรักความตั้งใจ มุ่งมั่นศึกษาเล่าเรียน ไม่ย่อท้อแม้บางครั้งบทเรียนนั้นจะยากหรือมีอุปสรรคต่างๆบางอย่าง ก็มานะทำจนกระทั่งสำเร็จ เมื่อมีเวลาว่างก็ใช้เวลาอันให้เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาเล่าเรียนของตนโดยอ่านหนังสือศึกษาค้นคว้าจากแหล่งความรู้ต่าง ๆ เพิ่มเติม ทบทวนบทเรียนที่เรียนไปทุกวัน และเตรียมตัวศึกษาบทเรียนมาล่วงหน้าทุกครั้ง เมื่อมีปัญหาหรือข้อสงสัยด้านการเรียนก็พยายามศึกษาหาความรู้ด้วยวิธีการที่ถูกต้องเพื่อคลี่คลายปัญหาของตนอยู่เสมอ

2. ความขยันหมั่นเพียรในการปฏิบัติงานของตน หมายถึง การที่นักเรียนมีความตั้งใจที่จะทำงาน ศึกษางาน ฝึกฝนตนเองให้มีความสามารถความชำนาญในงานที่เกี่ยวข้องกับตนเองในด้านอาหาร ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม ฯลฯ ใช้เวลาว่างศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมในงานดังกล่าวอยู่เสมอ และคิดสร้างสรรค์งานอันเป็นประโยชน์ต่อตนเอง

3. ความขยันหมั่นเพียรในงานที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมหรือชุมชน หมายถึง การที่นักเรียนมีความรัก ความตั้งใจร่วมทำงานสุจริตและเป็นประโยชน์ต่อสังคม มีความกระตือรือร้นที่จะทำงานดังกล่าว มาร่วมงานทุกครั้งด้วยความเต็มใจและปรารถนาดี ไม่เลือกงานหรือรังเกียจงานโดยยึดถือวัตถุ หรือตัวบุคคล พยายามคิดศึกษาและสร้างสรรค์งานที่ส่งผลประโยชน์ต่อสังคมหรือชุมชนอยู่เสมอ

มิลินท์ สำเนาเงิน (2524 : 11) ให้นิยามความหมายของคำว่า ขยันหมั่นเพียรไว้ว่า หมายถึง พฤติกรรมที่นักเรียนแสดงออกโดยการทำการบ้านและงานสม่ำเสมอ ตั้งใจเรียนด้วยความใส่ใจ ช่วยผู้ปกครองทำงานบ้าน ทำงานอดิเรกเมื่อมีเวลาว่าง ตั้งใจทำงานที่มอบหมายให้ มีความกระตือรือร้นในการเรียนและเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ

นিকা ด้านวิริยะกุล (2527 : 8) ได้จัดความขยันหมั่นเพียรเป็นส่วนหนึ่งของจริยธรรม เรียกว่า "จริยธรรมด้านความขยันหมั่นเพียร" ได้นิยามว่าความขยันหมั่นเพียร หมายถึง ความพยายามอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้ได้รับผลสำเร็จในงานที่ทำและทำด้วยความระมัดระวัง เอาใจใส่และอดุสาหะ โดยแบ่งจริยธรรมด้านความขยันหมั่นเพียรออกเป็น 4 ด้านย่อย คือ ความขยันหมั่นเพียรในการศึกษาเล่าเรียน ความขยันหมั่นเพียรในการปฏิบัติงานของตนเอง ความขยันหมั่นเพียรในการช่วยเหลืองานของครอบครัว และความขยันหมั่นเพียรในกิจกรรมของโรงเรียน

ราชบัณฑิตยสถาน (2546 :166) ให้ความหมายของความขยันหมั่นเพียรว่า หมายถึง การทำงานอย่างแข็งขันไม่ปล่อยปละละเลย ทำหรือประพฤติเป็นปกติสม่ำเสมอ ไม่เกียจคร้าน

ราชบัณฑิตยสถาน (2546 :1383) ได้กล่าวถึงความอดุสาหะว่า หมายถึง ความบากบั่น ความพยายาม ความขยัน ความอดทน

จากความหมายดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า ความขยันหมั่นเพียรในการเรียน หมายถึง ลักษณะพฤติกรรม หรือการกระทำของนักเรียนที่แสดงออกที่แสดงให้เห็นว่ามีความบากบั่นและความพยายามทำงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ วางแผนและจัดระบบ พยายามศึกษาหาความรู้โดยไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค

2.5.2. ลักษณะของบุคคลที่มีความขยันหมั่นเพียร

กรมวิชาการ (2523 : 61-63) ได้ระบุลักษณะพฤติกรรมความขยันหมั่นเพียรไว้ดังนี้

1. มาโรงเรียนสม่ำเสมอ ไม่ขาดถ้าไม่จำเป็น
2. กระตือรือร้นและรักที่จะมาโรงเรียนโดยไม่ต้องให้ใครเตือน
3. ตั้งใจทำงานที่ครูอาจารย์กำหนดให้และทำเสร็จภายในเวลาทุกครั้ง
4. อ่านหนังสือทุกครั้งที่มีเวลาว่าง
5. จัดของใช้ส่วนตัวให้เป็นระเบียบอยู่เสมอ
6. เข้าเรียนทุกวิชาไม่ขาดถ้าไม่จำเป็น
7. พยายามแก้ข้อบกพร่องของตนเกี่ยวกับการ
8. ทำงานที่ได้รับมอบหมายด้วยความเข้มแข็ง อดทนและเอาธุระ ไม่ทอดถอย
9. มีความมานะบากบั่น ที่จะทำงานให้ผิดน้อยที่สุด
10. ชอบศึกษาค้นคว้า สอบถาม หาความรู้ความจริงอยู่เสมอ

11. ไม่ละเลยหรือทอดทิ้งธุระ การงานของตน
12. ทำงานต่าง ๆ เช่น อ่านเขียนหนังสือ คิดคำนวณ สังเกตสิ่งแวดล้อมเป็นกิจวัตรหรือสม่ำเสมอ
13. ควบคุมตนเองให้ใช้เวลาในการทำงานได้ตามกำหนดเสมอ
14. มีความตื่นตัวและสม่ำเสมอในการทำงานทุกอย่าง
15. ทำงานที่ได้รับมอบหมายด้วยความตั้งใจไม่ละทิ้งหน้าที่ของตน และพยายามทำจนสำเร็จ
16. ตรวจสอบวิธี ปรับปรุงวิธีทำงานให้มีประสิทธิภาพและก้าวหน้าอยู่ตลอดเวลา
17. แสวงหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ โดยเฉพาะในสายวิชาการของตน
18. ใช้เวลาว่างของตนทำงานที่เป็นประโยชน์
19. แนะนำเพื่อนหรือผู้ใกล้ชิดให้ขยันในการเรียน
20. ทำงานกลุ่มตามที่ได้รับมอบหมายด้วยความเต็มใจ
21. ช่วยเหลืองานของครูอาจารย์หรือเพื่อนเท่าที่จะช่วยได้ด้วยด้วยความเต็มใจ และพยายาม

ทำให้ดีที่สุด

22. ช่วยทำงานบ้านเพื่อแบ่งเบาภาระของพ่อแม่หรือผู้ปกครอง
23. ให้ความคิดเห็นและความร่วมมือในการทำงานของหมู่คณะด้วยความเต็มใจ
24. ช่วยเหลือในกิจการงานของบ้านและทางโรงเรียนด้วยความเต็มใจ และตั้งใจทำให้ดีที่สุด
25. ช่วยแนะนำถ่ายทอดความรู้ให้แก่เพื่อนด้วยความเต็มใจ
26. ให้ความคิดเห็นและความร่วมมือในการทำงานของหมู่คณะด้วยความเต็มใจ
27. ให้ความเอาใจใส่ คอยชวนช่วยช่วยเหลือกิจการงานของเพื่อนอย่างใกล้ชิดให้สำเร็จ

ลุล่วงด้วยดี โดยไม่หวั่นไหวต่ออุปสรรคใดๆ

28. หมั่นฝึกเตือนเพื่อนร่วมงานให้ทำด้วยความตั้งใจและอดทน
29. ช่วยดูแลรักษาความสะอาดของห้องเรียนและบริเวณโรงเรียนให้สะอาดเสมอ
30. ช่วยเหลือกิจกรรมของหมู่คณะตามความรู้ความสามารถของตนอย่างสม่ำเสมอ
31. ไม่เกี่ยงหรือเลี่ยงงานของส่วนรวม
32. ช่วยดูแลรักษาทรัพย์สินสมบัติของส่วนรวม
33. พร้อมเพรียงกันทำกิจกรรมทั้งหลายที่พึงกระทำร่วมกัน
34. สนใจและตั้งใจทำงานเพื่อส่วนรวมอย่างสม่ำเสมอ
35. มีความเพียรพยายามที่จะนำชื่อเสียงมาสู่โรงเรียน
36. มีความกระตือรือร้นในการทำงานส่วนรวมมากกว่าส่วนตน
37. อาสาสมัครทำงานที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมและชุมชน

38. มีความพยายามอดทนในการทำงานที่มีคุณค่าและเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม
 39. เสียสละและไม่ทอดทิ้งเพื่อนร่วมงานของส่วนรวมและชุมชน
 40. เข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ที่สร้างประโยชน์ให้แก่ชุมชน
 41. มีความรับผิดชอบไม่ทอดทิ้งธุระหรือหน้าที่ของตนที่มีต่อส่วนรวม
 42. ไม่เพิกเฉย ละเลยงานที่ก่อให้เกิดประโยชน์แก่ส่วนรวมและชุมชน
 43. ปรับปรุงงานในหน้าที่ให้ดียิ่งขึ้นทั้งของตนและสังคม
 44. ให้มีความร่วมมือและความคิดเห็นข้อเสนอแนะต่อที่ประชุม หรือส่วนรวมทุกครั้งที่มีโอกาส เพื่อให้การทำงานส่วนร่วมนั้นมีอุปสรรคน้อยที่สุด
 45. หมั่นประชุมกันเนืองนิตย์ เพื่อปรึกษาหารือกิจการงานกันโดยสม่ำเสมอ
- ศศวรรณ เทศศรีเมือง (2535 : 6) ได้ระบุพฤติกรรมของความขยันหมั่นเพียรเป็น 2 ด้าน ได้แก่

1. ความขยันหมั่นเพียรในการเรียนขณะที่ครูสอน ได้แก่
 - 1.1. เข้าชั้นเรียนตรงเวลา
 - 1.2. ตั้งใจฟังครูอธิบาย ไม่เล่น ไม่คุย ไม่เหม่อลอย ไม่แหย่เพื่อน
 - 1.3. แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับบทเรียน
 - 1.4. ถามคำถามครูเกี่ยวกับบทเรียน
 - 1.5. ตอบคำถามครูเกี่ยวกับบทเรียน
 2. ความขยันหมั่นเพียรในการเรียนขณะที่ครูให้งานทำ ได้แก่
 - 2.1. ทำงานที่ครูมอบหมายเสร็จทันเวลา
 - 2.2. กระตือรือร้นในการเข้าร่วมกิจกรรมที่ครูมอบหมาย
- ยุพดี ปิตตะคุ (2537 : 5-6) ได้ระบุพฤติกรรมของความขยันหมั่นเพียรไว้ดังนี้
1. ความขยันหมั่นเพียรในการเรียนขณะที่ครูบรรยายได้แก่
 - 1.1. ตั้งใจฟังครูอธิบาย ได้แก่ ไม่พูดคุย เล่น ในขณะที่ครูสอน ไม่นำงานของวิชาอื่นขึ้นมาทำ ไม่นำหนังสือการ์ตูนขึ้นมาอ่าน มองครูขณะที่ครูสอน ไม่นั่งเหม่อลอย ทำท่าครุ่นคิดเรื่องที่ไม่เกี่ยวกับการเรียน ไม่สนใจเรียนมองออกไปนอกห้องเรียน
 - 1.2. ถามและตอบคำถามของครูเกี่ยวกับบทเรียน
 - 1.3. แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับบทเรียน
 2. ความขยันหมั่นเพียรในการเรียนในขณะที่ครูแบ่งงานกลุ่มให้ทำ
 - 2.1. ให้ความร่วมมือกับเพื่อนในการทำงานกลุ่ม ได้แก่ ช่วยเพื่อนทำงานช่วยแสดงความคิดเห็นในการทำงาน และไม่ปฏิเสธเมื่อเพื่อนมอบหมายงาน

2.2. มีความรับผิดชอบต่องาน ได้แก่ ตั้งใจทำงานที่ครูมอบหมายให้ ทำรายงานโดยให้เสร็จทันเวลาและก่อนเวลาที่กำหนด

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่าบุคคลที่มีความขยันหมั่นเพียรจะมีคุณลักษณะดังต่อไปนี้ มาโรงเรียนสม่ำเสมอ กระตือรือร้น และตั้งใจทำงานที่ได้รับมอบหมายจากครูอาจารย์ และทำเสร็จภายในเวลา มีความมานะบากบั่นที่จะทำงานให้ผิคน้อยที่สุด ไม่ละทิ้งหน้าที่ของตนและพยายามทำจนสำเร็จ ใช้เวลาร่างให้เป็นประโยชน์ มีความเพียรพยายามที่จะนำชื่อเสียงมาสู่โรงเรียน

2.6. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความเป็นประชาธิปไตย

2.6.1 ความหมายของความเป็นประชาธิปไตย

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับประชาธิปไตย พบว่า ได้มีผู้ให้ความหมาย ไว้ดังนี้

สาโรช บัวศรี (2522 : 66) ได้ให้ความหมายประชาธิปไตยเป็น 3 สถานะที่เรียกว่า องค์สามของประชาธิปไตย คือ

1. ประชาธิปไตยในฐานะที่เป็นอุดมการณ์ของชาติ หมายถึง การมีศรัทธาและความเชื่อมั่นในสติปัญญา เหตุผล และความสามารถของมนุษย์ เกิดทุนอิสภาพ และเสรีภาพของมนุษย์

2. ประชาธิปไตยในฐานะที่เป็นระบบการเมืองและวิธีการจัดระเบียบการปกครอง หมายถึง ระบบการเมืองที่ดีว่าอำนาจเป็นของประชาชน หรือมาจากประชาชน รัฐบาลเป็นเพียงผู้ได้รับมอบอำนาจให้ทำหน้าที่ปกครองแทนประชาชนเท่านั้น และประชาชนมีโอกาสเปลี่ยนแปลงผู้ใช้อำนาจแทนตนได้โดยการเลือกตั้งที่มีกำหนดวาระถือว่าการปกครองของประชาชนและเพื่อประชาชน

3. ประชาธิปไตยในฐานะที่เป็นวิถีชีวิตหรือการดำเนินชีวิตประจำวัน หมายถึง การอยู่ร่วมกันปฏิบัติต่อกันด้วยความเคารพทั้งทางกายและวาจา ไม่ก้าวร้าวในสิทธิของผู้อื่น เคารพกฎเกณฑ์ของสังคม ร่วมกันรับผิดชอบ และทำประโยชน์เพื่อความผาสุกของส่วนรวม ตลอดจนการใช้สติปัญญาและความเฉลียวฉลาดในการแก้ปัญหาทั้งหมด

ราชบัณฑิตยสถาน (2546 : 656) ได้ให้ความหมายของประชาธิปไตยว่า หมายถึง ระบบอบการปกครองที่ถือมติปวงชนเป็นใหญ่ หรือการถือเสียงข้างมากเป็นใหญ่

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่าความเป็นประชาธิปไตย หมายถึง ลักษณะพฤติกรรมหรือการกระทำของนักเรียนที่สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นด้วยความเคารพสิทธิของตนเองและผู้อื่นทั้งทางกายและวาจา ไม่ก้าวร้าว ในสิทธิของผู้อื่น เคารพกฎเกณฑ์ของสังคม ร่วมกันรับผิดชอบ และทำประโยชน์เพื่อความผาสุกของส่วนรวม

2.6.2. ลักษณะของบุคคลที่มีความเป็นประชาธิปไตย

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับความเป็นประชาธิปไตยพบว่า ได้มีผู้ระบุถึงคุณลักษณะของบุคคลที่มีความเป็นประชาธิปไตยไว้ดังนี้

ทองคุณ หงส์พันธ์ (2528 : 80) ระบุพฤติกรรมของบุคคลที่มีความเป็นประชาธิปไตยได้ดังนี้

1. มีความคิดเป็นของตนเอง
2. มีคารวะธรรม สามัคคีธรรมและปัญญาธรรม
3. ปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมได้ง่าย
4. รู้หน้าที่ของตนเอง
5. สามารถทำงานเป็นหมู่คณะได้ดี

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2535 : 56 – 57) ระบุว่าลักษณะของบุคคลที่มีความเป็นประชาธิปไตย ไว้ดังนี้

1. ไม่ล่วงละเมิดสิทธิของบุคคลอื่น
2. เคารพสิทธิของบุคคลอื่น
3. ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น
4. เคารพกฎระเบียบของสังคม
5. ประสานประโยชน์โดยถือประโยชน์ของส่วนรวมเป็นที่ตั้ง
6. เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม
7. ไม่ถือตนเป็นใหญ่
8. เป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี
9. ยอมรับฟังและปฏิบัติตามเสียงส่วนมาก

ทิตนา แคมมณี (2536 : 7) ระบุว่านักเรียนที่มีความเป็นประชาธิปไตย จะมีลักษณะดังต่อไปนี้

1. เคารพในความเป็นบุคคล และการตัดสินใจของผู้อื่น
2. ให้สิทธิเสรีภาพและเปิดโอกาสให้ผู้อื่นได้ใช้ความคิดของเขาในการตัดสินใจ
3. มีใจกว้าง รู้จักรับฟังผู้อื่น พิจารณาความคิดเห็นของผู้อื่นอย่างเป็นธรรม
4. สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นเพื่อส่วนรวม มีขันติธรรม
5. ยึดหลักเหตุผลในการตัดสินใจ
6. รู้จักการแก้ปัญหาโดยสันติวิธี

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่าบุคคลที่มีความเป็นประชาธิปไตยจะมีคุณลักษณะดังนี้ ไม่ล่วงละเมิดสิทธิของบุคคลอื่น เคารพสิทธิของบุคคลอื่น ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น เคารพกฎระเบียบของ

สังคม เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม เป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี ยอมรับฟังและปฏิบัติตามเสียงส่วนมาก
 หน้าที่ของตนเอง ไม่มีอคติ สามารถทำงานเป็นหมู่คณะได้ดี

2.7. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความมีระเบียบวินัย

2.7.1. ความหมายของความมีระเบียบวินัย

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับความมีวินัยพบว่า มีผู้ให้ความหมายดังนี้

คิงส์เบอรี (Kingsbury. 1957 : 52) อธิบายว่า ความวินัย หมายถึง การควบคุมพฤติกรรมของ
 บุคคล อาจทำได้ 2 วิธี คือ

1. โดยทางกฎข้อบังคับ คำสั่ง และบังคับโดยใช้การลงโทษเป็นเครื่องหนุนหลัง
2. โดยทางการสั่งสอน การฝึกอบรม และประสบการณ์ด้านมีความรับผิดชอบ

เว็บสเตอร์ (Webster's New World Dictionary of American Language. 1970 : 401) ได้
 ให้ความหมายไว้ดังนี้

1. การฝึกอบรมซึ่งจะพัฒนาการควบคุมตนเอง อุปนิสัยหรือความเป็นระเบียบและ
 ประสิทธิภาพ
2. ผลของการฝึกอบรม คือ การควบคุมตนเอง ความประพฤติที่เป็นระเบียบ
3. การยอมรับหรือการปฏิบัติตามการบังคับบัญชาและการควบคุม
4. การปฏิบัติการเพื่อแก้ไขความประพฤติหรือลงโทษ

พ.อ.ปิ่น มุทุกันต์ (2502 : 379-395) ได้อธิบายความหมายของความมีวินัยว่า วินัยเป็นแบบ
 ของคน คนทุกคนที่ฟอร์มตัวอยู่ในวินัยแล้วเป็นคนดีทั้งนั้น ถ้ามาปั้นมาหลอมเข้าแบบเป็นพระพุทธรูป
 แล้วก็กลายเป็นของดีที่ทุกคนเคารพกราบไหว้ คนเราก็มีแบบ แบบของคนเรียกว่า "วินัย" วินัยจึงเป็น
 แบบที่ปั้นหลอมคนให้เป็นคนดี วินัยเปรียบเสมือนแสงสว่างที่ส่องให้เห็นธาตุแท้ภายในของคนว่า ดี
 แท้แค่ไหน ถึงใครจะแสดงตัวเป็นพระเป็นพราหมณ์ เป็นตำรวจ เป็นข้าราชการหรือเป็นอะไรก็ตาม ถ้าไม่อยู่ใน
 วินัยของคนประเภทนั้น ๆ แล้วก็ไม่เป็นที่ยอมรับนับถือว่าเป็นคนประเภทนั้น วินัยเป็นเครื่องขีดคั่น
 ระหว่างชั้นของคน แม้คนที่ทำงานอย่างเดียวกันแต่ก็ต่างชั้นกันเพราะวินัยเป็นเครื่องขีดคั่นระหว่างชั้น
 ของคน แม้คนที่ทำงานอย่างเดียวกันแต่ก็ต่างชั้นกัน เพราะวินัยที่เขาประพฤติ เช่น คนที่ซื่อสัตย์สุจริต
 พรวนพรวกและศาสตราจารย์ได้รับกับคนอื่นมากมาย ฝ่ายที่มีวินัยเราเรียกว่า "กองทหาร" ฝ่ายที่ไม่มี
 วินัยเราเรียกว่า "กองโจร" คนที่เพียววิชาการฟังคนอื่นเลี้ยยซีพ ถ้าเป็นผู้รักษาลึกขาวินัย เราเรียกว่า
 "ภิกษุ" แต่ถ้าไม่คนไม่มีลึกลึกขาวินัย เราเรียกว่า "ยาจก" วินัยจึงเป็นเครื่องนำไปต่างคือ เป็นเครื่องขีดคั่น
 ระหว่างชั้นของคนเรา

สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (2532 : 5) ให้ความหมายของวินัยว่า หมายถึง การควบคุมตนเองให้ปฏิบัติตามกฎหมาย ข้อบังคับ ระเบียบ แบบแผน และขนบธรรมเนียมประเพณี อันดีงาม เพื่อความสงบสุขในชีวิตของตน และความเป็นระเบียบเรียบร้อยของสังคม

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (2537 : 433-434) สรุปความหมายของวินัยตามความหมายในสังคมไทยได้เป็น 2 ทาง คือ

1. ความหมายในทางรูปธรรม หมายถึง ข้อปฏิบัติหรือแบบสำหรับคนในองค์การ ในหมู่ ในเหล่า ในวงการแต่ละแห่ง ซึ่งเราเรียกข้อปฏิบัติหรือแบบที่กำหนดไว้หรือที่มุ่งหวัง สำหรับคนในวงการนั้นว่า "วินัย" เช่นในวงการทหารก็มีวินัยทหารเป็นข้อปฏิบัติหรือแบบของทหาร ในวงการข้าราชการพลเรือนสามัญก็มีวินัยข้าราชการพลเรือนสามัญเป็นข้อปฏิบัติ หรือแบบของข้าราชการพลเรือนสามัญ ในวงการข้าราชการครูก็มีวินัยข้าราชการครูเป็นข้อปฏิบัติหรือแบบของข้าราชการครู เมื่อพูดว่า "วินัยทางทหารต่างกับวินัยข้าราชการพลเรือน" ก็หมายความว่าข้อปฏิบัติสำหรับทหารหรือแบบของทหารต่างกับข้อปฏิบัติสำหรับข้าราชการพลเรือนหรือแบบของข้าราชการพลเรือน

2. ความหมายในทางนามธรรม หมายถึง ลักษณะเชิงพฤติกรรม (Behavior) ที่แสดงออกมาเป็นการยอมรับหรือปฏิบัติตามการนำการบังคับบัญชา หรือมีระเบียบหรืออยู่ในแบบแผน ควบคุมตนเอง

สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (2537 : 4-5) ให้ความหมายของความมีวินัยโดยแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่

1. วินัยภายนอก หมายถึง การที่บุคคลใดบุคคลหนึ่งประพฤติปฏิบัติโดยเกรงกลัวอำนาจ หรือการถูกลงโทษ เป็นการปฏิบัติที่บุคคลดังกล่าวไม่มีความเต็มใจตกอยู่ในภาวะจำยอมถูกควบคุม
2. วินัยในตนเอง หมายถึง การที่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเลือกข้อประพฤติปฏิบัติสำหรับตนขึ้น โดยสมัครใจไม่มีใครบังคับหรือถูกควบคุมจากอำนาจใด ๆ และข้อประพฤติปฏิบัตินี้ต้องไม่ขัดกับความสงบสุขของสังคม

ปรีชา ชัยนิยม (2542 : 6) ให้ความหมายว่าความมีวินัย หมายถึง การปฏิบัติที่ถูกต้องตาม ข้อบังคับ กติกา หรือข้อตกลงที่สังคมยอมรับ ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ได้จำกัดขอบข่ายพฤติกรรมการแสดง ความมีระเบียบวินัยไว้ดังนี้ แต่งกายสะอาด เรียบร้อย ถูกต้องตามระเบียบของโรงเรียน เชื่อฟังคำสั่ง และปฏิบัติหน้าที่ที่ครูอาจารย์มอบหมายให้ เชื่อฟังคำสั่งสอน ตลอดจนประกาศและคำสั่งของโรงเรียน ปฏิบัติตามกฎข้อบังคับของโรงเรียน รักษาความสะอาดบริเวณโรงเรียนทั้งขณะในที่ที่จัดไว้ให้

มาลี จุฑา (2542 : 281) ให้ความหมายว่า ความมีวินัย หมายถึง การปฏิบัติตามระเบียบ แบบแผน ข้อบังคับ ธรรมเนียม ตลอดจนปฏิบัติตามคำสั่งของครูอาจารย์ และผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้อง

ราชบัณฑิตยสถาน (2546 : 1077) ให้ความหมายของวินัยว่า หมายถึง ระเบียบแบบแผนและข้อบังคับ ข้อปฏิบัติ

จากความหมายของวินัยดังกล่าวสามารถสรุปได้ว่า ความมีวินัย หมายถึง ลักษณะพฤติกรรมหรือการกระทำของนักเรียนที่ปฏิบัติถูกต้องตามระเบียบ ข้อบังคับ กติกา หรือข้อตกลงที่สังคมยอมรับ

2.7.2. ลักษณะของบุคคลที่มีระเบียบวินัย

พฤติกรรมบ่งชี้ความมีวินัย ได้แก่ การควบคุมตัวเอง ความเอื้ออาทร ความรับผิดชอบ ความมีเหตุผล ความซื่อสัตย์ ความขยัน และตั้งเป้าหมายเพื่ออนาคต

ลัดดาวรรณ ณ ระนอง (2525 : 5) ได้ระบุคุณลักษณะของบุคคลที่มีวินัยไว้ดังนี้

1. มีความเชื่ออำนาจในตนเอง
2. ความเป็นผู้นำ
3. มีความรับผิดชอบ
4. ตรงเวลา
5. รู้จักหน้าที่ และกระทำตามหน้าที่เป็นอย่างดี
6. รู้จักการเสียสละ
7. มีความอดทน
8. มีความตั้งใจเพียรพยายาม
9. ยอมรับผลการกระทำของตนเอง

สำรวย วรเทศะคงคา (2534 : 28) ได้อธิบายถึงคุณลักษณะของบุคคลที่มีวินัยไว้ดังนี้

1. ความเป็นระเบียบเรียบร้อย
2. เชื่อฟังและปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ คำสั่งหรือข้อตกลง

ชิดกมล สังข์ทอง (2536 : 15) ได้ระบุคุณลักษณะของบุคคลที่มีวินัยไว้ดังนี้

1. สามารถควบคุมอารมณ์ของตนเองได้
2. มีความเชื่อมั่นในตนเอง
3. ปฏิบัติตามกฎหมายระเบียบของสังคม

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า บุคคลที่มีวินัยจะมีคุณลักษณะดังต่อไปนี้ เชื่อฟังและปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ คำสั่งหรือข้อตกลง ตรงเวลา รู้จักหน้าที่ และกระทำตามหน้าที่เป็นอย่างดี

2.8. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่

2.8.1. ความหมายของความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่

เลมโบ (Lembo, 1967 : 70-73) ได้ให้ความหมายของความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ว่าความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่เป็นลักษณะของบุคคลที่จะแสดงความต้องการและความเต็มใจที่จะช่วยเหลือผู้อื่นในสถานการณ์ที่พบในชีวิตประจำวัน ความต้องการดังกล่าวเกิดจากความบังเอิญและบุคคลนั้นเรียนรู้ด้วยตนเอง

กรมการศาสนา (2521: 28) ให้ความหมายของความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ว่า ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่หมายถึง การแสดงความปรารถนาดีต่อผู้อื่นด้วยกาย วาจา ตลอดจนการให้ปันวัตถุสิ่งของไม่ใจแคบเห็นแก่ตัว

ธีระพร อุวรรณโน (2535: 65) กล่าวว่า ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ หมายถึง การกระทำที่ผู้กระทำมีเจตนาเป็นประโยชน์กับผู้อื่นโดยไม่คาดหวังสิ่งตอบแทน ทั้งภายนอกและภายในตน

ราชบัณฑิตยสถาน (2546 : 1397) ให้ความหมายของความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ว่า หมายถึง การอุดหนุน เจือจาน แสดงน้ำใจดีต่อผู้อื่น

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ หมายถึง ลักษณะพฤติกรรมหรือการกระทำของนักเรียนที่แสดงออกถึงความรู้สึกที่ดีที่บุคคลกระทำเพื่อผู้อื่นและสังคม การแบ่งปันสิ่งของหรือของใช้ให้กับผู้อื่นด้วยความเต็มใจ โดยมีได้ถูกบังคับหรือขอร้องให้ช่วยเหลือในขณะทำกิจกรรมต่างๆ

2.8.2. ลักษณะของบุคคลที่มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ม.ป.ป.:187 – 189) ได้แบ่งประเภทของความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ไว้ดังนี้

1. ให้ความช่วยเหลือผู้อื่นด้วยกำลังกายใจ
2. ช่วยทำธุระ การงานให้การสงเคราะห์เท่าที่กำลังจะช่วยด้วยความยินดี
3. ช่วยเหลือให้คำแนะนำ
4. ช่วยเจรจาเอาเป็นธุระให้สำเร็จประโยชน์เพื่อบำบัดทุกข์บำรุงสุขแก่ผู้อื่น
5. ช่วยพูดปลอบใจในเมื่อเพื่อนฝูงได้รับความลำบากเดือดร้อน
6. ช่วยแสดงความคิดเห็น
7. ช่วยแก้ปัญหาความเดือดร้อน
8. ช่วยคิดหาแนวทางที่ถูกที่ชอบ
9. ช่วยเพิ่มพูนความรู้ให้แก่ผู้อื่นตามกำลังสติปัญญาของตน
10. ฝึกจิตใจของตนเองให้รู้จักเห็นอกเห็นใจผู้อื่น
11. ให้อภัยในความผิดของผู้อื่นเสมอ

นอกจากนี้บุคคลที่มีความเชื่อเพื่อเผื่อแผ่ยังมีพฤติกรรมดังนี้

1. ความเชื่อเพื่อเผื่อแผ่ทางกาย เช่น
 - 1.1 ช่วยหิ้วหรือถือของหนัก
 - 1.2 ช่วยจูงคนข้ามถนน
 - 1.3 สละที่นั่งบนรถประจำทาง
 - 1.4 ช่วยเหลือบุคคลที่ได้รับอุบัติเหตุ
 - 1.5 ช่วยทำประโยชน์ให้แก่โรงเรียน เช่น ช่วยทำงานในห้องสมุด
 - 1.6 ช่วยทำความสะอาดบริเวณโรงเรียน วัด
2. ความเชื่อเพื่อเผื่อแผ่ทางวาจา เช่น
 - 2.1 พูดจาปลอบโยนเมื่อผู้อื่นได้รับทุกข์
 - 2.2 พูดจาวักกล่าวตักเตือนเพื่อนด้วยความจริงใจ
 - 2.3 บอกทางให้ผู้ที่ไม่รู้จักให้ไปถึงที่หมายได้
 - 2.4 ช่วยเหลือให้คำแนะนำ
 - 2.5 ช่วยเจรจาเป็นธุระให้ได้ผลสำเร็จ
3. ความเชื่อเพื่อเผื่อแผ่ทางสติปัญญา เช่น
 - 3.1 ช่วยแสดงความคิดเห็น
 - 3.2 ช่วยแก้ปัญหาความเดือดร้อน
 - 3.3 ช่วยหาแนวทางที่ถูกต้อง
 - 3.4 ช่วยเพิ่มพูนความรู้ให้กับบุคคลอื่น
4. ความเชื่อเพื่อเผื่อแผ่ทางใจ เช่น
 - 4.1 รู้สึกสงสารบุคคลที่มีความทุกข์
 - 4.2 ไม่สมน้ำหน้าหรือกล่าวซ้ำเติมบุคคลที่ผิดพลาด
 - 4.3 เอาใจใส่และสังเกตความรู้สึกของบุคคลอื่น
 - 4.4 สนใจทุกข์สุขของบุคคลอื่น
 - 4.5 ให้อภัยในความผิดพลาดของผู้อื่น

และยังได้แบ่งชนิดของการช่วยเหลือผู้อื่น ได้ดังนี้

1. กำลังกาย ได้แก่ ให้ความช่วยเหลือผู้อื่นด้วยกำลังกายในการช่วยทำธุระการงาน ให้การสงเคราะห์เท่าที่กำลังจะช่วยให้ด้วยความยินดีเต็มใจแม้งานเล็กน้อย
2. ทางวาจา ได้แก่ ช่วยเหลือให้คำแนะนำ ช่วยเจรจาเอาเป็นธุระให้สำเร็จประโยชน์ เพื่อบำบัดทุกข์ บำรุงสุขแก่ผู้อื่น และช่วยพูดปลอบใจเมื่อผู้อื่นได้รับความลำบากเดือดร้อน

3. ทางกำลังสติปัญญา ได้แก่ ช่วยแสดงความคิดเห็นช่วยแก้ปัญหาเดือดร้อน ช่วยคิดหาแนวทางที่ถูกที่ชอบ และช่วยเพิ่มพูนความรู้ให้แก่ผู้อื่นตามกำลังสติปัญญาของตน

4. ทางใจ ควรฝึกจิตใจของตนเองให้รู้จักเห็นใจผู้อื่น ควรให้อภัยในความผิดของผู้อื่นเสมอ ไม่อาฆาตจอง

ซึ่งการช่วยเหลือผู้อื่นในแต่ละชนิด แสดงออกเป็นพฤติกรรมได้ดังนี้

1. การช่วยเหลือผู้อื่นทางกาย ได้แก่ ช่วยหิ้วหรือถือของหนัก ช่วยจูงคนข้ามถนน สละที่นั่งบนรถประจำทาง ช่วยเหลือบุคคลที่ได้รับอุบัติเหตุ ช่วยทำประโยชน์ให้แก่โรงเรียน ทำความสะอาดบริเวณโรงเรียนวัด

2. การช่วยเหลือผู้อื่นทางเวลา ได้แก่ พุดจากปละบโยนเมื่อผู้อื่นได้รับทุกข์ บอกทางให้กับผู้ที่ไม่รู้จักให้ไปถึงที่หมายได้ พุดจวากกล่าวตักเตือนเพื่อนด้วยความจริงใจ ช่วยเหลือให้คำแนะนำ ช่วยเจรจาเป็นธุระให้ได้ผลสำเร็จ

3. การช่วยเหลือผู้อื่นทางสติปัญญา ได้แก่ ช่วยแสดงความคิดเห็น ช่วยแก้ปัญหาความเดือดร้อน ช่วยหาแนวทางที่ถูกต้อง ช่วยเพิ่มพูนความรู้ให้กับบุคคลอื่น รายงานข่าว เล่าประสบการณ์

4. การช่วยเหลือผู้อื่นทางใจ ได้แก่ รู้สึกสงสารบุคคลที่มีความทุกข์ ไม่กล่าวซ้ำเติมบุคคลที่ผิดพลาด เอาใจใส่และสังเกตความรู้สึกของบุคคล สนใจทุกข์สุขบุคคลอื่น ให้อภัยในความผิดพลาดของผู้อื่น

นอกจากนี้ทัศนีย์ เหมะธูลิน (2533:67-70) ได้แบ่งประเภทของความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และลักษณะพฤติกรรมออกเป็น 5 ด้านคือ

1. การให้ทางกาย เช่น ช่วยเหลือผู้อื่นทำธุระการงานที่ไม่มีโทษ ไม่นิ่งดูตาย ช่วยเหลืองานสาธารณประโยชน์

2. การให้ทางวาจา เช่น ช่วยเหลือให้คำแนะนำทั้งทางโลกทางธรรม ช่วยเจรจาเอาเป็นธุระให้สำเร็จประโยชน์

3. การให้ทางสติปัญญา เช่น ช่วยแสดงความคิดเห็นอย่างตรงไปตรงมา ช่วยแก้ปัญหาเดือดร้อนแก่คนที่ไม่ทำผิด ช่วยคิดหาแนวทางที่ถูกที่ชอบ ช่วยเพิ่มพูนความรู้ให้แก่ผู้อื่นตามกำลังสติปัญญา

4. การให้ด้วยกำลังทรัพย์ เช่น แบ่งปันเครื่องอุปโภคบริโภคให้แก่ผู้ที่สมควรให้ แบ่งปันเงินทองให้แก่ผู้ที่สมควรให้ สละทรัพย์เพื่อสาธารณกุศล

5. การให้ทางใจ เช่น ยินดีเมื่อผู้อื่นมีความสุข ไม่อาฆาตจองเวร ให้อภัยในความผิดของผู้อื่นที่ลำนึกผิด ไม่นึกสมน้ำหน้าผู้อื่นเมื่อเพเลียงพล้ำ ไม่โลภอยากได้ของผู้อื่นมาเป็นของตน

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า บุคคลที่มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่จะมีพฤติกรรมดังนี้ ให้ความช่วยเหลือผู้อื่นด้วยกำลังกายใจ ช่วยทำธุระการงาน ให้การสงเคราะห์เท่าที่กำลังจะช่วยด้วยความยินดี ให้อภัยในความผิดของผู้อื่นเสมอ ช่วยทำประโยชน์ให้แก่โรงเรียน เช่น ช่วยทำงานในห้องสมุด พุดจา ปลอบโยนเมื่อผู้อื่นได้รับทุกข์ ช่วยเหลือให้คำแนะนำ เห็นใจผู้อื่น

2.9 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความอดทน

2.9.1 ความหมายของความอดทน

ประกาศรี สีนอไฟ (2535 :68) ได้กล่าวถึงขันติ ว่าเป็นหลักการครองชีวิตของคฤหัสถ์ ซึ่งอยู่ในฆราวาสธรรม 4 ได้แก่ ทมะ การฝึกฝน ชมใจ ฝึกนิสัย รู้จักปรับตัวและควบคุมจิตใจ ขันติ ความอดทนอดกลั้น และจาคะ ความเสียสละกิเลสและความสุขสบายประโยชน์ส่วนตน พร้อมทั้งจะร่วมมือช่วยเหลือเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ไม่คับแคบเห็นแก่ตัว

วิโรจน์ นาคชาติ (2542 : 28) ให้ความหมายของความอดทนว่า หมายถึง การปฏิบัติภารกิจอย่างไม่ย่อท้อต่อความเหนื่อยยาก การถูกกล่าวหา การถูกนินทา วิพากษ์วิจารณ์ บุคคลอื่นที่ผู้นำต้องมีความมั่นคงและพยายามกระทำหน้าที่ให้สำเร็จ

ราชบัณฑิตยสถาน (2546 : 1322,177) ได้ให้ความหมายของความอดทนว่า หมายถึง บึกบึน ยอมรับสภาพความยากลำบาก และได้ให้ความหมายของคำว่า ขันติ ,ขันตี หมายถึง ความอดกลั้น ต่อสิ่งที่ไม่พอใจ ความอดทน

พจนานุกรมคอนโซอิกฟอร์ด (องค์การการศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ 2542:26) ได้ให้ความหมายของขันติว่า หมายถึง ความเต็มใจที่จะยอมอดกลั้น อดทน

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่าความอดทน หมายถึง ลักษณะพฤติกรรมหรือการกระทำของนักเรียน ที่แสดงออกว่าเมื่อประสบกับสภาพที่ไม่ชอบใจหรือไม่อยากกระทำแต่จำเป็นต้องทนและอดกลั้นที่จะต้องกระทำหรือไม่กระทำในสิ่งนั้น ๆ

2.9.2 ลักษณะของบุคคลที่มีความอดทน

สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (2543 :11) ได้ระบุถึงพฤติกรรมของความอดทนว่า ความอดทนเป็นสิ่งที่มนุษย์ควรสะสมไว้เพื่อนำไปสู่ความสำเร็จ เช่น

1. ทนเขาเล่าเรื่องซ้ำครั้งที่ห้า แม้จะได้ฟังมาสี่ครั้ง
2. ทนฟังถ้อยคำที่ล่อวงเกิน คำที่ไม่พอใจ
3. ทนทำสิ่งที่ไม่ชอบ เพื่อรักษาน้ำใจเพื่อน
4. ทนคำปนคำสอนของผู้ใหญ่เพราะว่าท่านหวังดี

5. ทนฟังเพลงที่ไม่ชอบเพราะมีคนอื่นชอบ
6. ทนเสียดังจากข้างบ้าน เมื่อเขาจัดงานวันเกิด
7. ทนลำบากเพื่อทำสิ่งที่ลูกค้าพอใจ แม้จะต้องเสียเวลาและค่าใช้จ่ายเพิ่ม
8. ทนทำสิ่งที่ เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ แม้ตนเองจะเหนื่อยยากลำบาก
9. ทนเสี่ยงอันตรายเพื่อป้องกันประเทศชาติ แม้อาจเกิดอันตรายกับตนเอง

พระธรรมโกศาจารย์ (2545 : 8) ได้กล่าวไว้ในคู่มือคนดีว่า คนดีเป็นคนที่คงที่ คือ เป็นคนหนักแน่น เป็นคนมีเหตุมีผล เป็นตัวของตัวเอง ไม่หวั่นไหวตามคำสรรเสริญเยินยอ หรือคำติฉินนินทาของคนอื่น ไม่แสดงอาการโกรธเคือง หงุดหงิดในเมื่อมีอารมณ์ร้ายมากระทบ ไม่แสดงอาการขึ้น ๆ ลง ๆ ทุกสถานการณ์ รวมทั้งเป็นคนไม่ไฝด่า มีจิตใจเข้มแข็ง ไม่ตกอยู่ในอำนาจของความละโมภโลภมาก ไม่มองเห็นชั่วเป็นดี รู้จักอะไรดีอะไรไม่ดี รู้จักอะไรเป็นโทษมิใช่โทษ รู้จักอะไรเป็นประโยชน์มิใช่ประโยชน์แล้วยึดเอาแต่ส่วนดีละทิ้งส่วนที่ชั่วเสีย ยึดคิดว่าเกิดมาทั้งที ต้องทำดีให้ได้

พระธรรมปิฎก (2545 : 28) ได้กล่าวไว้ในหนังสือธรรมานุญชีวัตถึง ทศพิศราชธรรม ที่เกี่ยวกับขันติว่า ขันติขันธ์จะเจริญด้วยขันติ คือ อดทนต่องานที่ตรากตรำ อดทนต่อความเหนื่อยยากถึงจะลำบาก กายน่าเหนื่อยหน่ายเพียงไรก็ไม่ทอดยอ ถึงจะถูกยั่วถูกหยันด้วยถ้อยคำเสียดสีลากถางอย่างใดก็ไม่หมดกำลังใจ ไม่ยอมละทิ้งกิจกรรมที่บำเพ็ญโดยชอบธรรม

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่าบุคคลที่มีความอดทนจะมีพฤติกรรมดังนี้ เป็นตัวของตัวเอง ไม่หวั่นไหวกับคำติฉินนินทา มีความอดกลั้นทนต่อสถานการณ์ต่าง ๆ ทั้งที่พึงปรารถนาและไม่ปรารถนา เช่น ทนต่อการถูกดูเหยียดหยาม ไม่ได้ตอบแม้ว่าจะมีอารมณ์โกรธ หรือทนทำในสิ่งที่ไม่ชอบ เป็นต้น

2.10. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความประหยัด

2.10.1 ความหมายของความประหยัด

หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา (2529 : 2) ได้ให้ความหมายของความประหยัดและการออมว่า หมายถึงการรู้จักออมทรัพย์สิน เวลา ทรัพยากร ทั้งส่วนตนและสังคมตามความจำเป็นให้เกิดประโยชน์และคุณค่าที่สุด รวมทั้งการรู้จักดำรงชีวิตให้เหมาะสมกับสภาพฐานะความเป็นอยู่ส่วนตนและสังคม

ประกาศรี สีสหำไพ (2531 : 67) กล่าวถึงความประหยัดว่า หมายถึง การใช้สิ่งทั้งหลายอย่างพอเหมาะพอควรให้ได้ประโยชน์มากที่สุด รู้จักระมัดระวังไม่ให้มีส่วนเกินเหลือทิ้ง รู้จักยับยั้งความต้องการให้อยู่ในกรอบและขอบเขต ไม่ฟุ้งเฟ้อฟุ่มเฟือย

ราชบัณฑิตยสถาน (2546 : 667) ให้ความหมายของความประหยัดว่า หมายถึง การยับยั้งระมัดระวัง เช่น ประหยัดปาก ประหยัดคำ ใช้จ่ายแต่พอควรแก่ฐานะ

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า ความประหยัด หมายถึง การรู้จักใช้ทรัพย์สินและทรัพยากรอย่างเหมาะสมและให้เกิดประโยชน์อย่างคุ้มค่า รวมทั้งการรู้จักดำเนินชีวิตให้เหมาะสมกับฐานะของตนเอง ไม่ฟุ่มเฟือย

2.10.2 ลักษณะของบุคคลที่มีความประหยัด

กระทรวงศึกษาธิการ (2514 : 70 – 71) กล่าวถึงหลักการปฏิบัติตนเพื่อประหยัดตามคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าในประเภทต่าง ๆ ดังนี้

1. การใช้จ่ายทรัพย์ควรใช้เฉพาะเพื่อให้เกิดประโยชน์ตามควรแก่เหตุตามลำดับ ได้แก่
 - 1.1 ใช้จ่ายเพื่อเลี้ยงตนเอง เลี้ยงมารดา บิดา บุตร ภรรยาและบริวารให้เป็นสุข
 - 1.2 ใช้เพื่อเลี้ยงเพื่อนฝูงบ้างตามสมควร
 - 1.3 บำบัดอันตรายที่เกิดจากเหตุต่าง ๆ เช่น เจ็บไข้ มีภัยพิบัติ
 - 1.4 บริจาคเพื่อการสงเคราะห์ เช่น สงเคราะห์ญาติ ต้อนรับแขก ทำบุญอุทิศส่วนกุศลให้แก่ผู้ตาย เสียภาษีให้แก่รัฐ สงเคราะห์แก่สมณชีพราหมณ์

2. รู้จักดำรงวงศ์ตระกูล คือ

- 2.1 ต้องแสวงหาวัตถุที่หาย
- 2.2 ซ่อมแซมสิ่งของที่ชำรุด
- 2.3 รู้จักประมาณในการบริจาค
- 2.4 ผู้เป็นหัวหน้าครอบครัวต้องเป็นผู้ที่มีศีลธรรม

3. รู้จักรักษาทรัพย์สินให้มีส่วนพอกพูนเพื่อเป็นการสร้างหลักฐานทำให้มีความเป็นอยู่สุขสบาย ไม่เป็นหนี้ และสามารถประกอบกิจการได้อย่างสะดวก

หน่วยศึกษานิเทศก์ กระทรวงศึกษาธิการ (2529 : 3) ได้กล่าวถึงพฤติกรรมการประหยัดไว้ดังนี้

1. การประหยัดเวลา หมายถึง การรู้จักวางแผนใช้เวลาของตนและใช้ให้เกิดประโยชน์คุ้มค่าที่สุด เช่น การใช้เวลาเดินไปโรงเรียน เดินทางกลับบ้าน ใช้เวลาในการศึกษาเล่าเรียน ทำแบบฝึกหัด ทบทวนบทเรียน หาความรู้เพิ่มเติม ใช้เวลาในการทำธุรกิจส่วนตัว ใช้เวลาในการนอน การทำงานอดิเรก ช่วยเหลือทางบ้าน ชุมชนและสังคม

2. การประหยัดเงิน หมายถึง การรู้จักวางแผนการใช้จ่ายเงินให้เกิดประโยชน์คุ้มค่าที่สุดเหมาะสมกับรายรับ มีการเก็บออม ยับยั้งความต้องการของตนอันมีผลทำให้ใช้เงินอยู่ในขอบเขตที่พอควร ตัดสินใจใช้เงินโดยคำนึงถึงประโยชน์ คุ้มค่า ความเป็นของตนเองอย่างรอบคอบ ไม่ตระหนี่ถี่เหนียว

3. การประหยัสิ่งของเครื่องใช้ หมายถึง การรู้จักใช้สิ่งของเครื่องใช้ทั้งของตนและส่วนรวมให้เกิดประโยชน์คุ้มค่ามากที่สุดรักษาซ่อมแซมสิ่งของเครื่องใช้ให้ใช้งานได้อยู่เสมอ ไม่ใช้อย่างฟุ่มเฟือยเกินความจำเป็นด้วยความเคยชินหรือสะดวกสบายของตน เช่น การประหยัดไฟฟ้าน้ำประปาของส่วนรวม เป็นต้น

สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (2530 :270) ได้ระบุถึงพฤติกรรมกรรมการประหยัดและออม ไว้ดังนี้

1. มีความเป็นอยู่อย่างเรียบง่าย
2. มีความพอดีในการบริโภคและเว้นการฟุ้งส่ที่เกินความสามารถ
3. ใช้ทรัพยากรและเวลาให้เป็นประโยชน์มากที่สุด
4. คำนึงถึงฐานะและเศรษฐกิจ คิดก่อนจ่าย ใช้เท่าที่จำเป็น
5. ไม่ใช้จ่ายสุรุ่ยสุร่ายฟุ่มเฟือย หรือตระหนี่ถี่เหนียวเกินไป
6. จัดงานและพิธีต่าง ๆ โดยใช้จ่ายเท่าที่จำเป็น
7. เพิ่มพูนทรัพย์ด้วยการเก็บและนำไปทำให้เกิดประโยชน์
8. รู้จักใช้ ดูแลรักษาและบูรณะทรัพย์ทั้งของตนและของส่วนรวม
9. วางแผนการใช้จ่ายให้รอบคอบมีสัดส่วนและออมไว้บ้างตามสมควร

พระธรรมโกศาจารย์ (2545 :4) ได้กล่าวถึงคนประหยัด ดังนี้ ต้องใช้จ่ายอย่างประหยัด คือใช้แต่พอดี ไม่น้อยหรือมากเกินไปจนความจำเป็น ก่อนซื้อต้องคิดเสียก่อนว่าจำเป็นหรือยัง ซื้อแล้วใช้ประโยชน์ได้จริงไหม ไม่ให้สุรุ่ยสุร่ายเกินความจำเป็น ความรู้จักประมาณในการกิน การใช้ ย่อมทำประโยชน์ให้สำเร็จ

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า บุคคลที่มีความประหยัดมีพฤติกรรมดังนี้ รู้จักใช้ทรัพยากร สิ่งของเครื่องใช้ ให้เกิดประโยชน์อย่างคุ้มค่าที่สุด รวมทั้งการรู้จักดำเนินชีวิตให้เหมาะสมกับฐานะของตนเอง ไม่ฟุ่มเฟือย

3. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์องค์ประกอบ

3.1. ความหมายของการวิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor analysis)

การวิเคราะห์องค์ประกอบ เป็นเทคนิคการวิเคราะห์ที่ใช้ลดตัวแปรโดยการรวมตัวแปรจำนวนมากเข้าด้วยกัน เพื่อให้ได้ชุดตัวแปรที่มีขนาดเล็กลงที่เรียกว่าองค์ประกอบ การวิเคราะห์องค์ประกอบเป็นการออกแบบเพื่อระบุองค์ประกอบ (factors) หรือมิติ (dimensions) ที่อยู่ภายใต้ความสัมพันธ์ระหว่างชุดตัวแปรที่สังเกตได้ (อรพินทร์ ชูชม. 2543 :1 อ้างอิงจาก; Padhazur & Schmelkin, 1991)

ส.วาสนา ประवालพฤกษ์ (ม.ป.ป. : 8) ได้กล่าวถึงการวิเคราะห์องค์ประกอบไว้ว่า การวิเคราะห์องค์ประกอบ เป็นวิธีการทางสถิติที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อจะเสนอชุดของตัวแปรหลาย ๆ ตัวในรูปของตัวแปรสมมติ โดยกำหนดให้เป็นองค์ประกอบร่วม (Common Factor) ที่มีจำนวนน้อยลง โดยยึดหลักที่ว่าตัวแปร หรือข้อมูลต่าง ๆ มีความสัมพันธ์กันนั้นสัมพันธ์กัน สังเกตได้จากการจับกลุ่มของตัวแปรหรือค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร ซึ่งการจับกลุ่มของตัวแปรเกิดขึ้นจากความสัมพันธ์ระหว่างกันของตัวแปร ทำให้ทราบโครงสร้างและแบบแผนของข้อมูล

จากความหมายดังกล่าวพอสรุปได้ว่า การวิเคราะห์องค์ประกอบ หมายถึง การที่ทำให้ตัวแปรที่มีจำนวนมากลดลงโดยวิธีการรวมกลุ่มตัวแปร หรือข้อมูลที่มีความสัมพันธ์กัน เพื่อให้ได้ชุดตัวแปรที่เล็กลง

3.2. จุดมุ่งหมายของการวิเคราะห์องค์ประกอบ

สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2540 : 331 - 332) ได้กล่าวถึง การวิเคราะห์องค์ประกอบว่ามีจุดมุ่งหมายที่สำคัญ 2 ประการ คือ

1. การลดจำนวนตัวแปร (ข้อมูล) ที่มีหลายตัวให้น้อยลง (Data reduction) หรือการศึกษาโครงสร้างความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร
2. การทดสอบยืนยันความถูกต้องของการสร้างมาตรวัด (Confirmatory factor analysis)

3.3. ประโยชน์ของการวิเคราะห์องค์ประกอบ

กัลยา วานิชย์บัญชา (2544 : 250 - 251) ได้กล่าวถึง ประโยชน์ของการวิเคราะห์องค์ประกอบ ไว้ดังนี้

1. ลดจำนวนตัวแปร โดยการรวมตัวแปรหลาย ๆ ตัวให้อยู่ในปัจจัยเดียวกัน
2. ใช้ในการแก้ปัญหา Multicollinearity คือ การรวมตัวแปรอิสระที่มีความสัมพันธ์กัน
3. ทำให้เห็นโครงสร้างความสัมพันธ์ของตัวแปรที่ศึกษา
4. ทำให้สามารถอธิบายความหมายของแต่ละปัจจัย และนำไปใช้ในด้าน การวางแผนได้

3.4 ข้อตกลงเบื้องต้นของการวิเคราะห์องค์ประกอบ

ส.วาสนา ประवालพฤกษ์ (ม.ป.ป. : 9) ได้กล่าวถึงข้อตกลงเบื้องต้นของการวิเคราะห์องค์ประกอบ ไว้ดังนี้

1. ตัวแปรต่าง ๆ ควรอยู่ในระดับอันตรภาค (Interval Scale) หากมีตัวแปรที่อยู่ในระดับต่ำกว่านั้นก็อาจจะใช้ได้ แต่อาจจะทำให้ผลการวิเคราะห์ไม่เที่ยงตรงนัก ทั้งนี้เพราะลักษณะของสหสัมพันธ์ที่ปรากฏอยู่ในเมตริกซ์สหสัมพันธ์ (Intercorrelation matrix) จะต้องเป็นแบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation)

2. ความแปรปรวนทั้งหมดของตัวแปรจะแบ่งออกได้เป็นส่วน ๆ ในลักษณะของผลบวกเชิงเส้นตรง (linearity)

3. ตัวแปรต่างมีความร่วมกันอยู่เป็นกลุ่ม ๆ แต่ละกลุ่มหมายถึงองค์ประกอบที่แตกต่างกัน

4. ตัวแปรจะมีน้ำหนักหรือสัดส่วนขององค์ประกอบที่ไม่เท่ากัน

3.4. ขั้นตอนในการวิเคราะห์องค์ประกอบ

กฤษณี เวชสาร (2540 : 341 – 344) ได้สรุปขั้นตอนในการวิเคราะห์องค์ประกอบออกเป็น 5 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ควรจะใช้ Factor analysis กับข้อมูลที่มีอยู่หรือไม่

ขั้นตอนที่ 2 ถ้า Factor analysis สมควรถูกนำมาใช้เราจะใช้ Correlation matrix ระหว่างอะไรกับอะไร

ขั้นตอนที่ 3 ควรใช้ Factor model รูปแบบไหน

ขั้นตอนที่ 4 ควรจะมีกี่ Factor ในการสรุปข้อมูลทั้งหมด

ขั้นตอนที่ 5 Factor ที่หามาได้ควรจะทำการหมุนหรือไม่ ถ้าจะทำการหมุนควรจะใช้วิธีไหน

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

4.1 งานวิจัยในประเทศ

เพ็ชรินทร์ ปฐมวนิชกะ (2535 : บทคัดย่อ) ศึกษาวิเคราะห์องค์ประกอบความรับผิดชอบของนักเรียนระดับประถมศึกษา : กรณีศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่าความรับผิดชอบต่อสังคม จำนวน 6 องค์ประกอบ ได้แก่ ความสามัคคี ความเป็นผู้มีวัฒนธรรมและปฏิบัติตามขนบธรรมเนียม ประเพณี ความซื่อสัตย์ ความมีวัฒนธรรม ความเมตตา กรุณา และความยุติธรรม ความรับผิดชอบต่อตนเอง 6 องค์ประกอบ ได้แก่ ความขยัน ความมีวินัยต่อตนเอง ความตรงต่อเวลา ความใฝ่รู้ ความซื่อสัตย์ต่อตนเองและความอดทน ส่วนความรับผิดชอบต่อครอบครัวมี 2 องค์ประกอบ ได้แก่ ความมีระเบียบวินัยต่อครอบครัว ความกตัญญูต่องานที่ต่อครอบครัว และความรับผิดชอบต่อสถาบันศึกษาอีก 1 องค์ประกอบ คือ การเสียสละต่อสถานศึกษา

กัลยา สุวรรณรอด (2537 : บทคัดย่อ) ศึกษาวิเคราะห์องค์ประกอบความมีวินัยในตนเอง โดยแยกตามเพศ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 1,077 คน พบว่า องค์ประกอบความมีวินัยในตนเองของนักเรียนที่ชัดเจนเพียง 6 องค์ประกอบ คือ ความรับผิดชอบต่อความมีวินัยในตนเอง ความซื่อสัตย์ การตรงต่อเวลา ความเป็นผู้นำและความอดทน องค์ประกอบ

ความมีวินัยในตนเองของนักเรียนชาย มี 5 องค์ประกอบ คือ ความรับผิดชอบ ความเชื่อมั่นในตนเอง ความซื่อสัตย์ การตรงต่อเวลาและความเป็นผู้นำ องค์ประกอบความมีวินัยใจตนเองของนักเรียนหญิง มี 3 องค์ประกอบ คือ ความรับผิดชอบ ความเชื่อมั่นในตนเองและความซื่อสัตย์

จรัสรัตน์ นันทยทวิกุล (2538 : บทคัดย่อ) ศึกษาวิเคราะห์องค์ประกอบความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในกรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 1,075 คน พบว่าความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในกรุงเทพมหานครไม่ว่าจะพิจารณาโดยรวมหรือแยกเพศ มีองค์ประกอบของความรับผิดชอบ 7 องค์ประกอบคือ ความรับผิดชอบต่อภาระกิจของตนเอง ความรับผิดชอบต่อการศึกษาเล่าเรียน ความรับผิดชอบต่อโรงเรียน ความรับผิดชอบต่อเพื่อน ความรับผิดชอบต่อครอบครัว ความรับผิดชอบต่อสังคมและความรับผิดชอบต่อตนเอง

ณัฐพร สตาภรณ์ (2540 : บทคัดย่อ) ศึกษาองค์ประกอบความมีวินัยในตนเองของนักเรียนทหารและนักเรียนพลเรือน พบว่า องค์ประกอบความมีวินัยในตนเองโดยรวมนั้นมี 6 องค์ประกอบ คือ การปฏิบัติตามกฎระเบียบของสังคม ความเชื่อมั่นในตนเอง ความรับผิดชอบ ความตั้งใจจริง ความเป็นผู้นำและความอดทน องค์ประกอบความมีวินัยในตนเองของนักเรียนทหารมีอยู่ 7 องค์ประกอบ คือ การปฏิบัติตามกฎระเบียบของสังคม ความเชื่อมั่นในตนเอง ความรับผิดชอบ ความตั้งใจจริง ความเป็นผู้นำ ความอดทนและการยอมรับความคิดเห็น องค์ประกอบความมีวินัยในตนเองของกลุ่มตัวอย่างนักเรียนพลเรือนมี 6 องค์ประกอบ คือ การปฏิบัติตามกฎระเบียบของสังคม ความเชื่อมั่นในตนเอง ความรับผิดชอบ ความตั้งใจจริง ความเป็นผู้นำและความอดทน

อัมพร แต่เกษม (2540 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องการวิเคราะห์องค์ประกอบคุณลักษณะทางด้านมนุษยสัมพันธ์ เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบคุณลักษณะทางด้านมนุษยสัมพันธ์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานครโดยรวมและจำแนกตามเขตการแบ่งพื้นที่ของกรุงเทพมหานคร พบว่า องค์ประกอบคุณลักษณะทางด้านมนุษยสัมพันธ์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยรวมนั้นมี 3 องค์ประกอบ คือ ความใจกว้าง ความเห็นอกเห็นใจและความรับผิดชอบ ส่วนองค์ประกอบคุณลักษณะทางด้านมนุษยสัมพันธ์ของนักเรียนที่จำแนกตามเขตการพื้นที่ของกรุงเทพมหานคร มีจำนวนองค์ประกอบ 4 องค์ประกอบเท่ากัน คือ ความใจกว้าง การติดต่อสื่อสาร ความรับผิดชอบและการควบคุมตนเอง

อารยา สุวะมาตย์ (2540 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องการวิเคราะห์องค์ประกอบด้านความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และ 6 สังกัดกรมสามัญศึกษากระทรวงศึกษาธิการโดยรวมและจำแนกตามระดับชั้น พบว่า องค์ประกอบของบุคลิกภาพความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และ 6 โดยรวมนั้นมี 5 องค์ประกอบ คือ ความเป็นตัวของ

ตัวเอง ความสามารถในการปรับตัว ความหวั่นไหวต่ออุปสรรค ความกล้าและความน่าเชื่อถือ องค์ประกอบ
 บุคลิกภาพด้านความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มี 5 องค์ประกอบ คือ
 ความเป็นตัวของตัวเอง ความสามารถในการปรับตัว ความไม่หวั่นไหวต่ออุปสรรค ความกล้าและ
 การพึ่งตนเอง และองค์ประกอบบุคลิกภาพด้านความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6
 มี 5 องค์ประกอบ คือ ความเป็นตัวของตัวเอง ความสามารถในการปรับตัว ความมั่นคงทางจิตใจ
 ความกล้าและความน่าเชื่อถือ ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยในแต่ละองค์ประกอบของบุคลิกภาพด้าน
 ความเชื่อมั่นในตนเองของกลุ่มตัวอย่างโดยจำแนกตามระดับชั้นเรียน พบว่า ค่าเฉลี่ยความเชื่อมั่นใน
 ตนเองของกลุ่มตัวอย่างโดยจำแนกตามระดับชั้นเรียนในองค์ประกอบด้านความเป็นตัวของตัวเอง
 ความสามารถในการปรับตัว ความน่าเชื่อถือ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
 ส่วนองค์ประกอบด้านความกล้าและความไม่หวั่นไหวต่ออุปสรรค มีความแตกต่างกันอย่างไม่มี
 นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

กนกวรรณ วิวัฒน์ธนิษฐ์ (2545:บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องการศึกษาองค์ประกอบ
 คุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดกรุงเทพมหานคร เพื่อศึกษา
 องค์ประกอบคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมของนักเรียนโดยรวมและจำแนกตามเพศ และเปรียบเทียบ
 คุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมของกลุ่มตัวอย่างที่แตกต่างกันในด้านเพศ ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมี
 คุณธรรมจริยธรรมและค่านิยม 1 องค์ประกอบ คือ จริยธรรม และเมื่อเปรียบเทียบคุณธรรมจริยธรรม
 และค่านิยมแต่ละด้านของนักเรียนชายและนักเรียนหญิง พบว่าด้านความเมตตากรุณาเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่
 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ด้านวินัยและความรับผิดชอบ ด้านความรับผิดชอบ
 ด้านประหยัด และด้านความกตัญญูแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ณภัทร ศรีละมัย (2545 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องการวิเคราะห์องค์ประกอบบุคลิกภาพ
 ของนักเรียนที่เรียนดนตรีไทยระดับมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร มีความมุ่งหมายเพื่อวิเคราะห์
 องค์ประกอบบุคลิกภาพของนักเรียนที่เรียนดนตรีไทยนักเรียนที่เรียนดนตรีไทยเครื่องสาย และนักเรียน
 ที่เรียนดนตรีไทยด้านปี่พาทย์ ระดับมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนที่เรียน
 ดนตรีไทยระดับมัธยมศึกษา สังกัดกองการมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษาในกรุงเทพมหานคร
 จำนวน 1,017 คน แบ่งเป็นนักเรียนที่เรียนดนตรีไทยด้านเครื่องสายจำนวน 512 คน และนักเรียนที่
 เรียนดนตรีไทยด้านปี่พาทย์จำนวน 505 คน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่เรียนดนตรีไทยมี
 องค์ประกอบบุคลิกภาพจำนวน 3 องค์ประกอบ คือ ศักยภาพทางดนตรีไทย ความกล้าแสดงออก
 และการเข้าสังคม นักเรียนที่เรียนดนตรีไทยด้านเครื่องสาย มีองค์ประกอบบุคลิกภาพ 5 องค์ประกอบ
 คือ ศักยภาพทางดนตรีไทย ความมั่นคงทางอารมณ์ การเข้าสังคม ความสุภาพและความกล้า

แสดงออก นักเรียนที่เรียนดนตรีไทยด้านปี่พาทย์ มีองค์ประกอบบุคลิกภาพจำนวน 3 องค์ประกอบ คือ ศักยภาพทางดนตรีไทย ความมั่นคงทางอารมณ์ และความเพียรพยายาม

สุภาภรณ์ เล็งช้า (2545 : บทคัดย่อ) ได้ทำวิจัยเรื่องการวิเคราะห์องค์ประกอบบุคลิกภาพ การคล้อยตามผู้อื่นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดชลบุรี เพื่อวิเคราะห์ องค์ประกอบบุคลิกภาพการคล้อยตามผู้อื่นและเปรียบเทียบความสอดคล้องขององค์ประกอบ บุคลิกภาพการคล้อยตามผู้อื่นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่า บุคลิกภาพการคล้อยตามผู้อื่น ของนักเรียนชายชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ได้องค์ประกอบทั้งหมด 7 องค์ประกอบ คือ ความเชื่อมั่นใน ตนเอง ความต้องการให้ผู้อื่นยอมรับ การพึ่งพาผู้อื่น ความใจกว้าง ด้านมนุษยสัมพันธ์ การทำตามกฎระเบียบ ประเพณี และความเกรงใจ ส่วนบุคลิกภาพการคล้อยตามผู้อื่นของนักเรียนหญิงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มี องค์ประกอบทั้งหมด 7 องค์ประกอบ คือ ความเชื่อมั่นในตนเอง ความประนีประนอม การพึ่งพา ผู้อื่น ด้านมนุษยสัมพันธ์ ความต้องการให้ผู้อื่นยอมรับ ความใจอ่อนและความไว้วางใจผู้อื่นและ บุคลิกภาพการคล้อยตามผู้อื่นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยรวมได้องค์ประกอบ 6 ด้าน คือ การพึ่งพาผู้อื่น ความใจกว้าง ความเชื่อมั่นในตนเอง ความต้องการให้ผู้อื่นยอมรับ การมีมนุษย สัมพันธ์และการประนีประนอม บุคลิกภาพการคล้อยตามผู้อื่นของนักเรียนชายกับนักเรียนหญิงมี องค์ประกอบที่สอดคล้องกันอยู่ 4 องค์ประกอบ คือ ความเชื่อมั่นในตนเอง ความต้องการให้สังคม ยอมรับ การพึ่งพาผู้อื่น และการมีมนุษยสัมพันธ์ ส่วนบุคลิกภาพการคล้อยตามผู้อื่นของนักเรียนชาย กับนักเรียนทั้งหมดมีองค์ประกอบที่สอดคล้องกันอยู่ 4 องค์ประกอบ คือ ความเชื่อมั่นในตนเอง ความต้องการให้สังคมยอมรับ การมีมนุษยสัมพันธ์และความใจกว้าง ส่วนบุคลิกภาพการคล้อยตาม ผู้อื่นของนักเรียนหญิงกับนักเรียนทั้งหมดมีองค์ประกอบที่สอดคล้องกันอยู่ 4 องค์ประกอบ คือ ความเชื่อมั่น ในตนเอง ความต้องการให้สังคมยอมรับ การพึ่งพาผู้อื่นและการประนีประนอม

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่าการวิเคราะห์องค์ประกอบจะเห็นได้ว่าการวิเคราะห์องค์ประกอบ สามารถกำหนดคุณลักษณะ (Trait) ของสิ่งที่ศึกษาออกมาเป็นโครงสร้างของคุณลักษณะได้ชัดเจนขึ้น ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะทำการวิเคราะห์องค์ประกอบของคุณลักษณะด้านความเป็นคนดีของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เพื่อให้ทราบองค์ประกอบหรือโครงสร้างของคุณลักษณะด้านความเป็นคนดี ของนักเรียนว่าประกอบไปด้วยคุณลักษณะด้านใดบ้าง

4.2 งานวิจัยในต่างประเทศ

คาห์น (Kahn. 2001 : Online) ได้ทำการวิจัยทฤษฎีเกี่ยวกับโครงสร้างทางจิตและประสบการณ์ของเด็กเกี่ยวกับธรรมชาติ ข้อสรุปจากการวิจัยซึ่งใช้โครงสร้างพัฒนาจิตในการสัมภาษณ์ 5 กลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วยเด็กผิวดำและเด็กที่ยากจนในชุมชนสุดตัน รัฐเท็กซัส เด็กบราซิลที่อยู่ในเมืองและแถบป่าดงดิบลุ่มน้ำอะเมซอน เด็กที่อยู่ในเมืองลิสบอน ประเทศโปรตุเกส ซึ่งในการศึกษาคครั้งนี้แสดงเหตุผลเกี่ยวกับความเชื่อของเด็กที่ว่า มนุษย์เป็นศูนย์กลางจักรวาลกับธรรมชาติเป็นศูนย์กลาง และยังพบว่าความเชื่อในความเป็นศูนย์กลางนั้นชวนให้น่าสนใจถึงชุมชนระบบนิเวศวิทยาที่สมบูรณ์ เหตุผลที่เชื่อว่ามนุษย์เป็นศูนย์กลางจักรวาลนั้น ใช้การพิสูจน์จากเหตุผลและข้อเท็จจริงโดยยึดคุณค่าของธรรมชาติดั้งเดิมและความเหมาะสมของธรรมชาติ นอกจากนี้ยังได้อธิบายถึงจุดเด่นที่น่าประทับใจที่ตรงกันข้ามกันทั้ง 5 กลุ่ม ซึ่งมีเหตุผลในทำนองเดียวกันด้วย โดยให้ข้อสังเกตเกี่ยวกับเหตุผลที่ยึดความเชื่อว่าเป็นศูนย์กลางว่ามีทางทำให้เป็นไปได้ คือ ติดต่อกันเพื่อแจ้งผลการอภิปรายเกี่ยวกับปรัชญา ศิลธรรม จริยธรรมสมัยใหม่ให้ทราบอย่างสม่ำเสมอ นอกจากนี้ยังได้เสนอแนะเกี่ยวกับการอบรมสั่งสอนศีลธรรมจริยธรรมโดยกำหนดทิศทางไว้ 2 ประการ คือ เน้นความต้องการของการกระทำที่ถูกต้อง และแสดงออกถึงแนวโน้มของทฤษฎีศีลธรรมจริยธรรม และเน้นผลระยะยาว ด้านคุณลักษณะนิสัยและบุคลิกภาพรวมถึงความกล้าหาญและความเฉลียวฉลาดเป็นพื้นฐานของการเป็นคนดี และยังพบว่าเด็กที่มีอายุน้อยกว่าเป็นรองในเรื่องแบ่งแยกระหว่างศีลธรรมจริยธรรมและการไม่ปฏิบัติในสิ่งที่ควรปฏิบัติ แต่อย่างไรก็ตามควรพิจารณาให้ดีขึ้นอาจจะเป็นไปได้ว่า ประเพณีดั้งเดิมและความเชื่อที่ว่าธรรมชาติเป็นศูนย์กลางนั้นเป็นแรงผลักดันที่จะทำให้เป็นทฤษฎีของความดีนั้นมีผลต่อสังคม ต่อระบบนิเวศวิทยาอย่างมากมาย ปัญหาทางด้านเทคโนโลยี และทฤษฎีของผู้นำที่มีอำนาจอยู่ในระหว่างการรวมระบบนิเวศวิทยาและการสนับสนุนทางด้านการอบรมสั่งสอนศีลธรรมจริยธรรม ในการวิจัยนี้ได้ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาทางด้านจิตวิทยา การพัฒนาทฤษฎีซึ่งประกอบด้วยทฤษฎีของความดี เพื่อให้เกิดผลประโยชน์โดยเพิ่มในด้านศีลธรรมจริยธรรมขึ้น และทั้งสองทฤษฎีนี้สามารถทำให้หาเหตุผลด้านสภาพแวดล้อมของความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติได้

เบอร์สติน (Burstyn. 1996 : Online) ได้ทำการศึกษาค้นคว้าความเป็นมนุษย์ที่เกิดจากการจัดการศึกษา โดยรวบรวมจากบทความต่าง ๆ ของผู้เขียนหลาย ๆ ท่านที่ได้อภิปรายเกี่ยวกับเรื่องการเผชิญหน้าระหว่างการอบรมสั่งสอนที่จะเป็นประโยชน์ต่อประชากรในอนาคตกับการบรรยายข้อผูกมัดที่จำเป็นเพื่อคำจูนสังคม ในหนังสือนี้ได้แนะแนวทางการปฏิบัติตนและตัวอย่างโครงการที่นิยมใช้ในการประชุมอภิปรายที่เป็นหนทางนำไปสู่การศึกษาในอนาคต ซึ่งบทความทั้ง 11 เรื่องนี้

ประกอบด้วย 1. จุดจบของสิ่งที่เราควรเริ่มต้นเรียกว่า การศึกษาเพื่อชีวิตเฉพาะบุคคลและทั่วไป

2. การพัฒนาคนดี

3. บทบาทขององค์กรท้องถิ่น

4. ความสว่างทางปัญญาและทางจิตใจ ก่อนที่จะปลุกฝังการศึกษาเพื่อการมีส่วนร่วมในสังคมประชาธิปไตย

5. การศึกษารูปแบบบ่อนทำลายทุนนิยม : อะไรคือจุดมุ่งหมายของการสั่งสอนอบรมเด็กในการเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม

6. การทำลายปรากฏการณ์ลัทธิเผด็จการ : การศึกษาระเบียบวินัยที่เกี่ยวกับความเป็นประชาธิปไตยในห้องเรียน

7. รูปแบบการปฏิบัติที่สมบูรณ์ : การศึกษาเกี่ยวกับประชากรและตัวอย่าง

8. การเตรียมความพร้อมของประชากรที่เหมาะสมกับสังคม การศึกษาคุณธรรมความดี

9. การบริการทางการศึกษาเกี่ยวกับประชากร : ความแตกต่างของวัฒนธรรมและปัจจัยพื้นฐานของชีวิตที่ดี

10. ความต้องการของคนสมัยใหม่ในสังคม

11. จุดจบของสิ่งที่เราจะเริ่มต้น

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า ไม่ว่าจะเป็นชาติใด หรือภาษาใดก็ตาม จะพยายามศึกษาหาทฤษฎีของความดี หรือแนวทางในการที่จะอบรมสั่งสอนในเรื่องศีลธรรมจริยธรรมให้กับเด็ก ๆ และให้เห็นคุณค่าของการเป็นคนดี การเป็นสมาชิกที่ดีต่อสังคม เพื่อที่จะนำไปใช้เป็นประโยชน์ในการดำรงชีวิตอย่างมีคุณค่าและสร้างความเจริญให้กับชาติบ้านเมืองต่อไป

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. การกำหนดประชากรและการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง
2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดประชากรและการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่ กรรมการสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ และผู้ปกครองนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2547 ในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 41,510 คน

การเลือกกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ได้แก่ กรรมการสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ และผู้ปกครองนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2547 ในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานครจำนวน 778 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบสองขั้นตอน (Two - Stage Random Sampling) ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 สุ่มกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยมีกลุ่มโรงเรียนเป็นชั้น (Strata) และมีสำนักงานเขตเป็นหน่วยการสุ่ม (Sampling Unit) จากกลุ่มโรงเรียนทั้งสิ้น 6 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มรัตนโกสินทร์ กลุ่มเจ้าพระยา กลุ่มบูรพา กลุ่มศรีนครินทร์ กลุ่มกรุงธนเหนือและกลุ่มกรุงธนใต้ ผู้วิจัยสุ่มมากลุ่มละ 1 เขต ได้เขตที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 6 เขต ได้แก่ เขตปทุมวัน เขตวัฒนา เขตบางกะปิ เขตสวนหลวง เขตบางกอกน้อย และเขตธนบุรี

ขั้นตอนที่ 2 จากกลุ่มตัวอย่างในขั้นตอนที่ 1 ผู้วิจัยทำการสุ่มอย่างง่ายมาเขตละ 1 โรงเรียน ได้โรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 6 โรงเรียน และในแต่ละโรงเรียนประกอบด้วยกลุ่มตัวอย่างที่เป็นกรรมการสถานศึกษา 4 คน (ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้แทนชุมชน ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนศิษย์เก่า) ผู้บริหาร

สถานศึกษา 1 คน หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 คน และผู้ปกครองนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ทุกคนในโรงเรียนนั้น รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้นจำนวน 778 คน ดังแสดงในตาราง 2

ตาราง 2 จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำแนกตามกลุ่มโรงเรียนและสำนักงานเขต

กลุ่มโรงเรียน	สำนักงานเขต	โรงเรียน	กรรมการ สถานศึกษา	ผู้บริหาร สถานศึกษา	หัวหน้ากลุ่ม สาระการเรียนรู้	ผู้ปกครอง	รวม
รัตนโกสินทร์	ปทุมวัน	วัดปทุมวนาราม	4	1	8	77	90
เจ้าพระยา	วัฒนา	วัดธาตุทอง	4	1	8	237	250
บูรพา	บางกะปิ	วัดปึงทองหลวง	4	1	8	237	250
ศรีนครินทร์	สวนหลวง	คลองก้านตัน	4	1	8	87	100
กรุงธนเหนือ	บางกอกน้อย	วัดวิเศษการ	4	1	8	51	64
กรุงธนใต้	ธนบุรี	วัดบางสะพานนอก	4	1	8	11	24
รวมทั้งสิ้น			24	6	48	700	778

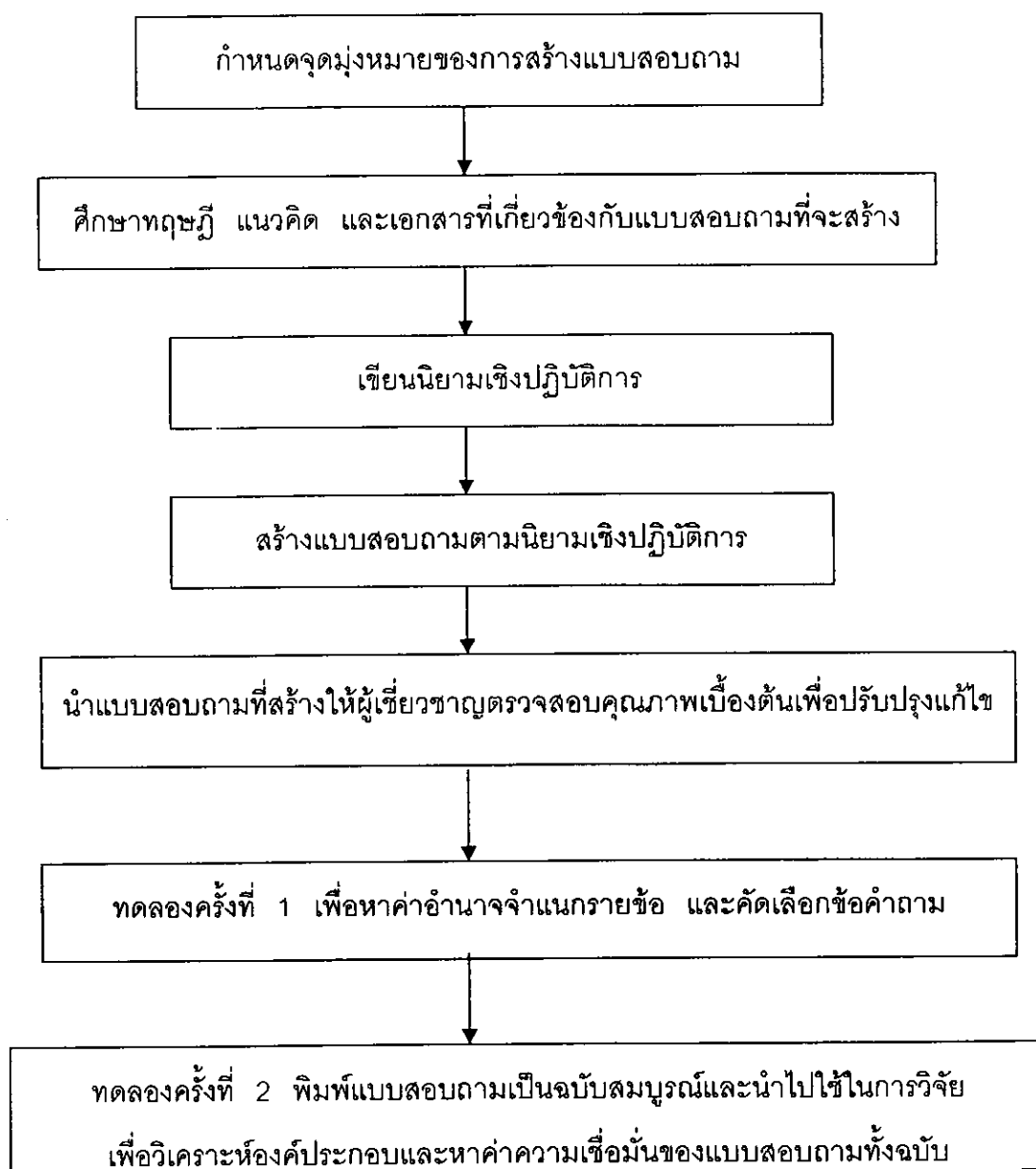
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการศึกษาการวิเคราะห์หองค์ประกอบด้านคุณลักษณะด้านความเป็นคนดีของนักเรียนครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือวัดคุณลักษณะด้านความเป็นคนดีของนักเรียนชนิดข้อความแบบมาตราส่วนประมาณค่า 3 ระดับ โดยครอบคลุมคุณลักษณะด้านความเป็นคนดี 9 คุณลักษณะย่อย ประกอบด้วย ความซื่อสัตย์สุจริต ความรับผิดชอบ ความเสียสละ ความขยันหมั่นเพียร ความเป็นประชาธิปไตย ความมีระเบียบวินัย ความเชื่อเพื่อเผื่อแผ่ ความอดทน และความประหยัด มีจำนวน 180 ข้อ

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างโดยมีขั้นตอนการสร้างดังภาพประกอบ 1

ขั้นตอนการสร้างแบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัยและการวิเคราะห์องค์ประกอบ

ภาพประกอบ 1 ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

จากภาพประกอบ 1 สามารถอธิบายขั้นตอนการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้ดังนี้

1. กำหนดจุดมุ่งหมายของการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ เพื่อสร้างแบบสอบถามวัด

คุณลักษณะด้านความเป็นคนดี

ตัวอย่างแบบสอบถามวัดคุณลักษณะด้านความเป็นคนดี
เรื่อง การวิเคราะห์องค์ประกอบคุณลักษณะด้านความเป็นคนดีของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ตามความคาดหวังของบุคลากรที่เกี่ยวข้อง

คำแนะนำ แบบสอบถามวัดคุณลักษณะด้านความเป็นคนดีฉบับนี้มี 2 ตอน
 ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม
 คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ☒ ลงในช่อง ☐ ตามความเป็นจริงของท่าน

1. เพศ

☐ ชาย

☐ หญิง

2. หน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษา

☐ กรรมการสถานศึกษา

☐ ผู้บริหารสถานศึกษา

☐ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้

☐ ผู้ปกครอง

ตอนที่ 2 แบบสอบถามวัดคุณลักษณะด้านความเป็นคนดี

คำชี้แจง ให้ท่านอ่านข้อความในแต่ละข้อต่อไปนี้แล้วทำเครื่องหมาย ☒ ลงในช่องระดับความสำคัญ
 ที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านว่าข้อความหรือคุณลักษณะนั้นเป็นคุณลักษณะด้านความเป็นคนดีของ
 นักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาที่มีความสำคัญมากน้อยเพียงใด(หนึ่งข้อความตอบได้เพียงหนึ่ง
 คำตอบเท่านั้น)

คุณลักษณะ	ระดับความสำคัญ		
	มาก	ปานกลาง	น้อย
ความซื่อสัตย์สุจริต 0 นักเรียนทำการบ้านด้วยตนเองโดยไม่ลอกคำตอบจากเพื่อน 00 เมื่อนักเรียนทำผิดกฎของโรงเรียนนักเรียนจะยอมรับผิด			
ความรับผิดชอบ 0 นักเรียนทำงานที่ครูมอบหมายเสร็จทันเวลา 00 ถึงแม้งานจะยากเพียงใดนักเรียนก็จะพยายามทำให้สำเร็จ			

คุณลักษณะ	ระดับความสำคัญ		
	มาก	ปานกลาง	น้อย
ความเสียสละ 0 ถ้ามีโอกาสนักเรียนจะบริจาคสิ่งของให้แก่ผู้ที่เดือดร้อน 00 นักเรียนให้ความช่วยเหลือเพื่อนที่เดือดร้อน			
ความขยันหมั่นเพียร 0 นักเรียนอ่านหนังสือเมื่อมีเวลาว่าง 00 นักเรียนทำการบ้านส่งครูเป็นประจำ			
ความเป็นประชาธิปไตย 0 นักเรียนจะใช้สิทธิที่มีอย่างถูกต้อง 00 นักเรียนเสนอความคิดเห็นต่อที่ประชุม			
ความมีระเบียบวินัย 0 นักเรียนแต่งกายถูกระเบียบของโรงเรียน 00 นักเรียนเข้าเรียนตรงเวลา			
ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ 0 ให้เพื่อนยืมอุปกรณ์การเรียน 00 ช่วยเหลืองานชุมชนเมื่อมีโอกาส			
ความอดทน 0 ทนทำงานจนเสร็จ แม้ว่าอยากจะไปเล่น 00 ไม่แสดงความโกรธเมื่อถูกเพื่อนว่าหรือพูดล้อเล่น			
ความประหยัด 0 ซื้อสิ่งของที่จำเป็นต่อการเรียน 00 ซ่อมแซมสิ่งของเมื่อสิ่งของนั้นชำรุด			

เกณฑ์การให้คะแนน

ระดับความสำคัญมาก	ให้คะแนน	3	คะแนน
ระดับความสำคัญปานกลาง	ให้คะแนน	2	คะแนน
ระดับความสำคัญน้อย	ให้คะแนน	1	คะแนน

โดยมีเกณฑ์การแปลความหมายดังนี้

2.50 – 3.00	คุณลักษณะด้านความเป็นคนดีนั้นมีความสำคัญอยู่ในระดับสูง
1.50 – 2.49	คุณลักษณะด้านความเป็นคนดีนั้นมีความสำคัญอยู่ในระดับปานกลาง
1.00 – 1.49	คุณลักษณะด้านความเป็นคนดีนั้นมีความสำคัญอยู่ในระดับต่ำ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ติดต่อขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อติดต่อกับผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร เพื่อขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลจากโรงเรียนที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่าง

2. นำหนังสือขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ นำไปยื่นต่อผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3. ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองดังนี้

3.1. นำแบบสอบถามวัดคุณลักษณะด้านความเป็นคนดีไปให้ผู้บริหารสถานศึกษา ทั้ง 6 โรงเรียนและชี้แจงวัตถุประสงค์ของการตอบแบบสอบถาม เพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษาได้ทำการแจกแบบสอบถามแก่กรรมการสถานศึกษา หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ และผู้ปกครองนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 778 คน ตั้งแต่เดือนกรกฎาคม ถึง สิงหาคม 2547 และนัดหมายเก็บแบบสอบถามกลับคืนภายใน 3 สัปดาห์ ซึ่งผู้วิจัยได้ติดต่อล่วงหน้าก่อนที่จะครบกำหนดไปรับแบบสอบถามคืน ในบางโรงเรียนได้รับแบบสอบถามคืนล่าช้า ผู้วิจัยได้ติดตามทวงถามโดยทางโทรศัพท์และเดินทางไปรับแบบสอบถามด้วยตนเอง

3.2. หลังจากไปรับแบบสอบถามกลับคืน ผู้วิจัยได้รวบรวมแบบสอบถามทั้งหมดมาตรวจสอบและคัดเลือกเฉพาะฉบับที่ตอบสมบูรณ์ครบถ้วน ได้จำนวน 637 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 81.88 แล้วนำมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนด

การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

1. คำนวณค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. วิเคราะห์องค์ประกอบของคุณลักษณะด้านความเป็นคนดีดังนี้
 - 2.1. คัดเลือกจำนวนองค์ประกอบที่มีค่าไอเกนเท่ากับหรือมากกว่า 1.00

2.2. คัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับหรือมากกว่า 0.30 และจำนวนข้อในแต่ละองค์ประกอบมีอย่างน้อย 3 ข้อ จึงถือว่าเป็น 1 องค์ประกอบ

2.3. ตั้งชื่อองค์ประกอบ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติที่ใช้วิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือ

1.1 การหาความเที่ยงตรงเชิงพื้นผิว (Face validity) ของแบบสอบถามโดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) โดยใช้สูตรของไครเนลลีและแฮมเบลตัน (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2539 : 249) ดังนี้

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ	IOC	แทน	ดัชนีความสอดคล้อง
	$\sum R$	แทน	ผลรวมของการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด
	N	แทน	จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

1.2. การวิเคราะห์ข้อคำถาม (Item analysis) เพื่อหาค่าอำนาจจำแนกของข้อคำถามแต่ละข้อ (Discriminat index) โดยใช้สูตรสหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson product - moment correlation coefficient) (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2540 : 173)

$$r = \frac{N \sum XY - \sum X \sum Y}{\sqrt{[N \sum X^2 - (\sum X)^2] [N \sum Y^2 - (\sum Y)^2]}}$$

เมื่อ	r	แทน	ค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบสอบถาม
	X	แทน	คะแนนรายข้อของแบบสอบถาม
	Y	แทน	คะแนนรวมของข้ออื่น ๆ ที่เหลือทุกข้อ
	N	แทน	จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง

1.3. การหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - coefficient) ของครอนบัค (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2538 : 200) โดยใช้สูตรดังนี้

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left[1 - \frac{\sum S_i^2}{S^2} \right]$$

เมื่อ	α	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม
	n	แทน	จำนวนข้อของแบบสอบถาม
	$\sum S_i^2$	แทน	ผลรวมของความแปรปรวนของคะแนนแต่ละข้อ
	S^2	แทน	ความแปรปรวนของคะแนนแบบสอบถามทั้งฉบับ

2. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

2.1. สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S)

2.2. วิเคราะห์หาจำนวนองค์ประกอบคุณลักษณะด้านความเป็นคนดีของนักเรียนโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปทางสถิติ สกัดองค์ประกอบด้วยเทคนิคแกนสำคัญ (Principal component) และหมุนแกนแบบมุมแหลม (Oblique Rotation) ด้วยวิธีไดเรคอบลิมิน (Direct Oblimin)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

N	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
k	แทน	จำนวนข้อ
X	แทน	คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง
S	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่าง
CV	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์การกระจายของคะแนน
r	แทน	ค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบสอบถาม

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นการศึกษาเกี่ยวกับการวิเคราะห์องค์ประกอบคุณลักษณะด้านความเป็นคนดีของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ตามความคาดหวังของบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษา ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

1. ค่าสถิติพื้นฐานคุณลักษณะด้านความเป็นคนดีของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
 - 1.1 ค่าสถิติพื้นฐานคุณลักษณะด้านความเป็นคนดี
 - 1.2 ค่าสถิติพื้นฐานคุณลักษณะด้านความเป็นคนดีจำแนกตามคุณลักษณะย่อย
2. การวิเคราะห์องค์ประกอบคุณลักษณะด้านความเป็นคนดีของนักเรียนชั้นประถมศึกษา

ปีที่ 6

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ค่าสถิติพื้นฐานคุณลักษณะด้านความเป็นคนดีของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

1.1 ค่าสถิติพื้นฐานคุณลักษณะด้านความเป็นคนดีของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ตามความคาดหวังของบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษา ผู้วิจัยได้นำคะแนนแบบสอบถามคุณลักษณะด้านความเป็นคนดีมาคำนวณหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและจำแนกตามคุณลักษณะย่อย ปรากฏผลดังตาราง 3

ตาราง 3 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความสำคัญของคุณลักษณะด้านความเป็นคนดี

คุณลักษณะ	k	คะแนนเต็ม รายชื่อ	$\bar{X}$	s	CV	ความหมาย
1. ความซื่อสัตย์สุจริต	20	3	2.28	0.14	6.14	ปานกลาง
2. ความรับผิดชอบ	20	3	2.28	0.10	4.39	ปานกลาง
3. ความเสียสละ	20	3	2.01	0.16	7.96	ปานกลาง
4. ความขยันหมั่นเพียร	20	3	2.26	0.15	6.64	ปานกลาง
5. ความเป็นประชาธิปไตย	20	3	2.27	0.13	5.73	ปานกลาง
6. ความมีระเบียบวินัย	20	3	2.28	0.18	7.89	ปานกลาง
7. ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่	20	3	2.20	0.07	3.18	ปานกลาง
8. ความอดทน	20	3	2.23	0.13	5.91	ปานกลาง
9. ความประหยัด	20	3	2.24	0.08	3.57	ปานกลาง
รวมเฉลี่ย	20	3	2.23	0.15	6.73	ปานกลาง

จากตาราง 3 พบว่า คุณลักษณะด้านความเป็นคนดีโดยรวมทุกคุณลักษณะ มีค่าเฉลี่ยความสำคัญอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.23$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.15 และเมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยความสำคัญในรายคุณลักษณะย่อยซึ่ง ได้แก่ ความซื่อสัตย์สุจริต ความรับผิดชอบ ความเสียสละ ความขยันหมั่นเพียร ความเป็นประชาธิปไตย ความมีระเบียบวินัย ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความอดทนและความประหยัด พบว่ามีความสำคัญอยู่ในระดับปานกลางเช่นกัน ($\bar{X} = 2.01$ ถึง 2.28) คุณลักษณะความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่มีการกระจายต่ำสุด ($CV = 3.18$) และคุณลักษณะความเสียสละมีการกระจายสูงสุด ($CV = 7.96$)

1.2 ค่าสถิติพื้นฐานคุณลักษณะด้านความเป็นคนดีจำแนกตามคุณลักษณะย่อย ผู้วิจัยได้นำคะแนนแบบสอบถามมาหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ปรากฏผลดังตาราง

4 – 12

ตาราง 4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความสำคัญของคุณลักษณะด้านความเป็นคนดี ในคุณลักษณะ "ความซื่อสัตย์สุจริต" โดยรวมและจำแนกเป็นรายข้อ

คุณลักษณะ	$\bar{X}$	S	ระดับ
1. นักเรียนไม่พูดใส่ร้ายผู้อื่น	2.15	0.66	ปานกลาง
2. นักเรียนไม่โยนความผิดของตนเองให้ผู้อื่น	2.17	0.73	ปานกลาง
3. ถ้าเพื่อนลืมนัดมาโรงเรียนได้ให้หน้าห้องนักเรียนก็จะไม่หยิบเงินในกระเป๋ามาเป็นของตนเอง	2.23	0.86	ปานกลาง
4. เมื่อนักเรียนกับของได้ นักเรียนก็จะติดตามเพื่อส่งคืนให้แก่เจ้าของ	2.51	0.63	สูง
5. นักเรียนไม่เอาของของคนอื่นมาเป็นของตน แม้ว่าอยากจะได้ของสิ่งนั้นก็ตาม	2.33	0.75	ปานกลาง
6. นักเรียนไม่ฉีกรูปภาพในห้องสมุดที่สนใจมาเป็นของตนเอง	2.34	0.85	ปานกลาง
7. นักเรียนไม่ช่วยปิดบังความผิดของเพื่อนคนที่กระทำความผิดกฎระเบียบของโรงเรียน	2.17	0.66	ปานกลาง
8. นักเรียนไม่แสวงหาผลประโยชน์ให้กับตนเองจากบุคคลอื่น	2.15	0.71	ปานกลาง
9. นักเรียนไม่ทำสิ่งที่ไม่ถูกต้องทั้งต่อหน้าและลับหลัง	2.08	0.62	ปานกลาง
10. นักเรียนทำงานด้วยความสามารถของตนเองโดยไม่ลอกเลียนแบบของคนอื่น	2.17	0.63	ปานกลาง
11. นักเรียนไม่คัดลอกงานของผู้อื่นมาประกวดแข่งขัน แล้วบอกว่าเป็นความคิดของตนเอง	2.20	0.85	ปานกลาง
12. นักเรียนไม่กระทำความผิดแม้ว่าจะมีโอกาส	2.19	0.68	ปานกลาง
13. นักเรียนไม่แอบกินขนมของเพื่อน เมื่อเพื่อนไม่อยู่	2.19	0.82	ปานกลาง
14. นักเรียนไม่ลอกการบ้านของเพื่อนเพื่อเอาคะแนนจากครู แล้วบอกว่าทำเอง	2.14	0.69	ปานกลาง
15. นักเรียนทำข้อสอบด้วยตนเอง แม้ว่าจะทำไม่ได้ก็จะไม่ขอลอกคำตอบจากเพื่อน	2.40	0.70	ปานกลาง
16. ถ้านักเรียนได้รับมอบหมายให้รวบรวมเงินไปซื้อดอกไม้ทำพานไหว้ครู เมื่อมีเงินเหลือ นักเรียนจะนำมากินเพื่อน	2.56	0.65	สูง
17. ถ้านักเรียนเห็นข้อสอบวางอยู่บนโต๊ะครู นักเรียนก็จะไม่เปิดดู	2.35	0.79	ปานกลาง
18. ถ้านักเรียนยืมอุปกรณ์การเรียนจากเพื่อน เมื่อใช้เสร็จแล้วนักเรียนจะส่งคืนเพื่อน	2.52	0.66	สูง
19. ถ้านักเรียนได้รับคัดเลือกให้เป็นกรรมการตัดสินกีฬาจะไม่ช่วยให้ฝ่ายตนได้เปรียบฝ่ายอื่น	2.38	0.74	ปานกลาง
20. นักเรียนยอมรับผิดเมื่อกระทำความผิดเสมอ แม้ว่าจะไม่มีคนรู้เห็น	2.24	0.65	ปานกลาง
รวม	2.28	0.14	ปานกลาง

จากตาราง 4 พบว่า คุณลักษณะด้านความเป็นคนดีของนักเรียน ในคุณลักษณะความซื่อสัตย์สุจริตโดยรวม มีความสำคัญอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.28$) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่ามีความสำคัญอยู่ในระดับปานกลางเช่นกัน ($\bar{X} = 2.08$ ถึง 2.56) ยกเว้นข้อที่ว่าถ้านักเรียนได้รับมอบหมายให้รวบรวมเงินไปซื้อดอกไม้ทำ

ตาราง 5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความสำคัญของคุณลักษณะด้านความเป็นคนดี
ในคุณลักษณะ "ความรับผิดชอบ" โดยรวมและจำแนกเป็นรายข้อ

คุณลักษณะ	$\bar{X}$	S	ระดับ
21. เมื่อนักเรียนหยิบของใช้จากที่ใดไปใช้ จะเก็บคืนที่เดิมเมื่อใช้เสร็จแล้ว	2.38	0.67	ปานกลาง
22. นักเรียนดูแลรักษาทรัพย์สินของตนเองและผู้อื่นไม่ให้พังหรือเสียหาย	2.33	0.66	ปานกลาง
23. นักเรียนทำงานเสร็จภายในเวลาที่กำหนดทุกครั้ง	2.07	0.58	ปานกลาง
24. นักเรียนตรงต่อเวลานัดหมายทุกครั้ง ไม่ว่าจะนัดกับใครก็ตาม	2.25	0.57	ปานกลาง
25. นักเรียนส่งการบ้านทันเวลาที่กำหนดทุกวิชา	2.08	0.56	ปานกลาง
26. นักเรียนพยายามทำงานกลุ่มจนสำเร็จ แม้ว่าจะเกิดความขัดแย้งกับเพื่อนก็ตาม	2.30	0.66	ปานกลาง
27. นักเรียนเอาใจใส่งานที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มความสามารถ	2.38	0.62	ปานกลาง
28. นักเรียนพยายามทำงานจนสำเร็จ แม้ว่าจะไม่ชอบงานนั้นๆเลย	2.30	0.62	ปานกลาง
29. เมื่อนักเรียนเป็นเวรรักษาความสะอาดห้องเรียนนักเรียนก็จะทำทุกครั้ง	2.40	0.65	ปานกลาง
30. นักเรียนไม่ทิ้งขยะในบริเวณโรงเรียน แม้ว่าจะไม่มีคนเห็น	2.18	0.69	ปานกลาง
31. นักเรียนจะทำงานของส่วนรวมให้สำเร็จ	2.33	0.64	ปานกลาง
32. นักเรียนช่วยเพื่อนทำงานกลุ่มอย่างเต็มที่ แม้ว่าจะไม่ใช่ส่วนของตนเอง	2.35	0.62	ปานกลาง
33. นักเรียนยอมรับผิดร่วมกับเพื่อน ๆ เมื่องานกลุ่มเกิดความผิดพลาด	2.40	0.66	ปานกลาง
34. เมื่อถึงเวลาเรียนนักเรียนเรียนเต็มที่เมื่อถึงเวลาเล่นนักเรียนก็เล่นเต็มที่	2.34	0.61	ปานกลาง
35. นักเรียนปฏิบัติงานตามคำสั่งของครูและผู้ปกครองอย่างเคร่งครัด	2.24	0.60	ปานกลาง
36. เมื่อขาดเรียน นักเรียนก็จะติดตามบทเรียนให้ทันอยู่เสมอ	2.23	0.66	ปานกลาง
37. นักเรียนช่วยดูแลและปกป้องชื่อเสียงของโรงเรียน	2.35	0.64	ปานกลาง
38. ถ้าเพื่อนนัดให้มาทำงานกลุ่มในวันเสาร์ แม้ว่าจะมีรายการโทรทัศน์ที่นักเรียนชอบ นักเรียนก็จะมาทำงานกลุ่มตามที่ตกลงไว้	2.33	0.70	ปานกลาง
39. ถ้าคุณครูนัดซ่อมกีฬาแม้ว่านักเรียนจะมีการบ้านมาก นักเรียนก็จะมา ซ่อมตามที่ คุณครูนัดไว้	2.26	0.64	ปานกลาง
40. นักเรียนรับเป็นหัวหน้าห้องหรือหัวหน้ากลุ่ม แม้ว่าจะงานจะหนัก	2.16	0.67	ปานกลาง
รวม	2.28	0.10	ปานกลาง

จากตาราง 5 พบว่า คุณลักษณะด้านความเป็นคนดีของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ใน
คุณลักษณะความรับผิดชอบโดยรวมมีความสำคัญอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.28$) เมื่อพิจารณา
รายข้อ พบว่ามีความสำคัญอยู่ในระดับปานกลางเช่นกัน ($\bar{X} = 2.07$ ถึง 2.40)

ตาราง 6 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความสำคัญของคุณลักษณะด้านความเป็นคนดี
ในคุณลักษณะ "ความเสียสละ" โดยรวมและจำแนกเป็นรายข้อ

คุณลักษณะ	$\bar{X}$	S	ระดับ
41. นักเรียนช่วยเพื่อนเพื่อหวังผลตอบแทน	1.73	0.74	ปานกลาง
42. นักเรียนยอมทำงานที่ยากมากกว่าเพื่อน เพื่อให้งานนั้นสำเร็จ	2.12	0.65	ปานกลาง
43. นักเรียนหลีกเลี่ยงการทำงานเพื่อส่วนรวม	1.88	0.74	ปานกลาง
44. นักเรียนมาช่วยงานของโรงเรียนแม้ว่าจะเป็นวันหยุด	2.01	0.70	ปานกลาง
45. นักเรียนทำเวรแทนเพื่อนที่ไม่มาโรงเรียน	1.98	0.71	ปานกลาง
46. นักเรียนทำงานเท่าที่ได้รับมอบหมาย	2.33	0.66	ปานกลาง
47. นักเรียนเลือกทำงานในสิ่งที่ยาก ๆ ส่วนงานยาก ๆ ให้เพื่อนทำ	1.89	0.71	ปานกลาง
48. นักเรียนช่วยลุงคนชราข้ามถนน แม้ว่าจะรีบมาโรงเรียน	1.99	0.68	ปานกลาง
49. นักเรียนสละที่นั่งบนรถประจำทางให้แก่คนอื่น	2.09	0.68	ปานกลาง
50. นักเรียนไม่ช่วยทำงานของผู้อื่น เพราะถือว่าธุระไม่ใช่	1.85	0.66	ปานกลาง
51. นักเรียนอาสาครูทำงานแม้ว่างานนั้นจะยาก	2.10	0.63	ปานกลาง
52. นักเรียนจะทำงานส่วนรวมก่อน แล้วค่อยทำงานส่วนตัวทีหลัง	2.12	0.64	ปานกลาง
53. นักเรียนยอมสละเวลาส่วนตัว เพื่อทำงานกลุ่มอย่างเต็มที่	2.21	0.65	ปานกลาง
54. นักเรียนช่วยเพื่อนทำงาน แม้ว่างานของตนเองยังไม่สำเร็จ	2.00	0.66	ปานกลาง
55. นักเรียนทำงานกลุ่มในส่วนที่เป็นของตนเองเท่านั้น	2.07	0.63	ปานกลาง
56. นักเรียนทำงานส่วนตัวให้เสร็จก่อน แล้วค่อยทำงานกลุ่ม	2.08	0.66	ปานกลาง
57. นักเรียนทำความสะอาดห้อง แม้ว่าจะไม่ใช่เวรของตนเอง	1.96	0.69	ปานกลาง
58. นักเรียนช่วยเพื่อนคิดแก้ไขปัญหา	2.23	0.63	ปานกลาง
59. นักเรียนมาโรงเรียนสายเพื่อจะได้ไม่ต้องช่วยเพื่อนทำเวร	1.69	0.80	ปานกลาง
60. นักเรียนนำหนังสือที่อ่านแล้ว มาบริจาคให้กับเด็กในชนบท	1.96	0.72	ปานกลาง
รวม	2.01	0.16	ปานกลาง

จากตาราง 6 พบว่า คุณลักษณะด้านความเป็นคนดีของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในคุณลักษณะด้านความเสียสละโดยรวมมีความสำคัญอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.01$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่ามีความสำคัญอยู่ในระดับปานกลางเช่นกัน ($\bar{X} = 1.69$ ถึง 2.33)

ตาราง 7 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความสำคัญของคุณลักษณะด้านความเป็นคนดี
ในคุณลักษณะ "ความขยันหมั่นเพียร" โดยรวมและจำแนกเป็นรายข้อ

คุณลักษณะ	$\bar{X}$	S	ระดับ
61. นักเรียนทำการบ้านส่งครูอย่างสม่ำเสมอ	2.32	0.65	ปานกลาง
62. นักเรียนเข้าเรียนทุกชั่วโมง แม้ว่าครูจะไม่เรียกชื่อ	2.50	0.66	สูง
63. นักเรียนอ่านหนังสือทบทวนเป็นประจำทุกวัน	1.96	0.65	ปานกลาง
64. เมื่อมีเวลาว่างนักเรียนจะทำงานที่ค้างและทำการบ้าน	2.23	0.68	ปานกลาง
65. นักเรียนอ่านหนังสือล่วงหน้าก่อนเรียนทุกวิชา	1.94	0.68	ปานกลาง
66. นักเรียนจัดตารางสอนก่อนไปโรงเรียนทุกวัน	2.38	0.71	ปานกลาง
67. นักเรียนค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเองอย่างสม่ำเสมอ	2.15	0.62	ปานกลาง
68. นักเรียนอ่านหนังสือเองโดยที่ไม่มีใครบังคับ	2.21	0.67	ปานกลาง
69. นักเรียนมาโรงเรียนทันเวลาทุกวัน	2.54	0.66	สูง
70. นักเรียนหาความรู้ใหม่ ๆ อยู่เสมอเพื่อความก้าวหน้าในการเรียน	2.14	0.59	ปานกลาง
71. นักเรียนทำการบ้านด้วยตนเองทุกครั้ง	2.29	0.60	ปานกลาง
72. นักเรียนทำงานบ้านโดยที่พ่อแม่ไม่ต้องสั่งให้ทำ	2.21	0.66	ปานกลาง
73. นักเรียนลงมือทำงานทันที ที่ได้รับมอบหมาย	2.28	0.62	ปานกลาง
74. นักเรียนมีความตั้งใจที่จะทำงาน ที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มกำลัง	2.31	0.64	ปานกลาง
75. นักเรียนมีความกระตือรือร้นที่จะทำงานนอกเหนือจากงานในหน้าที่	2.11	0.64	ปานกลาง
76. นักเรียนไม่ปล่อยให้เวลาเรียนผ่านไปโดยที่ไม่ได้ประโยชน์	2.19	0.66	ปานกลาง
77. นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียน	2.27	0.64	ปานกลาง
78. นักเรียนมีความพยายามมากขึ้น เมื่อรู้ตัวว่ามีความรู้ด้อยกว่าเพื่อน	2.31	0.64	ปานกลาง
79. นักเรียนตั้งใจทำงานจนสุดความสามารถ	2.36	0.65	ปานกลาง
80. นักเรียนพยายามทำสิ่งต่าง ๆ ให้สำเร็จตามที่ตั้งใจ	2.43	0.62	ปานกลาง
รวม	2.26	0.15	ปานกลาง

จากตาราง 7 พบว่า คุณลักษณะด้านความเป็นคนดีของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในคุณลักษณะความขยันหมั่นเพียรโดยรวมมีความสำคัญอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.26$) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าส่วนใหญ่มีความสำคัญอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 1.94$ ถึง 2.54) ยกเว้นข้อที่ว่านักเรียนมาโรงเรียนทันเวลาทุกวัน และนักเรียนเข้าเรียนทุกชั่วโมงแม้ว่าครูจะไม่เรียกชื่อ ที่มีค่าเฉลี่ยความสำคัญอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 2.50$ และ 2.54)

ตาราง 8 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความสำคัญของคุณลักษณะด้านความเป็นคนดี
ในคุณลักษณะ "ความเป็นประชาธิปไตย" โดยรวมและจำแนกเป็นรายข้อ

คุณลักษณะ	$\bar{X}$	S	ระดับ
81. นักเรียนยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น	2.33	0.64	ปานกลาง
82. นักเรียนให้ความเคารพบุคคลที่อาวุโสมากกว่า	2.50	0.66	สูง
83. นักเรียนพูดจากับผู้อื่นด้วยถ้อยคำที่สุภาพอ่อนหวาน	2.19	0.59	ปานกลาง
84. นักเรียนแสดงความคิดเห็นได้อย่างเหมาะสมกับกาลเทศะ	2.23	0.62	ปานกลาง
85. นักเรียนไม่หยิบสิ่งของผู้อื่นก่อนได้รับอนุญาต	2.34	0.67	ปานกลาง
86. นักเรียนปฏิบัติตามข้อตกลงของห้องเรียน	2.31	0.63	ปานกลาง
87. นักเรียนไม่ล่วงละเมิดสิทธิของผู้อื่น	2.36	0.67	ปานกลาง
88. นักเรียนไม่โกรธเมื่อถูกวิจารณ์งานของตนเอง	2.22	0.63	ปานกลาง
89. นักเรียนยอมรับคำแนะนำจากเพื่อนและครูด้วยความเต็มใจ	2.44	0.62	ปานกลาง
90. นักเรียนเคารพการตัดสินใจของเพื่อน	2.22	0.60	ปานกลาง
91. นักเรียนตัดสินใจทำตามความคิดของตนเองทุกเรื่องโดยไม่ต้องถามผู้ปกครอง	1.99	0.69	ปานกลาง
92. นักเรียนวิจารณ์บุคคลอื่นด้วยใจเป็นกลาง	2.12	0.61	ปานกลาง
93. นักเรียนพร้อมที่จะงานร่วมกับผู้อื่นด้วยความเต็มใจ	2.35	0.64	ปานกลาง
94. นักเรียนหาจุดด้อยของตนเองและปรับปรุงให้ดีขึ้น	2.30	0.64	ปานกลาง
95. นักเรียนเปิดโอกาสให้ผู้อื่นแสดงความคิดเห็น	2.37	0.67	ปานกลาง
96. นักเรียนเคารพกติกาของสังคมส่วนรวม	2.27	0.63	ปานกลาง
97. นักเรียนปฏิบัติตามมติของเสียงส่วนใหญ่	2.36	0.66	ปานกลาง
98. นักเรียนจะไม่เปลี่ยนแปลงความคิดของตนเองอย่างเด็ดขาดแม้ว่าจะ ไม่มีผู้ใดเห็นด้วย	1.99	0.69	ปานกลาง
99. นักเรียนมีเหตุผลในการกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่ถูกต้อง	2.26	0.62	ปานกลาง
100. นักเรียนให้เกียรติและยอมรับในความแตกต่างระหว่างบุคคล	2.29	0.64	ปานกลาง
รวม	2.27	0.13	ปานกลาง

จากตาราง 8 พบว่า คุณลักษณะด้านความเป็นคนดีของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในคุณลักษณะความเป็นประชาธิปไตยโดยรวมมีความสำคัญอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.27$) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าทุกข้อมีความสำคัญอยู่ในระดับปานกลางเช่นกัน ($\bar{X} = 1.99$ ถึง 2.50) ยกเว้นข้อที่ว่า นักเรียนให้ความเคารพบุคคลที่อาวุโสมากกว่า ที่มีค่าเฉลี่ยความสำคัญอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 2.50$)

ตาราง 9 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความสำคัญของคุณลักษณะด้านความเป็นคนดี
ในคุณลักษณะ "ความมีระเบียบวินัย" โดยรวมและแยกเป็นรายข้อ

คุณลักษณะ	$\bar{X}$	S	ระดับ
101. นักเรียนไม่เล่นหรือคุยกับเพื่อน ในขณะที่เข้าแถว	2.05	0.61	ปานกลาง
102. นักเรียนควรเข้าแถวเมื่อรับของหรือซื้ออาหารทุกครั้ง	2.32	0.66	ปานกลาง
103. นักเรียนเข้าห้องพักครูโดยไม่เคาะประตู	1.92	0.76	ปานกลาง
104. นักเรียนหลีกเลี่ยงการเข้าแถวเคารพธงชาติในเวลาเช้า	1.85	0.83	ปานกลาง
105. นักเรียนปฏิบัติตามกฎของโรงเรียนอย่างเคร่งครัด	2.27	0.65	ปานกลาง
106. แม้ว่านักเรียนจะตื่นสายนักเรียนก็จะรีบมาโรงเรียนให้ทันเวลาเข้าแถว	2.48	0.66	ปานกลาง
107. นักเรียนข้ามถนนตรงทางม้าลายหรือสะพานลอย	2.44	0.68	ปานกลาง
108. นักเรียนทิ้งขยะลงในถังขยะทุกครั้ง	2.26	0.61	ปานกลาง
109. นักเรียนเดินขึ้นลงบันไดตามเครื่องหมายที่เห็น	2.27	0.63	ปานกลาง
110. นักเรียนแต่งกายถูกระเบียบของโรงเรียน	2.52	0.63	สูง
111. นักเรียนขออนุญาตครูก่อนออกจากห้องเรียน	2.47	0.67	ปานกลาง
112. นักเรียนไม่พูดคุยเสียงดังในห้องประชุม	2.24	0.62	ปานกลาง
113. นักเรียนเก็บหนังสือเข้าที่เดิม เมื่ออ่านเสร็จแล้ว	2.38	0.63	ปานกลาง
114. นักเรียนคืนหนังสือห้องสมุดตรงตามเวลาที่กำหนด	2.38	0.67	ปานกลาง
115. นักเรียนทำงานตามที่ได้รับมอบหมาย	2.36	0.65	ปานกลาง
116. นักเรียนไม่เล่นกับเพื่อน ในขณะที่ครูกำลังสอน	2.17	0.60	ปานกลาง
117. นักเรียนเข้าห้องเรียนก่อนที่จะถึงเวลาเรียน	2.41	0.65	ปานกลาง
118. นักเรียนไม่กินขนมในห้องเรียน	2.23	0.68	ปานกลาง
119. เมื่อเห็นคนอื่นทิ้งขยะไม่ถูกที่ นักเรียนจะตักเตือน	2.24	0.62	ปานกลาง
120. เมื่อเลิกเรียนในตอนเย็นแล้ว นักเรียนจะกลับบ้านตรงเวลาทุกครั้ง	2.32	0.64	ปานกลาง
รวม	2.28	0.18	ปานกลาง

จากตาราง 9 พบว่า คุณลักษณะด้านความเป็นคนดีของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในคุณลักษณะความมีระเบียบวินัยโดยรวมมีความสำคัญอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.28$) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าทุกข้อมีความสำคัญอยู่ในระดับปานกลางเช่นกัน ($\bar{X} = 1.85$ ถึง 2.52) ยกเว้นข้อที่ว่านักเรียนแต่งกายถูกระเบียบทางโรงเรียน ที่มีค่าเฉลี่ยความสำคัญอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 2.52$)

ตาราง 10 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความสำคัญของคุณลักษณะด้านความเป็นคนดี
ในคุณลักษณะ "ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่" โดยรวมและจำแนกเป็นรายข้อ

คุณลักษณะ	$\bar{X}$	S	ระดับ
121. นักเรียนกับเพื่อนช่วยกันทำงานที่ได้รับมอบหมาย	2.38	0.60	ปานกลาง
122. นักเรียนไม่เกี่ยงกันเก็บอุปกรณ์หลังการใช้งาน	2.19	0.62	ปานกลาง
123. นักเรียนช่วยอธิบายบทเรียนในส่วนของเพื่อนยังไม่เข้าใจ	2.24	0.64	ปานกลาง
124. นักเรียนช่วยเพื่อนถือของ	2.19	0.62	ปานกลาง
125. นักเรียนช่วยคุณครูถือของโดยที่คุณครูไม่ได้ร้องขอ	2.21	0.64	ปานกลาง
126. นักเรียนให้เพื่อนยืมอุปกรณ์การเรียน เมื่อเพื่อนไม่ได้นำมา	2.31	0.63	ปานกลาง
127. นักเรียนให้คำแนะนำเพื่อนเมื่อทำงานผิดพลาด	2.23	0.64	ปานกลาง
128. นักเรียนให้กำลังใจเพื่อนเมื่อเพื่อนมีเรื่องไม่สบายใจ	2.29	0.66	ปานกลาง
129. ถ้านักเรียนรู้ว่าเพื่อนทำกรบ้านไม่ได้ นักเรียนจะช่วยสอนการบ้านให้เพื่อน	2.21	0.60	ปานกลาง
130. ถ้านักเรียนมีอะไรที่เพื่อนไม่มี นักเรียนจะแบ่งให้เพื่อน	2.20	0.65	ปานกลาง
131. ถ้าเพื่อนนักเรียนมีเรื่องเดือดร้อน นักเรียนจะแนะนำให้ไปปรึกษาคุณครู	2.20	0.64	ปานกลาง
132. นักเรียนบริจาคสิ่งของให้แก่ผู้ยากไร้	2.17	0.68	ปานกลาง
133. นักเรียนให้เพื่อนยืมเงินเพื่อซื้ออาหารกลางวันรับประทาน	2.11	0.68	ปานกลาง
134. ในขณะที่นักเรียนทำงานอยู่มีเพื่อนมาขอปรึกษาเรื่องส่วนตัวนักเรียนจะให้คำปรึกษาแก่เพื่อน	2.18	0.63	ปานกลาง
135. เมื่อเพื่อนนักเรียนสอบได้คะแนนน้อย นักเรียนจะช่วยสอนเพิ่มเติมให้เพื่อน	2.15	0.65	ปานกลาง
136. นักเรียนให้น้องเล็ก ๆ เข้าแถวซื้ออาหารก่อนตนเอง	2.18	0.66	ปานกลาง
137. นักเรียนช่วยเพื่อนทำเวรประจำวัน แม้ว่าจะไม่ได้เป็นเวรของตนเอง	2.05	0.67	ปานกลาง
138. นักเรียนช่วยพ่อแม่ทำงานบ้าน แม้ว่าจะไม่ใช่หน้าที่ของตนเอง	2.28	0.66	ปานกลาง
139. เมื่อทำงานกลุ่ม ถ้างานของนักเรียนเสร็จก่อน นักเรียนก็จะไปช่วยเพื่อนทำทันที	2.16	0.63	ปานกลาง
140. เมื่อเพื่อนไม่มาโรงเรียน นักเรียนจะให้ยืมสมุดบันทึกไปจดว่าเรียนอะไรบ้าง	2.11	0.67	ปานกลาง
รวม	2.20	0.07	ปานกลาง

จากตาราง 10 พบว่า คุณลักษณะด้านความเป็นคนดีของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในคุณลักษณะความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่โดยรวมมีความสำคัญอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.20$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่ามีความสำคัญอยู่ในระดับปานกลางเช่นกัน ($\bar{X} = 2.05$ ถึง 2.38)

ตาราง 11 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความสำคัญของคุณลักษณะด้านความเป็นคนดี
ในคุณลักษณะ "ความอดทน" โดยรวมและจำแนกเป็นรายข้อ

คุณลักษณะ	$\bar{X}$	S	ระดับ
141. นักเรียนพยายามทำการบ้านจนเสร็จทั้ง ๆ ที่ตึกและง่วง	2.26	0.70	ปานกลาง
142. นักเรียนพยายามแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นจนสำเร็จ	2.25	0.65	ปานกลาง
143. นักเรียนทำงานที่ได้รับมอบหมายให้ดีที่สุดแม้จะเหนื่อยมาก	2.29	0.63	ปานกลาง
144. นักเรียนไม่โกรธเพื่อนที่แกล้งตนเอง	2.10	0.66	ปานกลาง
145. นักเรียนพยายามแก้ไขข้อบกพร่องของตนเองแม้ว่าจะถูกครูด่านนี้ก็ตาม	2.27	0.61	ปานกลาง
146. นักเรียนไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคที่ต้องเผชิญ	2.25	0.63	ปานกลาง
147. นักเรียนเข้าเรียนทุกชั่วโมงแม้ว่าจะเรียนไม่รู้เรื่อง เมื่อจะเข้าใจได้	2.42	0.64	ปานกลาง
148. นักเรียนไม่แสดงอาการผิดหวังแม้ว่าจะสอบได้คะแนนน้อย	2.26	0.64	ปานกลาง
149. นักเรียนตั้งใจเรียนวิชาพลศึกษา แม้ว่าแดดจะร้อนมากก็ตาม	2.39	0.66	ปานกลาง
150. นักเรียนให้เพื่อนทำรายงานในส่วนที่ยากแทนตนเอง	1.95	0.69	ปานกลาง
151. นักเรียนไม่โกรธ แม้เพื่อนจะล้อเลียนปมด้อยของตนเอง	2.05	0.65	ปานกลาง
152. นักเรียนไม่ทำร้ายตอบโต้เพื่อนที่แกล้งตนเอง	2.00	0.63	ปานกลาง
153. นักเรียนไม่บ่นเมื่อต้องทำงานแทนเพื่อน ทั้ง ๆ ที่ไม่อยากทำ	2.13	0.62	ปานกลาง
154. นักเรียนมาโรงเรียนทุกวัน แม้ว่าจะต้องเหนื่อยกับการเดินทาง	2.42	0.68	ปานกลาง
155. แม้ว่าจะไม่สบายอาจต้องหยุดเรียน แต่นักเรียนก็จะมาโรงเรียน	2.24	0.66	ปานกลาง
156. นักเรียนพยายามทบทวนบทเรียนเพื่อจะได้เข้าใจ	2.19	0.65	ปานกลาง
157. เมื่อผลการสอบไม่ดี นักเรียนจะพยายามปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น	2.36	0.67	ปานกลาง
158. นักเรียนมุ่งมั่นเพื่อให้การเรียนของตนเองดีขึ้นเช่นเดียวกับเพื่อนที่เก่ง ๆ	2.33	0.63	ปานกลาง
159. นักเรียนมีความพยายามที่จะแสดงออก ทั้ง ๆ ที่ไม่มีความมั่นใจ	2.19	0.61	ปานกลาง
160. นักเรียนปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ได้อย่างเหมาะสม	2.25	0.62	ปานกลาง
รวม	2.23	0.13	ปานกลาง

จากตาราง 11 พบว่าคุณลักษณะด้านความเป็นคนดีของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในคุณลักษณะความอดทนโดยรวมมีความสำคัญอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.23$) เมื่อพิจารณา รายข้อพบที่มีความสำคัญอยู่ในระดับปานกลางเช่นกัน ($\bar{X} = 1.95$ ถึง 2.42)

ตาราง 12 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความสำคัญของคุณลักษณะด้านความเป็นคนดี
ในคุณลักษณะ "ความประหยัด" โดยรวมและจำแนกเป็นรายชื่อ

คุณลักษณะ	$\bar{X}$	S	ระดับ
161. นักเรียนวางแผนการใช้จ่ายเงินให้เพียงพอกับรายได้	2.27	0.64	ปานกลาง
162. นักเรียนเก็บเงินที่เหลือใช้จากค่าใช้จ่ายประจำวันไว้เพื่อซื้ออุปกรณ์การเรียน	2.25	0.66	ปานกลาง
163. นักเรียนใช้จ่ายเฉพาะสิ่งที่จำเป็น	2.16	0.67	ปานกลาง
164. นักเรียนนำสิ่งของเหลือใช้มาประดิษฐ์เป็นของใช้ใหม่	2.03	0.69	ปานกลาง
165. นักเรียนจะปิดโทรทัศน์ทุกครั้งเมื่อไม่มีใครดู	2.24	0.68	ปานกลาง
166. นักเรียนใช้ทรัพย์สินของส่วนรวมอย่างทะนุถนอมเพื่อยืดอายุการใช้งาน	2.29	0.65	ปานกลาง
167. นักเรียนใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์กับตนเองโดยการทำงานหรืออ่านหนังสือ	2.18	0.65	ปานกลาง
168. นักเรียนใช้สิ่งของจนหมดก่อนที่จะใช้ของใหม่	2.27	0.66	ปานกลาง
169. นักเรียนใช้สิ่งของในจำนวนที่พอดีกับความต้องการที่นักเรียนจะใช้	2.28	0.64	ปานกลาง
170. นักเรียนใช้เครื่องใช้ไฟฟ้าอย่างถูกวิธี เพื่อประหยัดไฟฟ้า	2.34	0.68	ปานกลาง
171. ถ้านักเรียนอยากได้สิ่งของใดก็ตาม นักเรียนจะเก็บเงินสะสมซื้อเอง	2.22	0.68	ปานกลาง
172. เมื่อเพื่อนมาขอเล่นใหม่มาขอถึงแม้มีเงินพอซื้อได้แต่นักเรียนก็ไม่ซื้อเพราะไม่จำเป็น	2.27	0.69	ปานกลาง
173. นักเรียนอยากได้ทั้งหนังสือการ์ตูนและพจนานุกรม แต่นักเรียนตัดสินใจที่จะซื้อพจนานุกรม	2.35	0.66	ปานกลาง
174. นักเรียนเสียดายเสื้อผ้าเก่าๆไม่อย่างทิ้งนักเรียนจึงนำมาทำผ้าเช็ดพื้น	2.33	0.67	ปานกลาง
175. หลังจากซักผ้าเสร็จ นักเรียนจะนำน้ำซักผ้าไปล้างห้องน้ำหรือรดน้ำต้นไม้	2.10	0.71	ปานกลาง
176. เมื่อเห็นรองเท้ามีรอยขาดนิดหน่อยนักเรียนจะนำไปซ่อมแซมเพื่อให้ใช้ต่อไปได้	2.24	0.66	ปานกลาง
177. ถ้ามีกระดาษสมุดเหลือ นักเรียนจะนำมาเย็บเล่มเพื่อใช้ทดเลขหรือจดบันทึก	2.21	0.68	ปานกลาง
178. ถ้าเห็นเพื่อนขีดเขียนโต๊ะเรียน นักเรียนจะตักเตือนและให้เพื่อนลบออกทันที	2.21	0.65	ปานกลาง
179. ถ้านักเรียนเห็นหนังสือเรียนชำรุดหรือฉีกขาด นักเรียนจะนำมาซ่อมแซมให้ดี	2.24	0.67	ปานกลาง
180. นักเรียนจะทบทวนบทเรียนหลังจากที่ครูสอนจบทุกครั้ง เมื่อใกล้สอบจะได้ มีเวลาพักผ่อนเต็มที่	2.27	0.64	ปานกลาง
รวม	2.24	0.08	ปานกลาง

จากตาราง 12 พบว่าคุณลักษณะด้านความเป็นคนดีของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในคุณลักษณะความประหยัดโดยรวมมีความสำคัญอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 2.24$) เมื่อพิจารณา รายชื่อพบว่ามีความสำคัญอยู่ในระดับปานกลางเช่นกัน ($\bar{X} = 2.03$ ถึง 2.35)

2. การวิเคราะห์องค์ประกอบคุณลักษณะด้านความเป็นคนดีของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ตามความคาดหวังของบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษา

2.1 ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามคุณลักษณะด้านความเป็นคนดี ซึ่งประกอบด้วย 9 คุณลักษณะ มาทำการวิเคราะห์องค์ประกอบ สกัดองค์ประกอบด้วยวิธีเทคนิคแกนสำคัญ (Principal Component Analysis) เพื่อพิจารณาจำนวนองค์ประกอบ และทำการหมุนแกนองค์ประกอบแบบมุมแหลม (Oblique Rotation) ด้วยวิธีไดเรคอบลิมิน (Direct Oblimin) เพื่อวิเคราะห์หาจำนวนองค์ประกอบ (Factor) หรือปัจจัย (Component) ค่าไอเกน (Eigen Values) ค่าร้อยละของความแปรปรวน (Percentage of Variance) ค่าร้อยละของความแปรปรวนสะสม (Cumulative percentage of Variance) และค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading) ดังขั้นตอนต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 วิเคราะห์เป็นรายคุณลักษณะและจัดชุดตัวแปร

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามคุณลักษณะด้านความเป็นคนดีทั้ง 9 คุณลักษณะ มาทำการวิเคราะห์ครั้งละ 1 คุณลักษณะ และสกัดองค์ประกอบ 1 องค์ประกอบ เพื่อคัดเลือกข้อความที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากกว่า .30 ขึ้นไป จากนั้นนำข้อความที่ได้จากการคัดเลือกมาจัดเป็นชุดตัวแปร (Item Set) ในแต่ละชุดตัวแปรประกอบด้วยข้อความที่อยู่ในคุณลักษณะเดียวกัน ชุดละ 5 ข้อ จัดได้ 24 ชุด และนำไปทำการวิเคราะห์ขั้นต่อไป ดังแสดงในตาราง 13

ตาราง 13 ผลการวิเคราะห์เป็นรายคุณลักษณะและการจัดชุดตัวแปร

คุณลักษณะ	น้ำหนักองค์ประกอบ	จัดชุดตัวแปร (ข้อ)
1. ความซื่อสัตย์ ค่าไอเกน 7.165	0.405 – 0.767	1 (1,5,8,12,15) 2 (2,6,9,13,17) 3 (3, 7,11,14,19)
2. ความรับผิดชอบ ค่าไอเกน 5.295	0.394 – 0.605	4 (22, 27, 30,33,36) 5 (24, 28, 31 34, 37) 6 (26, 29, 32, 35, 38)
3. ความเสียสละ ค่าไอเกน 3.588	0.306 – 0.586	7 (42, 45, 49, 52, 54) 8 (44, 48, 51, 53, 58)
4. ความขยันหมั่นเพียร ค่าไอเกน 5.705	0.437 – 0.626	9 (61, 67, 71, 74, 78) 10 (64, 68, 72, 76, 79) 11 (66, 70, 73, 77, 80)

ตาราง 13 (ต่อ)

คุณลักษณะ	น้ำหนักองค์ประกอบ	จัดชุดตัวแปร
5. ความเป็นประชาธิปไตย	0.381 – 0.624	12 (81,85,89, 94, 97) ¹
ค่าไอเกน 5.503		13 (82, 86, 90, 95, 99)
		14 (84, 87, 93, 96, 100)
6. ความมีระเบียบวินัย	0.348 – 0.637	15 (105,108, 111, 114, 117)
ค่าไอเกน 5.264		16 (106, 109, 112, 115,118)
		17 (107,110, 113, 116, 120)
7. ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่	0.313 – 0.599	18 (121,124, 127, 131, 136)
ค่าไอเกน 5.323		19 (122,125,128, 134, 138)
		20 (123, 126, 129, 135,140)
8. ความอดทน	0.365 – 0.637	21 (141,143,146,154, 157)
ค่าไอเกน 4.965		22 (142, 145, 147,156, 158)
9. ความประหยัด	0.430 – 0.564	23 (161,167;170,172, 175)
ค่าไอเกน 5.299		24 (162, 169, 171, 173, 179)

จากตาราง 13 พบว่าเมื่อวิเคราะห์เป็นรายคุณลักษณะและการจัดชุดตัวแปร สามารถจัดชุดตัวแปรได้ 24 ชุด มีค่าไอเกนระหว่าง 3.588 ถึง 7.165 และมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบตั้งแต่ 0.306 ถึง 0.767

ขั้นที่ 2 วิเคราะห์องค์ประกอบ

นำคะแนนของทุกข้อความในแต่ละชุดของตัวแปร (จากขั้นที่ 2) มาวิเคราะห์องค์ประกอบและคัดเลือกองค์ประกอบที่มีค่าไอเกน (Eigen Values) มากกว่า 1.0 และข้อที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบตั้งแต่ .30 ขึ้นไป ซึ่งจากเกณฑ์ขั้นต่ำในการกำหนดจำนวนองค์ประกอบจะต้องมีจำนวนข้อ (ชุดตัวแปร) ตั้งแต่ 3 ข้อขึ้นไป ซึ่ง ได้ผลดังตาราง 14

ตาราง 14 จำนวนองค์ประกอบ ค่าไอเกน ค่าร้อยละของความแปรปรวน ค่าร้อยละของความแปรปรวนสะสมในแต่ละองค์ประกอบ

องค์ประกอบ	ค่าไอเกนเริ่มต้น			ผลรวมของน้ำหนักองค์ประกอบยกกำลังสอง หลังจากการสกัดองค์ประกอบ		
	ค่าไอเกน	ร้อยละของ ความแปรปรวน	ร้อยละของรวม แปรปรวนสะสม	ค่าไอเกน	ร้อยละของ ความแปรปรวน	ร้อยละของรวม แปรปรวนสะสม
1	12.502	52.092	52.092	12.502	52.092	52.092
2	1.820	7.583	59.674	1.820	7.583	59.674
3	1.130	4.710	64.384	1.130	4.710	64.384
4	1.049	4.370	68.755	1.049	4.370	68.755
5	.864	3.601	72.356			
6	.749	3.121	75.477			
7	.624	2.599	78.076			
8	.579	2.413	80.489			
9	.479	1.996	82.485			
10	.462	1.924	84.409			
11	.415	1.727	86.137			
12	.377	1.572	87.709			
13	.357	1.487	89.196			
14	.335	1.396	90.592			
15	.331	1.377	91.969			
16	.298	1.244	93.213			
17	.275	1.147	94.360			
18	.269	1.122	95.482			
19	.259	1.078	96.560			
20	.244	1.016	97.576			
21	.216	.900	98.477			
22	.200	.835	99.312			
23	.165	.688	100.00			
24	-3.590	-1.496	100.00			

จากตาราง 14 เมื่อพิจารณาจำนวนองค์ประกอบที่สกัดได้จากเกณฑ์ค่าไอเกน (Eigen Values) ที่มีค่าไอเกนมากกว่าหนึ่งในคอลัมน์ค่าไอเกนเริ่มต้น พบว่า ตัวแปรทั้ง 24 ชุด สามารถสกัดองค์ประกอบเบื้องต้นได้จำนวน 4 องค์ประกอบ และมีค่าไอเกนตั้งแต่ 1.049 – 12.502 ซึ่งทั้ง 4 องค์ประกอบนี้สามารถอธิบายความแปรปรวนสะสมทั้งหมดได้ร้อยละ 68.76

2.2 การหมุนแกนองค์ประกอบภายหลังสกัดองค์ประกอบ

ผู้วิจัยได้ทำการหมุนองค์ประกอบ เพื่อให้ตัวแปรมีความสัมพันธ์กับองค์ประกอบในลักษณะที่ชัดเจนขึ้นหรือให้ได้โครงสร้างอย่างง่าย โดยการหมุนแกนแบบมุมแหลม (Oblique Rotation) ด้วยวิธีไดเรคอบลิมิน (Direct Oblimin) เพื่อให้ได้ข้อที่สัมพันธ์กับองค์ประกอบในลักษณะที่ชัดเจนขึ้นภายหลังหมุนแกน (Rotate Component Matrix) ได้ผลดังตาราง 15

ตาราง 15 องค์ประกอบ และค่าน้ำหนักองค์ประกอบภายหลังการหมุนแกน
(แสดงเฉพาะค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากกว่า .03 โดยไม่พิจารณาเครื่องหมาย)

ชุดตัวแปร	องค์ประกอบ			
	1	2	3	4
1 (1,5,8,12,15)	.593	.685		
2 (2, 6,13 ,17)	.574	.728		
3 (3, 7, 11, 14, 19)	.556	.740		
4 (22, 27 ,30 ,33, 36)	.761			
5 (24, 28, 31, 34, 37)	.740		.580	
6 (26, 29, 32, 35, 38)	.740		.580	
7(42, 45, 49, 52, 54)	.526			.566
8 (44, 48, 51, 53, 58)	.621			.438
9 (61, 67, 71, 74, 78)	.791			
10 (64, 68, 72, 76, 79)	.753			
11 (66, 70, 71, 73, 77)	.767			
12 (81, 85, 89, 94, 97)	.798			
13 (82, 86, 90, 95, 99)	.760			
14(84, 87, 93, 96, 100)	.798			
15 (105, 109, 111, 114, 117)	.781			
16 (106, 109, 112, 115, 118)	.766			
17(107, 110, 113, 116, 120)	.767			
18 (121, 124, 127, 131, 136)	.750			
19 (122, 125, 128, 134, 138)	.743			
20 (123, 126, 129, 135, 140)	.727			
21 (141, 143, 146, 154, 157)	.791			
22 (142, 145, 147, 156, 158)	.777			
23 (161, 167, 170, 172, 175)	.667			
24 (162, 169, 171, 173, 179)	.664			

ตัวเลขในวงเล็บ คือ ข้อความที่นำมาจัดชุดตัวแปร

จากตาราง 15 องค์ประกอบ น้ำหนักองค์ประกอบภายหลังการหมุนแกนแบบมุมแหลม (Oblique Rotation) ด้วยวิธีไดเรคอบลิมีน (Direct Oblimin) พบว่าน้ำหนักองค์ประกอบในแต่ละชุดจำนวน 24 ชุด มีจำนวนองค์ประกอบ 4 องค์ประกอบ เกณฑ์ในการพิจารณาว่าชุดตัวแปรใดควรอยู่ในองค์ประกอบ คือ การเลือกข้อที่มีน้ำหนักองค์ประกอบตั้งแต่ .30 (โดยไม่พิจารณาเครื่องหมาย) เลือกแถวและรายคอลัมน์ ข้อใดมีค่าน้ำหนักอยู่บนองค์ประกอบมากกว่า 1 องค์ประกอบจะเลือกค่าน้ำหนักสูงสุดบนน้ำหนักองค์ประกอบนั้น แต่ถ้าน้ำหนักองค์ประกอบนั้นมีค่าใกล้เคียงกันจะทำการตัดทิ้งไปและเกณฑ์ขั้นต่ำในการกำหนดจำนวนองค์ประกอบ คือ ในแต่ละองค์ประกอบจะต้องมีตัวแปรตั้งแต่ 3 ตัวแปรขึ้นไป จากการพิจารณาน้ำหนักองค์ประกอบตามเกณฑ์ดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงตัดตัวแปรที่มีน้ำหนักองค์ประกอบนั้นมีค่าใกล้เคียงกันหลายค่าบนองค์ประกอบมากกว่า 1 องค์ประกอบออก คือ ชุดตัวแปรที่ 7 พบว่าแต่ละองค์ประกอบมีตัวแปรที่อยู่ในเกณฑ์ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 ได้แก่ตัวแปรชุดที่ 4, 5, 6, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, และ 24 ประกอบด้วยข้อย่อย 100 ข้อ คือข้อที่ 22, 24, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 44, 48, 51, 53, 58, 61, 64, 66, 67, 68, 70, 71, 72, 73, 74, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 84, 85, 86, 87, 89, 90, 93, 94, 95, 96, 97, 99, 100, 105, 106, 107, 108, 109, 110, 111, 112, 113, 114, 115, 116, 117, 118, 120, 121, 122, 123, 124, 125, 126, 127, 128, 129, 131, 134, 135, 136, 138, 140, 141, 142, 143, 145, 146, 147, 154, 156, 157, 158, 161, 162, 167, 169, 170, 171, 172, 173, 175 และ 179 มีค่าไอเกน 1.820 และน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.621 ถึง 0.798 และเรียกชื่อองค์ประกอบนี้ว่า พฤติกรรมด้านความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม

องค์ประกอบที่ 2 ได้แก่ตัวแปรชุดที่ 1, 2 และ 3 ประกอบด้วยข้อย่อย 15 ข้อ คือข้อที่ 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 11, 12, 13, 14, 15, 17, และ 19 มีค่าไอเกน 12.502 และน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.685 ถึง 0.740 และเรียกชื่อองค์ประกอบนี้ว่า พฤติกรรมด้านความซื่อสัตย์

องค์ประกอบที่ 3 ได้แก่ตัวแปรชุดที่ 5, 6 และองค์ประกอบที่ 4 ได้แก่ตัวแปรชุดที่ 7, และ 8 ต้องตัดทิ้งเนื่องจากเกณฑ์ขั้นต่ำในการกำหนดจำนวนองค์ประกอบ คือ ในแต่ละองค์ประกอบจะต้องมีตัวแปรตั้งแต่ 3 ตัวแปรขึ้นไป ดังนั้นจำนวนองค์ประกอบที่ชัดเจนจึงมีจำนวน 2 องค์ประกอบ เพราะแต่ละองค์ประกอบมีตัวแปรตั้งแต่ 3 ตัวแปรขึ้นไปทุกองค์ประกอบ

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายสำคัญ เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบคุณลักษณะด้านความเป็นคนดีของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ตามความคาดหวังของบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษา และศึกษาองค์ประกอบคุณลักษณะด้านความเป็นคนดีของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ตามความคาดหวังของบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษา ซึ่งกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ กรรมการสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ และผู้ปกครองนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2547 ของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 778 คน ที่ได้มาโดยการสุ่มกลุ่มแบบสองขั้นตอน (Two-Stage Random Sampling) โดยมีเขตเป็นชั้น (Strata) และโรงเรียนเป็นหน่วยการสุ่ม (Sampling units) และเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามคุณลักษณะด้านความเป็นคนดี ชนิดข้อความที่สร้างครอบคลุมคุณลักษณะด้านความเป็นคนดี 9 คุณลักษณะย่อย ได้แก่ ความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบ ความเสียสละ ความขยันหมั่นเพียร ความเป็นประชาธิปไตย ความมีระเบียบวินัย ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความอดทน และความประหยัด ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 3 ระดับ จำนวน 1 ฉบับ มี 180 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.9722 ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปทำการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 778 คน และนัดหมายวัน เวลาเก็บแบบสอบถามคืน หลังจากไปรับแบบสอบถามกลับคืน ผู้วิจัยได้รวบรวมแบบสอบถามทั้งหมดมาตรวจสอบและคัดเลือกเฉพาะฉบับที่ตอบสมบูรณ์ครบถ้วน ได้จำนวน 637 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 81.88 แล้วนำมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนด จากนั้นจึงนำมาวิเคราะห์ข้อมูลสถิติพื้นฐานและวิเคราะห์องค์ประกอบของคุณลักษณะด้านความเป็นคนดี เพื่อคัดเลือกจำนวนองค์ประกอบ และข้อคำถามพร้อมทั้งตั้งชื่อองค์ประกอบ

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าการวิเคราะห์องค์ประกอบคุณลักษณะด้านความเป็นคนดีของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ตามความคาดหวังของบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษา ผลการวิจัยปรากฏดังนี้

1. ค่าสถิติพื้นฐานคุณลักษณะด้านความเป็นคนดีของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

คุณลักษณะความเป็นคนดีโดยรวมทุกคุณลักษณะมีค่าเฉลี่ย ความสำคัญอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.23$) และเมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยในรายคุณลักษณะย่อยซึ่งได้แก่ ความซื่อสัตย์ สุจริต ความรับผิดชอบ ความเสียสละ ความขยันหมั่นเพียร ความเป็นประชาธิปไตย ความมีระเบียบวินัย ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความอดทน และความประหยัดยึดมีความสำคัญอยู่ในระดับปานกลางเช่นกัน ($\bar{X} = 2.01$ ถึง 2.28) คุณลักษณะความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่มีการกระจายต่ำสุด ($CV = 3.18$) และคุณลักษณะความเสียสละมีการกระจายสูงสุด ($CV = 7.96$)

2. การวิเคราะห์องค์ประกอบคุณลักษณะด้านความเป็นคนดี ปรากฏผลดังนี้

2.1 วิเคราะห์องค์ประกอบจากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดจำนวน 637 คน พบว่าเมื่อพิจารณาค่าไอเกนที่มีค่ามากกว่า 1 ได้องค์ประกอบที่ชัดเจน 2 องค์ประกอบ โดยทั้ง 2 องค์ประกอบสามารถอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 59.67 ของความแปรปรวนทั้งหมด

2.2 คำนำน้ำหนักองค์ประกอบจากการพิจารณา และภายหลังหมุนแกน ผู้วิจัยได้คัดเลือกค่าน้ำหนักองค์ประกอบที่มีค่าตั้งแต่ 0.30 ขึ้นไป ข้อใดมีน้ำหนักองค์ประกอบอยู่หลายองค์ประกอบจะเลือกค่าสูงสุดบนองค์ประกอบนั้น หากน้ำหนักองค์ประกอบนั้นมีค่าใกล้เคียงกันจะตัดทิ้งไปและจำนวนองค์ประกอบที่ได้จะต้องมีจำนวนข้อคำถามตั้งแต่ 3 ข้อขึ้นไป จึงได้องค์ประกอบที่ชัดเจน 2 องค์ประกอบ ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 ได้แก่ตัวแปรชุดที่ 4, 5, 6, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, และ 24 ประกอบด้วยข้อย่อย 100 ข้อ คือข้อที่ 22, 24, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 44, 48, 51, 53, 58, 61, 64, 66, 67, 68, 70, 71, 72, 73, 74, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 84, 85, 86, 87, 89, 90, 93, 94, 95, 96, 97, 99, 100, 105, 106, 107, 108, 109, 110, 111, 112, 113, 114, 115, 116, 117, 118, 120, 121, 122, 123, 124, 125, 126, 127, 128, 129, 131, 134, 135, 136, 138, 140, 141, 142, 143, 145, 146, 147, 154, 156, 157, 158, 161, 162, 167, 169, 170, 171, 172, 173, 175 และ 179 มีค่าไอเกน 1.820 และน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.621 ถึง 0.798 และเรียกชื่อองค์ประกอบนี้ว่า พฤติกรรมด้านความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม

องค์ประกอบที่ 2 ได้แก่ตัวแปรชุดที่ 1, 2 และ 3 ประกอบด้วยข้อย่อย 15 ข้อ คือข้อที่ 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 11, 12, 13, 14, 15, 17, และ 19 มีค่าไอเกน 12.502 และน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.685 ถึง 0.740 และเรียกชื่อองค์ประกอบนี้ว่า พฤติกรรมด้านความซื่อสัตย์

การอภิปรายผล

จากการศึกษาองค์ประกอบคุณลักษณะด้านความเป็นคนดีของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ตามความคาดหวังของบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษา พบว่า องค์ประกอบคุณลักษณะด้านความเป็นคนดีของนักเรียนที่ชัดเจนมี 2 องค์ประกอบ คือ พฤติกรรมด้านความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม และพฤติกรรมด้านความซื่อสัตย์ สำหรับคุณลักษณะด้านความเป็นคนดีของนักเรียนในองค์ประกอบพฤติกรรมรับผิดชอบต่อตนเองและสังคมนั้น จะรวมคุณลักษณะย่อยหลายด้าน ได้แก่ ความรับผิดชอบ ความเสียสละ ความขยันหมั่นเพียร ความเป็นประชาธิปไตย ความมีระเบียบวินัย ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความอดทน และความประหยัดอยู่ด้วย ทั้งนี้เนื่องจากธรรมชาติของคุณลักษณะดังกล่าวนี้มักจะมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันค่อนข้างมาก จากการศึกษาของพิไลลักษณ์ ทองรอด (2547 : 77) ที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภายในระหว่างคุณธรรมทั้ง 7 ด้านคือความมีวินัย ความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์ ความประหยัด ความเมตตา ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และความกตัญญูมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคมนั้นมิใช่เพียงแต่จะปฏิบัติตามข้อปฏิบัติหรือแบบแผนเท่านั้นแต่รวมถึงการควบคุมตนเองด้วย (ฉันทนา ภาคบงกช และคนอื่น ๆ. 2539 : 9 -17) ซึ่งสอดคล้องกับพิศิษฐ์ ดัณขวนิชและคนอื่น ๆ (2542 : 9 -15) ที่สังเคราะห์รูปแบบการพัฒนาศักยภาพของเด็กไทยด้านความรับผิดชอบและวินัยในตนเอง ที่พบว่า ความรับผิดชอบแบ่งได้ 2 ประเภท คือ ความรับผิดชอบต่อตนเอง ซึ่งหมายถึงการขจัดปัญหาทุกชนิดที่ทำให้ตนเองเป็นทุกข์ เช่น การรักษาป้องกันตนเองให้ปลอดภัยจากภัยอันตราย โรคภัยไข้เจ็บ รักษาร่างกายให้แข็งแรง รวมทั้งรู้จักหน้าที่ของตนเองและปฏิบัติหน้าที่การงานของตนเองให้ลุล่วงไปอย่างมีประสิทธิภาพ หันกำหนดเวลา ตรงต่อเวลา และความรับผิดชอบต่อสังคมหรือส่วนรวมซึ่งหมายถึง รู้จักฐานะหน้าที่ ความรับผิดชอบของตนเองที่มีต่อสังคมอันได้แก่ ความรับผิดชอบต่อครอบครัว โรงเรียน ชุมชน ประเทศชาติ และบุคคลที่เกี่ยวข้อง โดยปฏิบัติอย่างถูกต้องเหมาะสม เกิดประโยชน์แก่สังคมและส่วนรวม และจรัลรัตน์ นันทยทวิกุล (2538 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาวิเคราะห์องค์ประกอบความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่าความรับผิดชอบของนักเรียนมี 7 องค์ประกอบ คือ ความรับผิดชอบต่อการกระทำของตน ความรับผิดชอบต่อการเรียนเล่าเรียน ความรับผิดชอบต่อโรงเรียน ความรับผิดชอบต่อเพื่อน ความรับผิดชอบต่อครอบครัว ความรับผิดชอบต่อสังคม และความรับผิดชอบต่อตนเอง

สำหรับในองค์ประกอบพฤติกรรมความซื่อสัตย์นั้นได้สอดคล้องกับการศึกษาของดาวนภา กิตติสาร (2546 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อความซื่อสัตย์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า ปัจจัยด้านความซื่อสัตย์ต่อตนเองและความซื่อสัตย์ต่อผู้อื่น มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์องค์ประกอบของพฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรมหรือพฤติกรรมที่พึงประสงค์มักจะพบว่า องค์ประกอบด้านความซื่อสัตย์รวมอยู่ด้วยเสมอ เช่น กัลยา สุวรรณรอด (2537 : บทคัดย่อ) ที่พบว่า องค์ประกอบความมีวินัยในตนเองของนักเรียนที่ชัดเจนมี 6 องค์ประกอบ คือ ความรับผิดชอบ ความเชื่อมั่นในตนเอง ความซื่อสัตย์ การตรงต่อเวลา ความเป็นผู้นำ และความอดทน และเพชรินทร์ ปฐมวนิชกะ (2535 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาเกี่ยวกับการวิเคราะห์องค์ประกอบความรับผิดชอบต่อสังคม มีจำนวน 6 องค์ประกอบ ได้แก่ ความสามัคคี ความเป็นผู้มีวิถัฒนธรรมและปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมประเพณี ความซื่อสัตย์ ความมีวิถัฒนธรรม ความเมตตากรุณาและความยุติธรรม ส่วนความรับผิดชอบต่อตนเองมีจำนวน 6 องค์ประกอบ ได้แก่ ความขยัน ความมีวินัยต่อตนเอง ความตรงต่อเวลา ความใฝ่รู้ ความซื่อสัตย์ต่อตนเองและความอดทน ทั้งนี้อาจเนื่องจากคุณลักษณะด้านความซื่อสัตย์เป็นพฤติกรรมที่เป็นพื้นฐานของสังคมไทยซึ่งส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธและข้อบัญญัติทางพระพุทธศาสนาที่กำหนดการปฏิบัติกายและวาจาที่เราเรียกว่าศีล 5 นั้นยังกล่าวถึงความซื่อสัตย์ไว้ในศีลข้อ 4 ว่าเว้นจากการพูดปด คนดีต้องมีความซื่อสัตย์ทั้งทางใจและวาจา ซื่อสัตย์ทางใจ คือ มีความคิดเที่ยงตรง ไม่คิดโลภ ไม่คิดโกรธ ไม่คิดอิจฉาริษยา ไม่คิดเอาเปรียบ ไม่คิดโกง ไม่คิดอาฆาตพยาบาท และซื่อสัตย์ทางวาจา คือ ไม่พูดปดมดเท็จ พูดตรงไปตรงมาตามที่เป็นจริง ไม่พูดเรื่องเท็จเป็นเรื่องจริง ไม่พูดเรื่องจริงเป็นเรื่องเท็จ ความซื่อสัตย์เช่นนี้จักต้องซื่อสัตย์ทั้งแก่ตนเองและผู้อื่นด้วย (พระธรรมโกศาจารย์. 2545 : 2)

จากที่กล่าวมาทั้งหมดจะเห็นได้ว่าคุณลักษณะด้านความเป็นคนดีของนักเรียนนั้นประกอบด้วยองค์ประกอบหลายด้าน ไม่ว่าจะเป็นคุณธรรมจริยธรรมด้านต่าง ๆ ได้แก่ ความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบ ความเสียสละ ความขยันหมั่นเพียร ความเป็นประชาธิปไตย ความมีระเบียบวินัย ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความอดทนและความประหยัด ซึ่งองค์ประกอบของคุณลักษณะด้านความเป็นคนดีนั้นประกอบด้วยคุณลักษณะหลาย ๆ ด้านด้วยกัน แต่คุณลักษณะที่ชัดเจนที่สุดที่แยกเป็นองค์ประกอบได้ก็คือพฤติกรรมความซื่อสัตย์ ซึ่งเป็นคุณลักษณะตามทีบุคคลที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษาเห็นว่ามีค่าและคาดหวังที่จะให้เกิดขึ้นกับนักเรียนมากที่สุด การที่นักเรียนจะมีคุณลักษณะดังกล่าวได้โดยเฉพาะคุณลักษณะด้านคุณธรรมต่าง ๆ นั้น ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องต้องร่วมมือกันปลูกฝังคุณลักษณะด้านความเป็นคนดีให้นักเรียนเห็นคุณค่าของการเป็นคนดีและสามารถนำไปปฏิบัติเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและชาติบ้านเมืองได้

ข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยครั้งนี้ สามารถสรุปเป็นข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้และในการทำวิจัยครั้งต่อไปดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ครูและผู้ปกครองควรนำผลการศึกษาศอภคประกอบคุณลักษณะด้านความเป็นคนดีของนักเรียนที่เด่นชัดคือ พฤติกรรมด้านความรับผิดชอบและสังคม และพฤติกรรมด้านความซื่อสัตย์ไปใช้เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอบรมสั่งสอนเพื่อปลูกฝังคุณลักษณะดังกล่าวให้กับนักเรียนเพื่อเป็นคนดีของสังคมต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาศอภคประกอบคุณลักษณะด้านความเป็นคนดีของนักเรียนในระดับชั้นหรือสังกัดอื่น ๆ ที่มุ่งปลูกฝังคุณลักษณะเฉพาะทาง เช่น นักเรียนนักศึกษาระดับอาชีวศึกษา เป็นต้น

2.2 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณลักษณะด้านความเป็นคนดีของนักเรียนในระดับชั้นหรือสภาพแวดล้อมต่าง ๆ

2.3 นำผลการศึกษาศอภคประกอบไปพัฒนาเครื่องมือวัดคุณลักษณะด้านความเป็นคนดีของนักเรียน

2.4 ควรศึกษาเปรียบเทียบคุณลักษณะด้านความเป็นคนดีของนักเรียนตามความคาดหวังของบุคลากรที่เกี่ยวข้องในกลุ่มที่แตกต่างกัน เช่น กลุ่มครู กลุ่มผู้ปกครอง กลุ่มชุมชนในสาขาอาชีพต่าง ๆ

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กนก จันทร์ขจร. (2533). *คู่มือวัฒนธรรม วิธีชีวิตไทย*. กรุงเทพฯ : มูลนิธิกนก จันทร์ขจร.
- กนกวรรณ วิวัฒน์ธนศิษฐ์. (2545). *การศึกษาองค์ประกอบคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดกรุงเทพมหานคร*. ปริญญาโท กศ.ม. (การวัดผลการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- กระทรวงศึกษาธิการ กรมการฝึกหัดครู. (2522). *ชุดการสอนการปลูกฝังและการสร้างค่านิยมพื้นฐานเรื่องความรับผิดชอบ*. กรุงเทพฯ : หน่วยศึกษานิเทศก์ จงเจริญการพิมพ์.
- กระทรวงศึกษาธิการ กรมการศาสนา. (2521). *ศีลธรรมและวัฒนธรรมไทย*. กรุงเทพฯ : ม.ป.พ.
- กระทรวงศึกษาธิการ กรมวิชาการ. (2523). *แนวทางการพัฒนาจริยธรรมไทย : การประชุมทางวิชาการเกี่ยวกับจริยธรรมไทย 23 – 27 มกราคม 2523*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์กรมการศาสนา.
- _____. (2544). *หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544*. กรุงเทพฯ : อักษรเจริญทัศน์.
- _____. (2545). *แนวทางการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กระทรวงศึกษาธิการ กรมวิชาการ สำนักงานทดสอบทางการศึกษา. (2540). *คุณธรรมพื้นฐาน*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- _____. (2543). *คุณธรรมพื้นฐาน*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กระทรวงศึกษาธิการ กรมสามัญศึกษา. (2529). *การปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา เล่มที่ 4 ชุดปฏิบัติการการปลูกฝังและการเสริมสร้างค่านิยมพื้นฐานความรับผิดชอบ*. กรุงเทพฯ : หน่วยศึกษานิเทศก์ โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กฤตรินทร์ นิมทองคำ. (2542). *ตัวแปรที่เกี่ยวกับความซื่อสัตย์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนเซนโยเซฟคอนเวนต์ กรุงเทพมหานคร*. ปริญญาโท กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ก่อ สวัสดิพานิชย์. (2519). *รายงานการสัมมนาจริยธรรมในสังคมปัจจุบัน*. กรุงเทพฯ : คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- กัลยา วาณิชย์บัญชา. (2544). *การวิเคราะห์ตัวแปรหลายตัวด้วย SPSS for Windows*. กรุงเทพฯ : ภาควิชาสถิติ คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กัลยา สุวรรณรอด. (2537). *การวิเคราะห์องค์ประกอบความมีวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา*. ปริญญาโท กศ.ม. (การวัดผลการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

กุลทลี เวชสาร. (2540). *การวิจัยการตลาด*. กรุงเทพฯ : ภาควิชาการตลาด คณะพาณิชยศาสตร์ และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (ม.ป.ป.). *หน่วยการเรียนรู้การสอนศีลธรรม* กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 331 หน้า.

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. (2540). *การนิเทศโครงการส่งเสริมศักยภาพของ นักเรียนในโรงเรียนกรุงเทพมหานคร*. กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

คณิงรัตน์ ลาโพธิ์. (2535). *ผลของการนำกิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพไปประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรม แนวโน้มที่มีผลต่อความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6*. ปรินญานินพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว) พิษณุโลก : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร. ถ่ายเอกสาร.

จรัรัตน์ นันทยทวิกุล. (2538). *การวิเคราะห์องค์ประกอบคุณลักษณะความรับผิดชอบของนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 1 ในกรุงเทพมหานคร*. ปรินญานินพนธ์ กศ.ม. (การวัดผลการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

ฉันทนา ภาคบงกชและคนอื่น ๆ. (2539). *โครงการวิจัยเรื่อง"การปลูกฝังวินัยของคนในชาติ"*. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

ชม ภูมิภาค. (2525). *บทความวิทยุกระจายเสียงชุดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณธรรม*. กรุงเทพฯ : สมาคมการศึกษาแห่งประเทศไทย.

ชิดกมล สังข์ทอง. (2536). *การศึกษาองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อวินัยในตนเองของวัยรุ่น*. วิทยานิพนธ์. ศศ.ม.(ภาควิชาจิตวิทยา) กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ณภัทร ศรีละมัย. (2545). *การวิเคราะห์องค์ประกอบบุคลิกภาพของนักเรียนที่เรียนดนตรีไทยระดับ มัธยมศึกษา ในกรุงเทพมหานคร*. ปรินญานินพนธ์ กศ.ม. (การวัดผลการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

✓ ณัฏฐพร สตาภรณ์. (2540). *การศึกษาองค์ประกอบความมีวินัยในตนเองของนักเรียนทหารและพลเรือน*. ปรินญานินพนธ์ กศ.ม. (การวัดผลการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

ดาวนภา กิตติลาโร. (2546). *การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อความซื่อสัตย์ของ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มเจ้าพระยาโดยใช้วิธีวิเคราะห์ สหสัมพันธ์คาโนนิคอล*. ปรินญานินพนธ์ กศ.ม. (การวิจัยและสถิติทางการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

- ดุษฎี ทรัพย์ปรง. (2529). ผลการใช้บทบาทสมมติเพื่อพัฒนาความรับผิดชอบต่อน้ำที่ทำงานของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดรางบัว กรุงเทพมหานคร. ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- ทองคำ หงษ์พันธ์. (2528). วิธีทางแห่งบัณฑิต : การครองตน ครองคน ครองงาน. กรุงเทพฯ : สำนักกิจการนักศึกษา วิทยาลัยครูจันทระเกษม.
- ทัศนีย์ ทองสว่าง. (2545). เอกสารประกอบการสอนวิชา สค 321 ปัญหาสังคม. กรุงเทพฯ : ภาควิชาสังคมวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ทัศนีย์ เหมะธูลิน. (2533). การพัฒนาแบบวัดความเอื้อเพื่อพ่อแม่และเสียสละสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์ คม. (ภาควิชาวิจัยการศึกษา) กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทิตนา แหมมณี. (2536). ช่วยครูฝึกความเป็นประชาธิปไตยให้แก่เด็ก. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธีระพร อุวรรณโน. (2535). จริยธรรมกับการศึกษา. กรุงเทพฯ : โครงการตำราและเอกสารทางวิชาการ. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นิภา วิจิตรศิริ. (2525). ผลของกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนหนองแค"สรกิจพิทยา" กรมสามัญศึกษา จังหวัดสระบุรี. ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- นิตา ด่านวิริยะกุล. (2527). การสร้างแบบทดสอบวัดจริยธรรมด้านความขยันหมั่นเพียรของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 กรุงเทพมหานคร. ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- บุญลักษณ์ อึ้งชัยพงษ์. (2536). ผลของการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวที่มีต่อการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านพรานกระต่าย อำเภอพรานกระต่าย จังหวัดกำแพงเพชร. ปริญญาโท กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ. (2542). การส่งเสริมศักยภาพนักเรียนกรุงเทพมหานครด้านพลศึกษา. กรุงเทพฯ : SR PRINTING LIMITED PARTNERSHIP.
- ประกาศรี สีนอำไพ. (2535). พื้นฐานการศึกษาทางศาสนาและจริยธรรม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- ปรียา ชัยนิยม. (2542). *การศึกษาความคิดเห็นของครูต่อการสอนความรับผิดชอบและความมีระเบียบวินัยโดยกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ในสถานศึกษา* สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานคร. ปริญญาโท กศ.ม. (การประถมศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ปิ่น มุทุกันต์. (2502). *มงคลชีวิต ภาคที่ 1*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์รุ่งเรืองธรรม.
- ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. (2540). *การส่งเสริมศักยภาพนักเรียนกรุงเทพมหานครด้านศูนย์เพื่อนเด็ก*. กรุงเทพฯ : SR PRINTING LIMITED PARTNERSHIP.
- พนม พงษ์ไพบูลย์. (2540). *การศึกษาคือปัจจัยที่ 5 ของชีวิต*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- พระธรรมโกศาจารย์. (2545) *คู่มือคนดี*. กรุงเทพฯ : สถาบันบันลือธรรม.
- พระธรรมปิฎก. (2541). *การปฏิรูปการศึกษา*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- _____. (2545). *ธรรมานุชีวิต*. กรุงเทพฯ : มูลนิธิพุทธธรรม.
- พระราชวรมนี. (2529). *พุทธธรรม*. กรุงเทพฯ : สุขภาพใจ.
- พิไลลักษณ์ ทองรอด. (2547). *การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานคร.ปริญญาโท กศ.ม. (การวิจัยและสถิติทางการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.*
- พิศิษฐ์ ดันทวนิชและคนอื่นๆ. (2542). *การสังเคราะห์รูปแบบการพัฒนาศักยภาพของเด็กไทยด้านความรับผิดชอบและมีวินัยในตนเอง*. กรุงเทพฯ : กองวิจัยทางการศึกษา กรมวิชาการ.
- พิสันต์ ประทมนาน (2541,กุมภาพันธ์). *คนดีและคนเก่ง*. วารสารพัฒนาชุมชน ปีที่ 37 ฉบับที่ 2 หน้า 27.
- เพ็ชรินทร์ ปฐมวนิชกะ. (2535). *การวิเคราะห์องค์ประกอบความรับผิดชอบของนักเรียนระดับประถมศึกษา : กรณีศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดพิษณุโลก*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การวัดผลการศึกษา) พิษณุโลก : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร. ถ่ายเอกสาร.
- ภูมิพลอดุลยเดช , พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหา. (2542) *คำพ่อสอน : ประมวลพระบรมราโชวาทและพระดำรัสเกี่ยวกับเด็กและเยาวชน*. มูลนิธิโตโยต้า ประเทศไทย และมูลนิธิสดศรี – สฤษดิ์วงศ์. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์กรุงเทพ.
- มยุรี ศรีชัย. (2538). *เทคนิคการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง*. กรุงเทพฯ : วี.เจ. ฟรินดิง.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. (2537). *การบริหารงานบุคคล*. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช..
- มาลี จุฑา. (2542). *จิตวิทยาการเรียนการสอน*. กรุงเทพฯ : อักษรพัฒนา.

- มิลินทร์ ลำภาเงิน. (2524). การศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียนจากประเมินผลหลักสูตรพุทธศักราช 2503 และ 2521. ปรินูญานินพนธ์ กศ.ด. (การวิจัยและพัฒนาหลักสูตร) กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ยุพดี ปิตตะคุ. (2537). ผลของการใช้ชุดการแนะแนวที่มีต่อความขยันหมั่นเพียรในการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนศรีเอี่ยมอนุสรณ์ สังกัดกรุงเทพมหานคร. ปรินูญานินพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว) กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ราชินี ตฤณารมย์. (2520). การเปรียบเทียบผลการเรียนนิชาวรรณคดีไทยของนักเรียนชั้น มศ. 1 ในห้องเรียนแบบศูนย์การเรียนและแบบครูเป็นศูนย์กลาง. ปรินูญานินพนธ์ กศ.ม. (การมัธยมศึกษา) กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2538). เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 5 กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- _____. (2539). เทคนิคการวัดผลการเรียนรู้. กรุงเทพฯ: ชมรมเด็ก.
- _____. (2540). สถิติวิทยาทางการวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 3 กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ลัดดาวรรณ ณ ระนอง. (2525). การทดลองใช้กิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาความมีวินัยในตนเอง. ปรินูญานินพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- วรรณม คำพอ. (2540). การพัฒนาจิตใจของตนเองเพื่อความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์. กรุงเทพฯ: ภาควิชาการศึกษาผู้ใหญ่ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วรรดี ชีช้าง. (2536). การเปรียบเทียบผลการใช้บทบาทสมมติแบบมีบทและแบบไม่มีบทที่มีต่อความซื่อสัตย์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านพรานวิบูลวิทยา อำเภอขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ. ปรินูญานินพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว) กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- วรรณี่ โสมประยูร. (2540). การส่งเสริมศักยภาพนักเรียนกรุงเทพมหานครด้านคณิตศาสตร์. กรุงเทพฯ: SR PRINTING LIMITED PARTNERSHIP.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2542). พลังการเรียนรู้ ในกระบวนทัศน์ใหม่. กรุงเทพฯ: เอสดี พริ้นติ้ง.
- _____. (2543). วิสัยทัศน์ทางการศึกษา. กรุงเทพฯ: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร. (2544). ยุทธศาสตร์ชาติ. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร.

- วิโรจน์ นาคชาติ. (2542). หนังสือเสริมความรู้สังคมศึกษา วิชาพระพุทธศาสนา เล่ม 5
 ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ภาคเรียนที่ 1. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- วีระ บำรุงรักษ์. (2540). รายงานการสัมมนาทางวิชาการ เรื่อง บัณฑิตอุดมคติไทย : การพัฒนา
 ทรัพยากรมนุษย์ในแผน ๙ ฉบับที่ 8. กรุงเทพฯ : ส่วนวิจัยและพัฒนา สำนักมาตรฐาน
 อุดมศึกษา สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย.
- ศศวรรณ เทศศรีเมือง. (2535). การเปรียบเทียบผลของการควบคุมตนเองและการชี้แนะที่มีต่อ
 ความขยันหมั่นเพียรในการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในโรงเรียนสตรีราชูทิศ
 จังหวัดอุดรธานี. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย
 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ศักดิ์ชัย นิรุญทวี และไพเราะ พุ่มม้น. (2542). วัฏจักรการเรียนรู้ 4 MAT : การจัดกระบวนการเรียนรู้
 เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะ เก่ง ดี มีสุข. กรุงเทพฯ : ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศุภชัย ลำราญพิศ. (2536, กันยายน - ตุลาคม). ส่งเสริมประสิทธิภาพการสอน. วารสารส่งเสริม
 ประสิทธิภาพการสอน ปีที่ 4 ฉบับที่ 2
- ศูนย์ประชาสัมพันธ์งานเฉลิมฉลองครบรอบ 100 ปีวันคล้ายวันพระราชสมภพสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี. (2544). จารึกในหัวใจราษฎร์. กรุงเทพฯ : ศรีเมืองการพิมพ์.
- ส.วาสนา ประวาลพฤกษ์. (ม.ป.ป.). เอกสารประกอบคำบรรยายรายวิชาการวิเคราะห์องค์ประกอบ.
 กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สมเชาวน์ เกษประทุม. (2544). ครูยุคปฏิรูป. กรุงเทพฯ : พัฒนาศึกษา.
- สมชาย แสงจิตพันธ์. (2540). การส่งเสริมศักยภาพนักเรียนกรุงเทพมหานครด้านมนุษยสัมพันธ์.
 กรุงเทพฯ : SR PRINTING LIMITED PARTNERSHIP.
- สัญญาลักษณ์ เทียมถนอม. (2543). การศึกษาไทยในสถานการณ์โลก. กรุงเทพฯ : มิติใหม่การพิมพ์.
- สาโรช บัวศรี. (2522). ความหมายของประชาธิปไตยในแง่ของการศึกษา. วารสารประกอบการอบรม.
 หน้า 66-68 กรุงเทพฯ : หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู.
- สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร. (2547). เด็กดีมีครูสร้างที่บางกอก. กรุงเทพฯ : กองวิชาการ สำนักงานการศึกษา
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2535). โครงการสนับสนุนกิจกรรมประชาธิปไตย
 ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ปีงบประมาณ 2535 - 2536.
 กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2540). สรุปแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 8
 พ.ศ. 2540 - 2544. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา

- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2540). *แนวทางการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา : เพื่อรองรับการประเมินภายนอก*. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- _____. (2543). *คู่มือการประเมินผลภายในของสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษา*. กรุงเทพฯ : วี ที ซี คอมมิวนิเคชั่น.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน. (2543). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์กรมการศาสนา.
- สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ. (2525). *เค้าโครงคู่มือการปลูกฝังและเสริมสร้างค่านิยม*. กรุงเทพฯ : กองวิจัยและวางแผน กระทรวงศึกษาธิการ.
- _____. (2526). *คู่มือการปลูกฝังค่านิยมกลุ่มนักวิชาการ*. กรุงเทพฯ : กราฟิคอาร์ต.
- _____. (2532) *วัฒนธรรมกับการเสริมสร้างสังคมไทย*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- _____. (2537). *การเสริมสร้างวินัย คู่มือแนะแนวทางปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- _____. (2543). *สร้างไมตรี 99 วิธี*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- _____. (2544). *แผนวัฒนธรรมแห่งชาติ ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 (พ.ศ.2545-2549)*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- สำนักงานประสานงานโครงการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์. (2540). *คณะกรรมการโรงเรียน โครงการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ กระทรวงศึกษาธิการ*. กรุงเทพฯ : เจ. เอ็น. ที.
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) (2547). *มาตรฐานการศึกษาและตัวบ่งชี้เพื่อการประเมินคุณภาพภายนอกในรอบแรก : ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2547*. กรุงเทพฯ : สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน).
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2545,กันยายน – ธันวาคม). *วารสารสถิติรายไตรมาส ปีที่ 50 ฉบับที่ 3 – 4* หน้า 50 – 53.
- สำราญ วรเดชะคงคา. (2534). *ผลของการศึกษาอบรมทางศาสนาที่มีต่อการพัฒนาจิตลักษณะของนักเรียนที่เข้าโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนที่วัดม่วง เขตหนองแขม. ปรินิพนธ์ วท.ม. (การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์)* กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ลีปพนธ์ เกตุทัต. (2542). *หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานในโลกทัศน์ใหม่. วารสารวิชาการ ปีที่ 2 ฉบับที่ 1*.

- สุจินต์ จินายน. (2540). รายงานการสัมมนาทางวิชาการ เรื่อง บัณฑิตอุดมคติไทย : การพัฒนา
ทรัพยากรมนุษย์ในแผนฯ ฉบับที่ 8. กรุงเทพฯ : ส่วนวิจัยและพัฒนา สำนักมาตรฐาน
อุดมศึกษา สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย.
- สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. (2540). เทคนิคการวิเคราะห์ตัวแปรหลายตัว สำหรับการวิจัยทาง
สังคมศาสตร์และพฤติกรรมศาสตร์. กรุงเทพฯ : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- สุนีย์ เหมะประสิทธิ์. (2540). การส่งเสริมศักยภาพนักเรียนกรุงเทพมหานครด้านวิทยาศาสตร์และมิติ
สัมพันธ์. กรุงเทพฯ : SR PRINTING LIMITED PARTNERSHIP.
- สุดใจ ชันทองคำ. (2523). การพัฒนาแบบวัดความซื่อสัตย์สุจริตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6.
ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สุพัตรา สุภาพ. (2531). ปัญหาสังคม. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- สุภาภรณ์ เส่งขำ. (2545). การวิเคราะห์องค์ประกอบบุคลิกภาพการคล้อยตามผู้อื่นของนักเรียนชั้น
มัธยมศึกษาปีที่ 1 สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดสระบุรี. ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. (การวัดผล
การศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- องค์การศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ. (2542) . ขันติธรรม : ประตูลู่สันติภาพ
= *Tolerance : the threshold of peace*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- อรทัย จันทวิชานวงศ์. (2523). รูปแบบของนิทานที่ส่งผลต่อความรับผิดชอบของนักเรียนชั้น
ประถมศึกษาปีที่ 4 . ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. (การประถมศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- อรพินทร์ ชูชม. (2543). เอกสารประกอบการอบรมการแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์.
กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อรรณพ พาณิชปฐมพงศ์. (2542). ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับพฤติกรรมด้านความมี
วินัยในตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. (การวัดผลการศึกษา)
กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- อัจฉรา ชิวพันธ์. (2547). ภาษาพาสอนเรื่องน่ารู้สำหรับครูภาษาไทย. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- อัมพร แต่เกษม. (2539). การวิเคราะห์องค์ประกอบคุณลักษณะทางด้านมนุษยสัมพันธ์.
ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. (การวัดผลการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

- อารยา สุวะมาตย์. (2540). *การวิเคราะห์องค์ประกอบด้านความเชื่อมั่นในตนเอง*. ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. (การวัดผลการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- อารีย์ เศรษฐชัย. (2520). *ความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าความรู้สึก รับผิดชอบและความเชื่อมั่นในตนเองของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลสมากาชาดไทย*. ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- Burstyn, John N., (1996). *Education Tomorrow's Valuable Citizen*. <http://thailis.uni.net.th/eric/detail.nsp>.
- Crow, Thomas K. (1993). *Fundamentals of Educational Research*. WCB & Benchmark communications, Inc.
- Good. (1973). *Dictionary of Education*. 3rd ed. New York : McGraw Hill, Inc.
- Hansen, Morris H. (1993). *Sampling Survey Methods and Theory*. John Wiley and Sons, Inc.
- Kahn, Peter. (2001). *Structural- Developmental Theory and Children's Experience of Nature*. <http://thailis.uni.net.th/eric/detail.nsp>.
- Kingsbury. (1957). *Personal Administration for Thai Students*. Bangkok : Institute of Public Administration Thammasat University.
- Lembo. (1967). *Altruistic Attitudes Among Catholic Lay and Religious Female College Students*, *Journal of Educational Research*: 61(2) : 71 – 73.
- Webster. (1973). *Webster's New World Dictionary of American Language*. Springfield, Massachusetts : G and C Merrjam Company.
- Webster. (1973). *Webster's Third New International Dictionary*. Springfield, Massachusetts : G and C Merrjam Company.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1. รองศาสตราจารย์ระวีวรรณ พันธุ์พานิช	ผู้เชี่ยวชาญด้านการวิจัย
2. อาจารย์ ดร. ละเอียด รักษ์เฝ้า	ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดผล
3. รองศาสตราจารย์ ดร. สมสรร วงษ์อยู่น้อย	สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
4. อาจารย์ ดร. พรรณี บุญประกอบ	สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
5. อาจารย์ ดร. วิลาสลักษณ์ ชั่ววัลลี	สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ภาคผนวก ข

ค่าสถิติที่ได้จากการทดสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ตาราง 16 ค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบสอบถามคุณลักษณะความซื่อสัตย์สุจริต

ข้อ	r	ผลการคัดเลือก	ข้อ	r	ผลการคัดเลือก
1	.6054	คัดเลือกไว้	15	.5857	คัดเลือกไว้
2	.5932	คัดเลือกไว้	16	.6126	คัดเลือกไว้
3	.4377	ตัดทิ้ง	17	.6218	คัดเลือกไว้
4	.6043	คัดเลือกไว้	18	.3812	ตัดทิ้ง
5	.5117	คัดเลือกไว้	19	.6976	คัดเลือกไว้
6	.7514	คัดเลือกไว้	20	.3630	ตัดทิ้ง
7	.4334	ตัดทิ้ง	21	.5078	คัดเลือกไว้
8	.7001	คัดเลือกไว้	22	.4156	ตัดทิ้ง
9	.4952	คัดเลือกไว้	23	.6273	คัดเลือกไว้
10	.6741	คัดเลือกไว้	24	.4796	คัดเลือกไว้
11	.0370	ตัดทิ้ง	25	.4570	ตัดทิ้ง
12	.6349	คัดเลือกไว้	26	.5529	คัดเลือกไว้
13	.5668	คัดเลือกไว้	27	.4800	คัดเลือกไว้
14	.7343	คัดเลือกไว้	28	.4577	ตัดทิ้ง

ตาราง 17 ค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบสอบถามคุณลักษณะความรับผิดชอบ

ข้อ	r	ผลการคัดเลือก	ข้อ	r	ผลการคัดเลือก
1	.2875	ตัดทิ้ง	17	.3698	คัดเลือกไว้
2	.3689	ตัดทิ้ง	18	.0146	ตัดทิ้ง
3	.4405	คัดเลือกไว้	19	.4974	คัดเลือกไว้
4	.2509	ตัดทิ้ง	20	.4917	คัดเลือกไว้
5	.4175	คัดเลือกไว้	21	.4233	คัดเลือกไว้
6	.5513	คัดเลือกไว้	22	.3262	ตัดทิ้ง
7	.5244	คัดเลือกไว้	23	.3968	คัดเลือกไว้
8	.5143	คัดเลือกไว้	24	.2315	ตัดทิ้ง
9	.4177	คัดเลือกไว้	25	.3715	คัดเลือกไว้
10	.4899	คัดเลือกไว้	26	.4829	คัดเลือกไว้
11	.4650	คัดเลือกไว้	27	.5002	คัดเลือกไว้
12	.3227	คัดเลือกไว้	28	.1776	ตัดทิ้ง
13	.4348	คัดเลือกไว้	29	.1896	ตัดทิ้ง
14	.1517	คัดเลือกไว้	30	.1428	ตัดทิ้ง
15	.5685	คัดเลือกไว้	31	.5019	คัดเลือกไว้
16	.5247	คัดเลือกไว้	32	.1131	คัดเลือกไว้

ตาราง 18 ค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบสอบถามคุณลักษณะความเสียสละ

ข้อ	r	ผลการคัดเลือก	ข้อ	r	ผลการคัดเลือก
1	.3245	คัดเลือกไว้	11	.5262	คัดเลือกไว้
2	.1148	ปรับปรุง	12	.2209	คัดเลือกไว้
3	.4024	คัดเลือกไว้	13	.4517	คัดเลือกไว้
4	.5855	คัดเลือกไว้	14	.0681	ปรับปรุง
5	.3122	คัดเลือกไว้	15	.0483	ปรับปรุง
6	.0666	ปรับปรุง	16	.4461	คัดเลือกไว้
7	.5374	คัดเลือกไว้	17	.3420	คัดเลือกไว้
8	.5536	คัดเลือกไว้	18	.2806	คัดเลือกไว้
9	.3646	คัดเลือกไว้	19	.3129	คัดเลือกไว้
10	.3891	คัดเลือกไว้	20	.2664	คัดเลือกไว้

ตาราง 19 ค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบสอบถามคุณลักษณะความขยันหมั่นเพียร

ข้อ	r	ผลการคัดเลือก	ข้อ	r	ผลการคัดเลือก
1	.3877	คัดเลือกไว้	13	.4889	คัดเลือกไว้
2	.5398	คัดเลือกไว้	14	-.1688	ตัดทิ้ง
3	.3272	คัดเลือกไว้	15	.3780	คัดเลือกไว้
4	.5981	คัดเลือกไว้	16	.5336	คัดเลือกไว้
5	.4896	คัดเลือกไว้	17	.3968	คัดเลือกไว้
6	.2097	ตัดทิ้ง	18	.3626	คัดเลือกไว้
7	.5301	คัดเลือกไว้	19	.4433	คัดเลือกไว้
8	-.0050	ตัดทิ้ง	20	.5410	คัดเลือกไว้
9	.5661	คัดเลือกไว้	21	.4963	คัดเลือกไว้
10	-.0138	ตัดทิ้ง	22	.4864	คัดเลือกไว้
11	.2403	คัดเลือกไว้	23	.4193	คัดเลือกไว้
12	.5711	คัดเลือกไว้	24	.2502	คัดเลือกไว้

ตาราง 20 ค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบสอบถามคุณลักษณะความเป็นประชาธิปไตย

ข้อ	r	ผลการคัดเลือก	ข้อ	r	ผลการคัดเลือก
1	.2427	คัดเลือกไว้	12	.4692	คัดเลือกไว้
2	.3661	คัดเลือกไว้	13	.4818	คัดเลือกไว้
3	.5571	คัดเลือกไว้	14	.5796	คัดเลือกไว้
4	.4829	คัดเลือกไว้	15	.5518	คัดเลือกไว้
5	.4210	คัดเลือกไว้	16	.0599	ปรับปรุง
6	.4085	คัดเลือกไว้	17	.5200	คัดเลือกไว้
7	.4259	คัดเลือกไว้	18	.0264	ตัดทิ้ง
8	.5632	คัดเลือกไว้	19	.5080	คัดเลือกไว้
9	.4061	คัดเลือกไว้	20	.4262	คัดเลือกไว้
10	.0676	ปรับปรุง	21	.3646	คัดเลือกไว้
11	.4716	คัดเลือกไว้			

ตาราง 21 ค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบสอบถามคุณลักษณะความมีระเบียบวินัย

ข้อ	r	ผลการคัดเลือก	ข้อ	r	ผลการคัดเลือก
1	.4100	คัดเลือกไว้	12	-.0518	ปรับปรุง
2	-.0087	ตัดทิ้ง	13	.4051	คัดเลือกไว้
3	-.0636	ตัดทิ้ง	14	.4497	คัดเลือกไว้
4	.5517	คัดเลือกไว้	15	.3950	คัดเลือกไว้
5	.3611	คัดเลือกไว้	16	.4818	คัดเลือกไว้
6	.3067	คัดเลือกไว้	17	.4227	คัดเลือกไว้
7	.5095	คัดเลือกไว้	18	.3506	คัดเลือกไว้
8	.4371	คัดเลือกไว้	19	.4377	คัดเลือกไว้
9	.4158	คัดเลือกไว้	20	.3288	คัดเลือกไว้
10	-.0409	ปรับปรุง	21	.2089	คัดเลือกไว้
11	.4075	คัดเลือกไว้	22	.5860	คัดเลือกไว้

ตาราง 22 ค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบสอบถามคุณลักษณะความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่

ข้อ	r	ผลการคัดเลือก	ข้อ	r	ผลการคัดเลือก
1	.4501	คัดเลือกไว้	11	.5833	คัดเลือกไว้
2	.4669	คัดเลือกไว้	12	.3807	คัดเลือกไว้
3	.4122	คัดเลือกไว้	13	.2814	คัดเลือกไว้
4	.4283	คัดเลือกไว้	14	.5603	คัดเลือกไว้
5	.3144	คัดเลือกไว้	15	.4798	คัดเลือกไว้
6	.6145	คัดเลือกไว้	16	.4629	คัดเลือกไว้
7	.5737	คัดเลือกไว้	17	.3247	คัดเลือกไว้
8	.4779	คัดเลือกไว้	18	.5084	คัดเลือกไว้
9	.6718	คัดเลือกไว้	19	.5863	คัดเลือกไว้
10	.6282	คัดเลือกไว้	20	.3541	คัดเลือกไว้

ตาราง 23 ค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบสอบถามคุณลักษณะความอดทน

ข้อ	r	ผลการคัดเลือก	ข้อ	r	ผลการคัดเลือก
1	.1807	ปรับปรุง	14	.4263	คัดเลือกไว้
2	.2700	คัดเลือกไว้	15	.3956	คัดเลือกไว้
3	.1619	ตัดทิ้ง	16	.5538	คัดเลือกไว้
4	.5256	คัดเลือกไว้	17	.5004	คัดเลือกไว้
5	.1222	ตัดทิ้ง	18	.4279	คัดเลือกไว้
6	.1310	ตัดทิ้ง	19	.1082	ตัดทิ้ง
7	.1597	ตัดทิ้ง	20	.3845	คัดเลือกไว้
8	.4981	คัดเลือกไว้	21	.3269	คัดเลือกไว้
9	.4156	คัดเลือกไว้	22	.4678	คัดเลือกไว้
10	.5021	คัดเลือกไว้	23	.4583	คัดเลือกไว้
11	.3836	คัดเลือกไว้	24	.3735	คัดเลือกไว้
12	.3931	คัดเลือกไว้	25	.4450	คัดเลือกไว้
13	.2023	คัดเลือกไว้			

ตาราง 24 ค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบสอบถามคุณลักษณะความประหยัด

ข้อ	r	ผลการคัดเลือก	ข้อ	r	ผลการคัดเลือก
1	.0807	ตัดทิ้ง	16	.3786	คัดเลือกไว้
2	-.2285	ตัดทิ้ง	17	.5960	คัดเลือกไว้
3	.3549	คัดเลือกไว้	18	-.2940	ตัดทิ้ง
4	.5235	คัดเลือกไว้	19	.4943	คัดเลือกไว้
5	.2470	ตัดทิ้ง	20	.3423	คัดเลือกไว้
6	.0508	ตัดทิ้ง	21	.3685	คัดเลือกไว้
7	-.0259	ตัดทิ้ง	22	.4697	คัดเลือกไว้
8	.1109	ตัดทิ้ง	23	.3532	คัดเลือกไว้
9	.4525	คัดเลือกไว้	24	.4859	คัดเลือกไว้
10	.0929	ตัดทิ้ง	25	.5740	คัดเลือกไว้
11	-.1750	ตัดทิ้ง	26	.4585	คัดเลือกไว้
12	.3646	คัดเลือกไว้	27	.5077	คัดเลือกไว้
13	.3102	คัดเลือกไว้	28	.5265	คัดเลือกไว้
14	.4612	คัดเลือกไว้	29	.4188	คัดเลือกไว้
15	.6694	คัดเลือกไว้			

ตาราง 25 ค่าไอเกน และค่าน้ำหนักองค์ประกอบของแบบสอบถามคุณลักษณะด้านความเป็นคนดี
จากการวิเคราะห์องค์ประกอบขั้นตอนที่ 1

คุณลักษณะย่อย	ข้อ	ค่าน้ำหนัก องค์ประกอบ	การพิจารณา นำไปจัดชุดตัวแปร	ชุดตัวแปร (ข้อ)
1. ความซื่อสัตย์สุจริต ค่าไอเกน 7.165	1	.548	จัดเข้าชุดตัวแปร	1 (1,5,8,12,15)
	2	.633	จัดเข้าชุดตัวแปร	2 (2,6,9,13,17)
	3	.767	จัดเข้าชุดตัวแปร	3 (3, 7,11,14,19)
	4	.435	ตัดออก	
	5	.718	จัดเข้าชุดตัวแปร	
	6	.764	จัดเข้าชุดตัวแปร	
	7	.491	จัดเข้าชุดตัวแปร	
	8	.593	จัดเข้าชุดตัวแปร	
	9	.534	จัดเข้าชุดตัวแปร	
	10	.468	ตัดออก	
	11	.754	จัดเข้าชุดตัวแปร	
	12	.600	จัดเข้าชุดตัวแปร	
	13	.714	จัดเข้าชุดตัวแปร	
	14	.557	จัดเข้าชุดตัวแปร	
	15	.573	จัดเข้าชุดตัวแปร	
	16	.524	ตัดออก	
	17	.694	จัดเข้าชุดตัวแปร	
	18	.427	ตัดออก	
	19	.529	จัดเข้าชุดตัวแปร	
	20	.405	ตัดออก	

ตาราง 25 (ต่อ)

คุณลักษณะย่อย	ข้อ	ค่าน้ำหนัก องค์ประกอบ	การพิจารณา นำไปจัดชุดตัวแปร	ชุดตัวแปร (ข้อ)
2. ความรับผิดชอบ ค่าไอเกน 5.295	21	.524	ตัดออก	4 (22, 27, 30,33,36)
	22	.557	จัดเข้าชุดตัวแปร	5 (24, 28, 31 34, 37)
	23	.394	ตัดออก	6 (26, 29, 32, 35, 38)
	24	.442	จัดเข้าชุดตัวแปร	
	25	.506	ตัดออก	
	26	.577	จัดเข้าชุดตัวแปร	
	27	.605	จัดเข้าชุดตัวแปร	
	28	.498	จัดเข้าชุดตัวแปร	
	29	.579	จัดเข้าชุดตัวแปร	
	30	.514	จัดเข้าชุดตัวแปร	
	31	.513	จัดเข้าชุดตัวแปร	
	32	.516	จัดเข้าชุดตัวแปร	
	33	.569	จัดเข้าชุดตัวแปร	
	34	.460	จัดเข้าชุดตัวแปร	
	35	.567	จัดเข้าชุดตัวแปร	
	36	.486	จัดเข้าชุดตัวแปร	
	37	.577	จัดเข้าชุดตัวแปร	
	38	.545	จัดเข้าชุดตัวแปร	
	39	.417	ตัดออก	
	40	.410	ตัดออก	

ตาราง 25 (ต่อ)

คุณลักษณะย่อย	ข้อ	ค่าน้ำหนัก องค์ประกอบ	การพิจารณา นำไปจัดชุดตัวแปร	ชุดตัวแปร (ข้อ)
3. ความเสียสละ ค่าไอเกน 3.588	41	*	ตัดออก	7 (42, 45, 49, 52, 54)
	42	.531	จัดเข้าชุดตัวแปร	8 (44, 48, 51, 53, 58)
	43	*	ตัดออก	
	44	.544	จัดเข้าชุดตัวแปร	
	45	.494	จัดเข้าชุดตัวแปร	
	46	.306	ตัดออก	
	47	*	ตัดออก	
	48	.499	จัดเข้าชุดตัวแปร	
	49	.518	จัดเข้าชุดตัวแปร	
	50	*	ตัดออก	
	51	.531	จัดเข้าชุดตัวแปร	
	52	.586	จัดเข้าชุดตัวแปร	
	53	.568	จัดเข้าชุดตัวแปร	
	54	.529	จัดเข้าชุดตัวแปร	
	55	*	ตัดออก	
	56	*	ตัดออก	
	57	.377	ตัดออก	
	58	.516	จัดเข้าชุดตัวแปร	
	59	*	ตัดออก	
	60	.471	ตัดออก	

ตาราง 25 (ต่อ)

คุณลักษณะย่อย	ข้อ	ค่าน้ำหนัก องค์ประกอบ	การพิจารณา นำไปจัดชุดตัวแปร	ชุดตัวแปร (ข้อ)
4. ความขยัน	61	.593	จัดเข้าชุดตัวแปร	9 (61, 67, 71, 74, 78)
หมั่นเพียร	62	.437	ตัดออก	10 (64, 68, 72, 76, 79)
ค่าไอเกน 5.705	63	.445	ตัดออก	11 (66, 70, 73, 77, 80)
	64	.601	จัดเข้าชุดตัวแปร	
	65	.398	ตัดออก	
	66	.479	จัดเข้าชุดตัวแปร	
	67	.514	จัดเข้าชุดตัวแปร	
	68	.442	จัดเข้าชุดตัวแปร	
	69	.475	จัดเข้าชุดตัวแปร	
	70	.498	จัดเข้าชุดตัวแปร	
	71	.552	ตัดออก	
	72	.495	จัดเข้าชุดตัวแปร	
	73	.571	จัดเข้าชุดตัวแปร	
	74	.647	จัดเข้าชุดตัวแปร	
	75	.460	ตัดออก	
	76	.567	จัดเข้าชุดตัวแปร	
	77	.558	จัดเข้าชุดตัวแปร	
	78	.626	จัดเข้าชุดตัวแปร	
	79	.623	จัดเข้าชุดตัวแปร	
	80	.603	จัดเข้าชุดตัวแปร	

ตาราง 25 (ต่อ)

คุณลักษณะย่อย	ข้อ	ค่าน้ำหนัก องค์ประกอบ	การพิจารณา นำไปจัดชุดตัวแปร	ชุดตัวแปร (ข้อ)
5. ความเป็น	81	.622	จัดเข้าชุดตัวแปร	12 (81,85,89, 94, 97)
ประชาธิปไตย	82	.606	จัดเข้าชุดตัวแปร	13 (82, 86, 90, 95, 99)
ค่าไอเกน 5.503	83	.451	ตัดออก	14 (84, 87, 93, 96, 100)
	84	.593	จัดเข้าชุดตัวแปร	
	85	.554	จัดเข้าชุดตัวแปร	
	86	.587	จัดเข้าชุดตัวแปร	
	87	.511	จัดเข้าชุดตัวแปร	
	88	.480	จัดเข้าชุดตัวแปร	
	89	.624	จัดเข้าชุดตัวแปร	
	90	.577	จัดเข้าชุดตัวแปร	
	91	*	ตัดออก	
	92	.381	ตัดออก	
	93	.568	จัดเข้าชุดตัวแปร	
	94	.557	จัดเข้าชุดตัวแปร	
	95	.521	จัดเข้าชุดตัวแปร	
	96	.593	จัดเข้าชุดตัวแปร	
	97	.509	จัดเข้าชุดตัวแปร	
	98	*	ตัดออก	
	99	.535	จัดเข้าชุดตัวแปร	
	100	.545	จัดเข้าชุดตัวแปร	

ตาราง 25(ต่อ)

คุณลักษณะย่อย	ข้อ	ค่าน้ำหนัก องค์ประกอบ	การพิจารณา นำไปจัดชุดตัวแปร	ชุดตัวแปร (ข้อ)
6. ความมีระเบียบวินัย ค่าไอเกน 5.264	101	.348	ตัดออก	15 (105,108, 111, 114, 117)
	102	.502	ตัดออก	16 (106, 109, 112, 115,118)
	103	.376	ตัดออก	17 (107,110, 113, 116, 120)
	104	*	ตัดออก	
	105	.473	จัดเข้าชุดตัวแปร	
	106	.556	จัดเข้าชุดตัวแปร	
	107	.599	จัดเข้าชุดตัวแปร	
	108	.557	จัดเข้าชุดตัวแปร	
	109	.493	จัดเข้าชุดตัวแปร	
	110	.634	จัดเข้าชุดตัวแปร	
	111	.623	จัดเข้าชุดตัวแปร	
	112	.538	จัดเข้าชุดตัวแปร	
	113	.637	จัดเข้าชุดตัวแปร	
	114	.606	จัดเข้าชุดตัวแปร	
	115	.607	จัดเข้าชุดตัวแปร	
	116	.515	จัดเข้าชุดตัวแปร	
	117	.576	จัดเข้าชุดตัวแปร	
	118	.508	จัดเข้าชุดตัวแปร	
	119	.379	ตัดออก	
	120	.508	จัดเข้าชุดตัวแปร	

ตาราง 25 (ต่อ)

คุณลักษณะย่อย	ข้อ	ค่าน้ำหนัก องค์ประกอบ	การพิจารณา นำไปจัดชุดตัวแปร	ชุดตัวแปร(ข้อ)
7. ความเชื่อเพื่อ เผื่อแผ่	121	.516	จัดเข้าชุดตัวแปร	18 (121,124, 127, 131, 136)
ค่าไอเกน 5.323	122	.456	จัดเข้าชุดตัวแปร	19 (122,125,128, 134, 138)
	123	.599	จัดเข้าชุดตัวแปร	20 (123, 126, 129, 135,140)
	124	.553	จัดเข้าชุดตัวแปร	
	125	.512	จัดเข้าชุดตัวแปร	
	126	.491	จัดเข้าชุดตัวแปร	
	127	.572	จัดเข้าชุดตัวแปร	
	128	.567	จัดเข้าชุดตัวแปร	
	129	.545	ตัดออก	
	130	.507	จัดเข้าชุดตัวแปร	
	131	.556	จัดเข้าชุดตัวแปร	
	132	.482	จัดเข้าชุดตัวแปร	
	133	.501	จัดเข้าชุดตัวแปร	
	134	.536	จัดเข้าชุดตัวแปร	
	135	.569	จัดเข้าชุดตัวแปร	
	136	.532	จัดเข้าชุดตัวแปร	
	137	.313	ตัดออก	
	138	.434	จัดเข้าชุดตัวแปร	
	139	.483	ตัดออก	
	140	.516	จัดเข้าชุดตัวแปร	

ตาราง 25 (ต่อ)

คุณลักษณะย่อย	ข้อ	ค่าน้ำหนัก องค์ประกอบ	การพิจารณา นำไปจัดชุดตัวแปร	ชุดตัวแปร(ข้อ)
8. ความอดทน ค่าไอเกน 4.965	141	.511	จัดเข้าชุดตัวแปร	21 (141,143,146,154, 157)
	142	.588	จัดเข้าชุดตัวแปร	22 (142, 145, 147,156, 158)
	143	.556	จัดเข้าชุดตัวแปร	
	144	.392	ตัดออก	
	145	.586	จัดเข้าชุดตัวแปร	
	146	.610	จัดเข้าชุดตัวแปร	
	147	.538	ตัดออก	
	148	.524	ตัดออก	
	149	.390	ตัดออก	
	150	*	ตัดออก	
	151	.377	ตัดออก	
	152	.365	ตัดออก	
	153	.375	ตัดออก	
	154	.520	จัดเข้าชุดตัวแปร	
	155	.424	ตัดออก	
	156	.579	จัดเข้าชุดตัวแปร	
	157	.637	จัดเข้าชุดตัวแปร	
	158	.623	จัดเข้าชุดตัวแปร	
	159	.507	ตัดออก	
	160	.541	จัดเข้าชุดตัวแปร	

ตาราง 25 (ต่อ)

คุณลักษณะย่อย	ข้อ	ค่าน้ำหนัก องค์ประกอบ	การพิจารณา นำไปจัดชุดตัวแปร	ชุดตัวแปร(ข้อ)
9. ความประหยัด ค่าไอเกน 5.299	161	.528	จัดเข้าชุดตัวแปร	23 (161,167;170,172, 175)
	162	.541	จัดเข้าชุดตัวแปร	24 (162, 169, 171, 173, 179)
	163	.472	จัดเข้าชุดตัวแปร	
	164	.447	ตัดออก	
	165	.463	ตัดออก	
	166	.490	ตัดออก	
	167	.564	จัดเข้าชุดตัวแปร	
	168	.515	ตัดออก	
	169	.553	จัดเข้าชุดตัวแปร	
	170	.539	จัดเข้าชุดตัวแปร	
	171	.485	จัดเข้าชุดตัวแปร	
	172	.503	จัดเข้าชุดตัวแปร	
	173	.548	จัดเข้าชุดตัวแปร	
	174	.430	ตัดออก	
	175	.482	จัดเข้าชุดตัวแปร	
	176	.542	จัดเข้าชุดตัวแปร	
	177	.541	จัดเข้าชุดตัวแปร	
	178	.540	จัดเข้าชุดตัวแปร	
	179	.553	จัดเข้าชุดตัวแปร	
	180	.519	จัดเข้าชุดตัวแปร	

หมายเหตุ * ข้อที่มีค่าน้ำหนักต่ำกว่า .30

ตาราง 26 องค์ประกอบที่ได้จากการวิเคราะห์องค์ประกอบขั้นตอนที่ 2

องค์ประกอบ	ชุดที่	ข้อ	ข้อความ
1 พฤติกรรมด้าน ความรับผิดชอบ ต่อตนเองและสังคม	4	22	นักเรียนดูแลรักษาทรัพย์สินของตนเองและผู้อื่นไม่ให้พังหรือเสียหาย
		27	นักเรียนเอาใจใส่งานที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มความสามารถ
		30	นักเรียนไม่ทิ้งขยะในบริเวณโรงเรียน แม้ว่าจะไม่มีคนเห็น
		33	นักเรียนยอมรับผิดร่วมกับเพื่อน ๆ เมื่องานกลุ่มเกิดความผิดพลาด
		36	เมื่อขาดเรียน นักเรียนก็จะติดตามบทเรียนให้ทันอยู่เสมอ ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ .761
	5	24	นักเรียนตรงต่อเวลานัดหมายทุกครั้ง ไม่ว่าจะนัดกับใครก็ตาม
		28	นักเรียนพยายามทำงานจนสำเร็จแม้ว่าจะไม่ชอบงานนั้นๆเลย
		31	นักเรียนจะทำงานของส่วนรวมให้สำเร็จ
		34	เมื่อถึงเวลาเรียนนักเรียนเรียนเต็มที่ เมื่อถึงเวลาเล่นนักเรียนก็เล่นเต็มที่
		37	นักเรียนช่วยดูแลและปกป้องชื่อเสียงของโรงเรียน ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ .740
	6	26	นักเรียนพยายามทำงานกลุ่มจนสำเร็จแม้ว่าจะเกิดความขัดแย้งกับเพื่อนก็ตาม
		29	เมื่อนักเรียนเป็นเวรรักษาความสะอาดห้องเรียน นักเรียนก็จะทำทุกครั้ง
		32	นักเรียนช่วยเพื่อนทำงานกลุ่มอย่างเต็มที่ แม้ว่าจะไม่ใช่ส่วนของตนเอง
		35	เมื่อถึงเวลาเรียนนักเรียนเรียนเต็มที่ เมื่อถึงเวลาเล่นนักเรียนก็เล่นเต็มที่
		38	ถ้าเพื่อนนัดให้มาทำงานกลุ่มในวันเสาร์ แม้ว่าจะมีรายการโทรทัศน์ที่นักเรียนชอบ นักเรียนก็จะมาทำงานกลุ่มตามที่ตกลงไว้ ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ .740
	8	44	นักเรียนมาช่วยงานของโรงเรียนแม้ว่าจะเป็นวันหยุด
		48	นักเรียนช่วยจูงคนชราข้ามถนน แม้ว่าจะรีบมาโรงเรียน
		51	นักเรียนอาสาครูทำงานแม้ว่างานนั้นจะยาก
		53	นักเรียนยอมสละเวลาส่วนตัว เพื่อทำงานกลุ่มอย่างเต็มที่
		58	นักเรียนช่วยเพื่อนคิดแก้ไขปัญหา ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ .621

ตาราง 26 (ต่อ)

องค์ประกอบ	ชุดที่	ข้อ	ข้อความ
1 พฤติกรรมด้าน ความรับผิดชอบ ต่อตนเองและสังคม (ต่อ)	9	61	นักเรียนทำการบ้านส่งครูอย่างสม่ำเสมอ
		67	นักเรียนค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเองอย่างสม่ำเสมอ
		71	นักเรียนทำการบ้านด้วยตนเองทุกครั้ง
		74	นักเรียนมีความตั้งใจที่จะทำงาน ที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มที่
		78	นักเรียนมีความพยายามมากขึ้น เมื่อรู้ตัวว่ามีความรู้ด้อยกว่าเพื่อน ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ .791
	10	64	เมื่อมีเวลารว่างนักเรียนจะทำงานที่ค้างและทำการบ้าน
		68	นักเรียนอ่านหนังสือเองโดยที่ไม่มีใครบังคับ
		72	นักเรียนทำงานบ้านโดยที่พ่อแม่ไม่ต้องสั่งให้ทำ
		76	นักเรียนไม่ปล่อยให้เวลาเรียนผ่านไปโดยที่ไม่ได้ประโยชน์
		79	นักเรียนตั้งใจทำงานจนสุดความสามารถ ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ .753
	11	66	นักเรียนจัดตารางสอนก่อนไปโรงเรียนทุกวัน
		70	นักเรียนหาความรู้ใหม่ ๆ อยู่เสมอเพื่อความก้าวหน้าในการเรียน
		73	นักเรียนลงมือทำงานทันที ที่ได้รับมอบหมาย
		77	นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียน
		80	นักเรียนพยายามทำสิ่งต่าง ๆ ให้สำเร็จตามที่ตั้งใจ ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ .767
	12	81	นักเรียนยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น
		85	นักเรียนไม่หยิบสิ่งของผู้อื่นก่อนได้รับอนุญาต
		89	นักเรียนยอมรับคำแนะนำจากเพื่อนและครูด้วยความเต็มใจ
		94	นักเรียนหาจุดด้อยของตนเองและปรับปรุงให้ดีขึ้น
		97	นักเรียนปฏิบัติตามมติของเสียงส่วนใหญ่ ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ .798

ตาราง 26 (ต่อ)

องค์ประกอบ	ชุดที่	ข้อ	ข้อความ
1 พฤติกรรมด้าน ความรับผิดชอบ ต่อตนเองและสังคม (ต่อ)	13	82	นักเรียนให้ความเคารพบุคคลที่อาวุโสมากกว่า
		86	นักเรียนปฏิบัติตามข้อตกลงของห้องเรียน
		90	นักเรียนเคารพการตัดสินใจของเพื่อน
		95	นักเรียนเปิดโอกาสให้ผู้อื่นแสดงความคิดเห็น
		99	นักเรียนมีเหตุผลในการกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่ถูกต้อง ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ .760
	14	84	นักเรียนแสดงความคิดเห็นได้อย่างเหมาะสมกับกาลเทศะ
		87	นักเรียนไม่ล่วงละเมิดสิทธิของผู้อื่น
		93	นักเรียนพร้อมที่จะงานร่วมกับผู้อื่นด้วยความเต็มใจ
		96	นักเรียนเคารพกติกาของสังคมส่วนรวม
		100	นักเรียนให้เกียรติและยอมรับในความแตกต่างระหว่างบุคคล ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ .798
	15	105	นักเรียนปฏิบัติตามกฎของโรงเรียนอย่างเคร่งครัด
		108	นักเรียนปฏิบัติตามกฎของโรงเรียนอย่างเคร่งครัด
		111	นักเรียนขออนุญาตครูก่อนออกจากห้องเรียน
		114	นักเรียนคืนหนังสือห้องสมุดตรงตามเวลาที่กำหนด
		117	นักเรียนเข้าห้องเรียนก่อนที่จะถึงเวลาเรียน ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ .781
	16	106	แม้ว่านักเรียนจะตื่นสายนักเรียนก็จะรีบมาโรงเรียนให้ทันเวลาเข้าแถว
		109	นักเรียนเดินขึ้นลงบันไดตามเครื่องหมายที่เห็น
		112	นักเรียนไม่พูดคุยเสียงดังในห้องประชุม
		115	นักเรียนทำงานตามที่ได้รับมอบหมาย
		118	นักเรียนไม่กินขนมในห้องเรียน ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ .766

ตาราง 26 (ต่อ)

องค์ประกอบ	ชุดที่	ข้อ	ข้อความ
พฤติกรรมด้าน ความรับผิดชอบ ต่อตนเองและสังคม (ต่อ)	17	107	นักเรียนข้ามถนนตรงทางม้าลายหรือสะพานลอย
		110	นักเรียนแต่งกายถูกระเบียบของโรงเรียน
		113	นักเรียนเก็บหนังสือเข้าที่เดิม เมื่ออ่านเสร็จแล้ว
		116	นักเรียนไม่เล่นกับเพื่อน ในขณะที่ครูกำลังสอน
		120	เมื่อเลิกเรียนในตอนเย็นแล้ว นักเรียนจะกลับบ้านตรงเวลาทุกครั้ง ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ .767
	18	121	นักเรียนกับเพื่อนช่วยกันทำงานที่ได้รับมอบหมาย
		124	นักเรียนช่วยเพื่อนถือของ
		127	นักเรียนให้คำแนะนำเพื่อนเมื่อทำงานผิดพลาด
		131	ถ้าเพื่อนนักเรียนมีเรื่องเดือดร้อน นักเรียนจะแนะนำเพื่อนให้ไป ปรึกษาคุณครู
		136	นักเรียนให้น้องเล็ก ๆ เข้าแถวซื้ออาหารก่อนตนเอง ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ .750
	19	122	นักเรียนไม่เกี่ยงกันเก็บอุปกรณ์หลังการใช้งาน
		125	นักเรียนช่วยคุณครูถือของโดยที่คุณครูไม่ได้ร้องขอ
		128	นักเรียนให้กำลังใจเพื่อนเมื่อเพื่อนมีเรื่องไม่สบายใจ
		134	ในขณะที่นักเรียนทำงานอยู่มีเพื่อนมาขอปรึกษาเรื่องส่วนตัว นักเรียนจะให้คำปรึกษาแก่เพื่อน
		138	นักเรียนช่วยพ่อแม่ทำงานบ้าน แม้ว่าจะไม่ใช่หน้าที่ของตนเอง ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ .743
	20	123	นักเรียนช่วยอธิบายบทเรียนในส่วนที่เพื่อนยังไม่เข้าใจ
		126	นักเรียนให้เพื่อนยืมอุปกรณ์การเรียน เมื่อเพื่อนไม่ได้นำมา
		129	ถ้านักเรียนรู้ว่าเพื่อนทำการบ้านเองไม่ได้ นักเรียนจะช่วยสอน การบ้านให้เพื่อน
		135	เมื่อเพื่อนนักเรียนสอบได้คะแนนน้อย นักเรียนจะช่วยสอนเพิ่มเติม ให้เพื่อน
		140	เมื่อเพื่อนไม่มาโรงเรียน นักเรียนจะให้ยืมสมุดบันทึกไปจดว่าเรียน ไปอะไรบ้าง ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ .727

ตาราง 26 (ต่อ)

องค์ประกอบ	ชุดที่	ข้อ	ข้อความ
พฤติกรรมด้าน ความรับผิดชอบ ต่อตนเองและสังคม (ต่อ)	21	141	นักเรียนพยายามทำการบ้านจนเสร็จทั้ง ๆ ที่ดีกและง่วง
		143	นักเรียนทำงานที่ได้รับมอบหมายให้ดีที่สุดแม้จะเหนื่อยมาก
		146	นักเรียนไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคที่ต้องเผชิญ
		154	นักเรียนมาโรงเรียนทุกวัน แม้ว่าจะต้องเหนื่อยกับการเดินทาง
		157	เมื่อผลการสอบไม่ดี นักเรียนจะพยายามปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น
	ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ .791		
	22	142	นักเรียนพยายามแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นจนสำเร็จ
		145	นักเรียนพยายามแก้ไขข้อบกพร่องของตนเองแม้ว่าจะถูกครูดำหนึ่ก็ตาม
		147	นักเรียนเข้าเรียนทุกชั่วโมงแม้ว่าจะเรียนไม่รู้เรื่อง เมื่อจะเข้าใจได้
		156	นักเรียนพยายามทบทวนบทเรียนเพื่อจะได้เข้าใจ
		158	นักเรียนมุ่งมั่น เพื่อให้การเรียนของตนเองดีขึ้นเช่นเดียวกับเพื่อนที่เก่งๆ
	ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ .777		
	23	161	นักเรียนวางแผนการใช้จ่ายเงินให้เพียงพอกับรายได้
		167	นักเรียนใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์กับตนเองโดยการทำงานหรืออ่านหนังสือ
		170	นักเรียนใช้เครื่องใช้ไฟฟ้าอย่างถูกวิธี เพื่อประหยัดไฟฟ้า
		172	เมื่อเพื่อนนำของเล่นใหม่มาอวด ถึงแม้มีเงินพอซื้อได้แต่นักเรียนก็ไม่ซื้อ เพราะไม่จำเป็น
		175	หลังจากที่ซักผ้าเสร็จ นักเรียนจะนำน้ำซักผ้าไปล้างห้องน้ำหรือรดน้ำต้นไม้
	ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ .667		
	24	162	นักเรียนเก็บเงินที่เหลือใช้จากค่าใช้จ่ายประจำวันไว้เพื่อซื้ออุปกรณ์การเรียน
		169	นักเรียนใช้สิ่งของในจำนวนที่พอดีกับความต้องการที่นักเรียนจะใช้
		171	ถ้านักเรียนอยากได้สิ่งของใดก็ตาม นักเรียนจะเก็บเงินสะสมซื้อเอง
		173	นักเรียนอยากได้ทั้งหนังสือการ์ตูนและพจนานุกรม แต่นักเรียนตัดสินใจที่จะซื้อพจนานุกรม
		179	ถ้านักเรียนเห็นหนังสือเรียนชำรุดหรือฉีกขาด นักเรียนจะนำมาซ่อมแซมให้ดี
	ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ .664		

ตาราง 26 (ต่อ)

องค์ประกอบ	ชุดที่	ข้อ	ข้อความ
พฤติกรรมด้าน ความซื่อสัตย์	1	1	นักเรียนไม่พูดใส่ร้ายผู้อื่น
		5	นักเรียนไม่เอาของของคนอื่นมาเป็นของตน แม้ว่าอยากจะได้ของสิ่งนั้นก็ตาม
		8	นักเรียนไม่แสวงหาผลประโยชน์ให้กับตนเองจากบุคคลอื่น
		12	นักเรียนไม่กระทำความผิดแม้ว่าจะมีโอกาส
		15	นักเรียนทำข้อสอบด้วยตนเอง แม้ว่าจะทำไม่ได้ก็จะไม่ขอลอกคำตอบจากเพื่อน
			ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ .685
	2	2	นักเรียนไม่โยนความผิดของตนเองให้ผู้อื่น
		6	นักเรียนไม่ฉีกรูปภาพในห้องสมุดที่สนใจมาเป็นของตนเอง
		9	นักเรียนไม่ทำสิ่งที่ไม่ถูกต้องทั้งต่อหน้าและลับหลัง
		13	นักเรียนไม่แอบกินขนมของเพื่อน เมื่อเพื่อนไม่อยู่
		17	ถ้านักเรียนเห็นข้อสอบวางอยู่บนโต๊ะครู นักเรียนก็จะไม่เปิดดู
			ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ .728
	3	3	ถ้าเพื่อนลืมกระเป๋าสตางค์ไว้หน้าห้อง นักเรียนก็จะไม่หยิบเงินในกระเป๋ามาเป็นของตนเอง
		7	นักเรียนไม่ช่วยปิดบังความผิดของเพื่อนคนที่กระทำความผิดกฎระเบียบของโรงเรียน
		11	นักเรียนไม่คัดลอกงานของผู้อื่นมาประกวดแข่งขัน แล้วบอกว่าเป็นความคิดของตนเอง
		14	นักเรียนไม่ลอกการบ้านของเพื่อน เพื่อเอาคะแนนจากครูแล้วบอกว่าทำเอง
		19	ถ้านักเรียนได้รับคัดเลือกให้เป็นกรรมการตัดสินกีฬา จะไม่ช่วยให้ฝ่ายตนได้เปรียบฝ่ายอื่น
			ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ .740

ภาคผนวก ค
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามวัดคุณลักษณะด้านความเป็นคนดี

เรื่อง การวิเคราะห์องค์ประกอบคุณลักษณะด้านความเป็นคนดีของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ตามความคาดหวังของบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษา

คำแนะนำ แบบสอบถามวัดคุณลักษณะด้านความเป็นคนดีฉบับนี้มี 2 ตอน

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ☐ ตามความเป็นจริงของท่าน

1. เพศ

☐ ชาย

☐ หญิง

2. หน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษา

☐ กรรมการสถานศึกษา

☐ ผู้บริหารสถานศึกษา

☐ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้

☐ ผู้ปกครอง

ตอนที่ 2 แบบสอบถามวัดคุณลักษณะด้านความเป็นคนดี

คำชี้แจง ให้ท่านอ่านข้อความในแต่ละข้อต่อไปนี้แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับความสำคัญที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านว่าข้อความหรือคุณลักษณะนั้นเป็นคุณลักษณะด้านความเป็นคนดีของนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาที่มีความสำคัญมากน้อยเพียงใด (หนึ่งข้อความตอบได้เพียงหนึ่งคำตอบเท่านั้น)

ข้อ	ข้อความ	ระดับความสำคัญ		
		มาก	ปานกลาง	น้อย
1.	นักเรียนไม่พูดใส่ร้ายผู้อื่น			
2.	นักเรียนไม่โยนความผิดของตนเองให้ผู้อื่น			
3.	ถ้าเพื่อนลืมกระเป๋าสตางค์ไว้หน้าห้องนักเรียนก็จะไม่หยิบเงินในกระเป๋ามาเป็นของตนเอง			
4.	เมื่อนักเรียนเก็บของได้ นักเรียนก็จะติดตามเพื่อส่งคืนให้แก่เจ้าของ			
5.	นักเรียนไม่เอาของของคนอื่นมาเป็นของตน แม้ว่าอยากจะได้ของสิ่งนั้นก็ตาม			
6.	นักเรียนไม่ฉีกรูปภาพในห้องสมุดที่สนใจมาเป็นของตนเอง			
7.	นักเรียนไม่ช่วยปิดบังความผิดของเพื่อนคนที่กระทำความผิดกฎระเบียบของโรงเรียน			
8.				
9.	นักเรียนไม่ทำสิ่งที่ไม่ถูกต้องทั้งต่อหน้าและลับหลัง			
10.	นักเรียนทำงานด้วยความสามารถของตนเอง โดยไม่ลอกเลียนแบบของคนอื่น			
11.	นักเรียนไม่คัดลอกงานของผู้อื่นมาประกวดแข่งขัน แล้วบอกว่าเป็นการคิดของตนเอง			
12.	นักเรียนไม่กระทำความผิดแม้ว่าจะมีโอกาส			
13.	นักเรียนไม่แอบกินขนมของเพื่อน เมื่อเพื่อนไม่อยู่			
14.	นักเรียนไม่ลอกการบ้านของเพื่อนเพื่อเอาคะแนนจากครูแล้วบอกว่าทำเอง			
15.	นักเรียนทำข้อสอบด้วยตนเอง แม้ว่าจะทำไม่ได้ก็จะไม่ขอลอกคำตอบจากเพื่อน			
16.	ถ้านักเรียนได้รับมอบหมายให้รวบรวมเงินไปซื้อดอกไม้ทำพานไหว้ครู เมื่อมีเงินเหลือนักเรียนจะนำมาคืนเพื่อน ๆ			
17.	ถ้านักเรียนเห็นข้อสอบวางอยู่บนโต๊ะครู นักเรียนก็จะไม่เปิดดู			
18.	ถ้านักเรียนยืมอุปกรณ์การเรียนจากเพื่อน เมื่อใช้เสร็จแล้วนักเรียนจะส่งคืนเพื่อน			
19.	ถ้านักเรียนได้รับคัดเลือกให้เป็นกรรมการตัดสินกีฬาจะไม่ช่วยให้ฝ่ายตนได้เปรียบฝ่ายอื่น			

ข้อ	ข้อความ	ระดับความสำคัญ		
		มาก	ปานกลาง	น้อย
20.	นักเรียนยอมรับผิดเมื่อกระทำผิดเสมอ แม้ว่าจะไม่มีใครรู้เห็น			
21.	เมื่อนักเรียนหยิบของใช้จากที่ใดไปใช้ จะเก็บคืนที่เดิมเมื่อใช้เสร็จแล้ว			
22.	นักเรียนดูแลรักษาทรัพย์สินของตนเองและผู้อื่นไม่ให้พังหรือเสียหาย			
23.	นักเรียนทำงานเสร็จภายในเวลาที่กำหนดทุกครั้ง			
24.	นักเรียนตรงต่อเวลานัดหมายทุกครั้ง ไม่ว่าจะนัดกับใครก็ตาม			
25.	นักเรียนส่งการบ้านทันเวลาที่กำหนดทุกวิชา			
26.	นักเรียนพยายามทำงานกลุ่มจนสำเร็จ แม้ว่าจะเกิดความขัดแย้งกับเพื่อนก็ตาม			
27.	นักเรียนเอาใจใส่งานที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มความสามารถ			
28.	นักเรียนพยายามทำงานจนสำเร็จ แม้ว่าจะไม่ชอบงานนั้นๆเลย			
29.	เมื่อนักเรียนเป็นเวรรักษาความสะอาดห้องเรียน นักเรียนก็จะทำทุกครั้ง			
30.	นักเรียนไม่ทิ้งขยะในบริเวณโรงเรียน แม้ว่าจะไม่มีใครเห็น			
31.	นักเรียนจะทำงานของส่วนรวมให้สำเร็จ			
32.	นักเรียนช่วยเพื่อนทำงานกลุ่มอย่างเต็มที่ แม้ว่าจะไม่ใช่ส่วนของตนเอง			
33.	นักเรียนยอมรับผิดร่วมกับเพื่อน ๆ เมื่องานกลุ่มเกิดความผิดพลาด			
34.	เมื่อถึงเวลาเรียนนักเรียนเรียนเต็มที่ เมื่อถึงเวลาเล่นนักเรียนก็เล่นเต็มที่			
35.	นักเรียนปฏิบัติตามคำสั่งของครูและผู้ปกครองอย่างเคร่งครัด			
36.	เมื่อขาดเรียน นักเรียนก็จะติดตามบทเรียนให้ทันอยู่เสมอ			
37.	นักเรียนช่วยดูแลและปกป้องชื่อเสียงของโรงเรียน			
38.	ถ้าเพื่อนนัดให้มาทำงานกลุ่มในวันเสาร์ แม้ว่าจะมีรายการโทรทัศน์ที่นักเรียนชอบ นักเรียนก็จะมาทำงานกลุ่มตามที่ตกลงไว้			
39.	ถ้าคุณครูนัดซื้อของก็พาเพื่อนนักเรียนจะมีการบ้านมากนักเรียนก็จะมาซื้อตามที่คุณครูนัดไว้			
40.	นักเรียนรับเป็นหัวหน้าห้องหรือหัวหน้ากลุ่ม แม้ว่าจะงานจะหนัก			
41.	นักเรียนช่วยเพื่อนเพื่อนหวังผลตอบแทน			
42.	นักเรียนยอมทำงานที่ยากมากกว่าเพื่อน เพื่อให้งานนั้นสำเร็จ			
43.	นักเรียนหลีกเลี่ยงการทำงานเพื่อส่วนรวม			
44.	นักเรียนมาช่วยงานของโรงเรียนแม้ว่าจะเป็นวันหยุด			
45.	นักเรียนทำเวรแทนเพื่อนที่ไม่มาโรงเรียน			
46.	นักเรียนทำงานเท่าที่ได้รับมอบหมาย			
47.	นักเรียนเลือกทำงานในสิ่งที่ยาก ๆ ส่วนงานง่าย ๆ ให้เพื่อนทำ			
48.	นักเรียนช่วยลุงคนชราข้ามถนน แม้ว่าจะรีบมาโรงเรียน			

ข้อ	ข้อความ	ระดับความสำคัญ		
		มาก	ปานกลาง	น้อย
49.	นักเรียนสละที่นั่งบนรถประจำทางให้แก่คนอื่น			
50.	นักเรียนไม่ช่วยทำงานของผู้อื่น เพราะถือว่าธุระไม่ใช่			
51.	นักเรียนอาสาครูทำงานแม้ว่างานนั้นจะยาก			
52.	นักเรียนจะทำงานส่วนรวมก่อน แล้วค่อยทำงานส่วนตัวทีหลัง			
53.	นักเรียนยอมสละเวลาส่วนตัว เพื่อทำงานกลุ่มอย่างเต็มที่			
54.	นักเรียนช่วยเพื่อนทำงาน แม้ว่างานของตนเองยังไม่สำเร็จ			
55.	นักเรียนทำงานกลุ่มในส่วนที่เป็นของตนเองเท่านั้น			
56.	นักเรียนทำงานส่วนตัวให้เสร็จก่อน แล้วค่อยทำงานกลุ่ม			
57.	นักเรียนทำความสะอาดห้อง แม้ว่าจะไม่ใช่เวรของตนเอง			
58.	นักเรียนช่วยเพื่อนคิดแก้ไขปัญหา			
59.	นักเรียนมาโรงเรียนสายเพื่อจะได้ไม่ต้องช่วยเพื่อนทำเวร			
60.	นักเรียนนำหนังสือที่อ่านแล้ว มาบริจาคให้กับเด็กในชนบท			
61.	นักเรียนทำการบ้านส่งครูอย่างสม่ำเสมอ			
62.	นักเรียนเข้าเรียนทุกชั่วโมง แม้ว่าครูจะไม่เรียกชื่อ			
63.	นักเรียนอ่านหนังสือทบทวนเป็นประจำทุกวัน			
64.	เมื่อมีเวลารว่างนักเรียนจะทำงานที่ค้างและทำการบ้าน			
65.	นักเรียนอ่านหนังสือล่วงหน้าก่อนเรียนทุกวิชา			
66.	นักเรียนจัดตารางสอนก่อนไปโรงเรียนทุกวัน			
67.	นักเรียนค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเองอย่างสม่ำเสมอ			
68.	นักเรียนอ่านหนังสือเองโดยที่ไม่มีใครบังคับ			
69.	นักเรียนมาโรงเรียนทันเวลาทุกวัน	/		
70.	นักเรียนหาความรู้ใหม่ ๆ อยู่เสมอเพื่อความก้าวหน้าในการเรียน			
71.	นักเรียนทำการบ้านด้วยตนเองทุกครั้ง			
72.	นักเรียนทำงานบ้านโดยที่พ่อแม่ไม่ต้องสั่งให้ทำ			
73.	นักเรียนลงมือทำงานทันที ที่ได้รับมอบหมาย			
74.	นักเรียนมีความตั้งใจที่จะทำงาน ที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มที่			
75.	นักเรียนมีความกระตือรือร้นที่จะทำงานนอกเหนือจากงานในหน้าที่			
76.	นักเรียนไม่ปล่อยให้เวลาเรียนผ่านไปโดยที่ไม่ได้ประโยชน์			
77.	นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียน			
78.	นักเรียนมีความพยายามมากขึ้น เมื่อรู้ตัวว่ามีความรู้ด้อยกว่าเพื่อน			

ข้อ	ข้อความ	ระดับความสำคัญ		
		มาก	ปานกลาง	น้อย
79.	นักเรียนตั้งใจทำงานจนสุดความสามารถ			
80.	นักเรียนพยายามทำสิ่งต่าง ๆ ให้สำเร็จตามที่ตั้งใจ			
81.	นักเรียนยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น			
82.	นักเรียนให้ความเคารพบุคคลที่อาวุโสมากกว่า			
83.	นักเรียนพูดจากับผู้อื่นด้วยถ้อยคำที่สุภาพอ่อนหวาน			
84.	นักเรียนแสดงความคิดเห็นได้อย่างเหมาะสมกับกาลเทศะ			
85.	นักเรียนไม่หยิบสิ่งของผู้อื่นก่อนได้รับอนุญาต			
86.	นักเรียนปฏิบัติตามข้อตกลงของห้องเรียน			
87.	นักเรียนไม่ล่วงละเมิดสิทธิของผู้อื่น			
88.	นักเรียนไม่โกรธเมื่อถูกวิจารณ์ชิ้นงานของตนเอง			
89.	นักเรียนยอมรับคำแนะนำจากเพื่อนและครูด้วยความเต็มใจ			
90.	นักเรียนเคารพการตัดสินใจของเพื่อน			
91.	นักเรียนตัดสินใจทำตามความคิดของตนเองทุกเรื่องโดยไม่ต้องถามผู้ปกครอง			
92.	นักเรียนวิจารณ์บุคคลอื่นด้วยใจเป็นกลาง			
93.	นักเรียนพร้อมที่จะงานร่วมกับผู้อื่นด้วยความเต็มใจ			
94.	นักเรียนหาจุดด้อยของตนเองและปรับปรุงให้ดีขึ้น			
95.	นักเรียนเปิดโอกาสให้ผู้อื่นแสดงความคิดเห็น			
96.	นักเรียนเคารพกติกาของสังคมส่วนรวม			
97.	นักเรียนปฏิบัติตามมติของเสียงส่วนใหญ่			
98.	นักเรียนจะไม่เปลี่ยนแปลงความคิดของตนเองอย่างเด็ดขาดแม้ว่าจะไม่มีผู้ใดเห็นด้วย			
99.	นักเรียนมีเหตุผลในการกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่ถูกต้อง			
100.	นักเรียนให้เกียรติและยอมรับในความแตกต่างระหว่างบุคคล			
101.	นักเรียนไม่เล่นหรือคุยกับเพื่อน ในขณะที่เข้าแถว			
102.	นักเรียนควรเข้าแถวเมื่อรับของหรือซื้ออาหารทุกครั้ง			
103.	นักเรียนเข้าห้องพักรูโดยไม่เคาะประตู			
104.	นักเรียนหลีกเลี่ยงการเข้าแถวเคารพธงชาติในเวลาเช้า			
105.	นักเรียนปฏิบัติตามกฎของโรงเรียนอย่างเคร่งครัด			
106.	แม้ว่านักเรียนจะตื่นสาย นักเรียนก็จะรีบมาโรงเรียนให้ทันเวลาเข้าแถว			
107.	นักเรียนข้ามถนนตรงทางม้าลายหรือสะพานลอย			
108.	นักเรียนทิ้งขยะลงในถังขยะทุกครั้ง			

ข้อ	ข้อความ	ระดับความสำคัญ		
		มาก	ปานกลาง	น้อย
109.	นักเรียนเดินขึ้นลงบันไดตามเครื่องหมายที่เห็น			
110.	นักเรียนแต่งกายถูกระเบียบของโรงเรียน			
111.	นักเรียนขออนุญาตครูก่อนออกจากห้องเรียน			
112.	นักเรียนไม่พูดคุยเสียงดังในห้องประชุม			
113.	นักเรียนเก็บหนังสือเข้าที่เดิม เมื่ออ่านเสร็จแล้ว			
114.	นักเรียนคืนหนังสือห้องสมุดตรงตามเวลาที่กำหนด			
115.	นักเรียนทำงานตามที่ได้รับมอบหมาย			
116.	นักเรียนไม่เล่นกับเพื่อน ในขณะที่ครูกำลังสอน			
117.	นักเรียนเข้าห้องเรียนก่อนที่จะถึงเวลาเรียน			
118.	นักเรียนไม่กินขนมในห้องเรียน			
119.	เมื่อเห็นคนอื่นทิ้งขยะไม่ถูกที่ นักเรียนจะตักเตือน			
120.	เมื่อเลิกเรียนในตอนเย็นแล้ว นักเรียนจะกลับบ้านตรงเวลาทุกครั้ง			
121.	นักเรียนกับเพื่อนช่วยกันทำงานที่ได้รับมอบหมาย			
122.	นักเรียนไม่เกียจกันเก็บอุปกรณ์หลังการใช้งาน			
123.	นักเรียนช่วยอธิบายบทเรียนในส่วนของเพื่อนยังไม่เข้าใจ			
124.	นักเรียนช่วยเพื่อนถือของ			
125.	นักเรียนช่วยคุณครูถือของโดยที่คุณครูไม่ได้ร้องขอ			
126.	นักเรียนให้เพื่อนยืมอุปกรณ์การเรียน เมื่อเพื่อนไม่ได้นำมา			
127.	นักเรียนให้คำแนะนำเพื่อนเมื่อทำงานผิดพลาด			
128.	นักเรียนให้กำลังใจเพื่อนเมื่อเพื่อนมีเรื่องไม่สบายใจ			
129.	ถ้านักเรียนรู้ว่าเพื่อนทำการบ้านเองไม่ได้ นักเรียนจะช่วยสอนการบ้านให้เพื่อน			
130.	ถ้านักเรียนมีอะไรที่เพื่อนไม่มี นักเรียนจะแบ่งให้เพื่อน			
131.	ถ้าเพื่อนนักเรียนมีเรื่องเดือดร้อน นักเรียนจะแนะนำเพื่อนให้ไปปรึกษาคุณครู			
132.	นักเรียนบริจาคสิ่งของให้แก่ผู้ยากไร้			
133.	นักเรียนให้เพื่อนยืมเงินเพื่อซื้ออาหารกลางวันรับประทาน			
134.	ในขณะที่นักเรียนทำงานอยู่มีเพื่อนมาขอปรึกษาเรื่องส่วนตัว นักเรียนจะให้คำปรึกษาแก่เพื่อน			
135.	เมื่อเพื่อนนักเรียนสอบได้คะแนนน้อย นักเรียนจะช่วยสอนเพิ่มเติมให้เพื่อน			
136.	นักเรียนให้น้องเล็ก ๆ เข้าแถวซื้ออาหารก่อนตนเอง			
137.	นักเรียนช่วยเพื่อนทำเวรประจำวัน แม้ว่าจะไม่ได้เป็นเวรของตนเอง			
138.	นักเรียนช่วยพ่อแม่ทำงานบ้าน แม้ว่าจะไม่ใช่หน้าที่ของตนเอง			

ข้อ	ข้อความ	ระดับความสำคัญ		
		มาก	ปานกลาง	น้อย
136.	นักเรียนให้น้องเล็ก ๆ เข้าแถวซื้ออาหารก่อนตนเอง			
137.	นักเรียนช่วยเพื่อนทำเวรประจำวัน แม้ว่าจะไม่ได้เป็นเวรของตนเอง			
138.	นักเรียนช่วยพ่อแม่ทำงานบ้าน แม้ว่าจะไม่ใช่หน้าที่ของตนเอง			
139.	เมื่อทำงานกลุ่ม ถ้างานของนักเรียนเสร็จก่อน นักเรียนก็จะไปช่วยเพื่อนทำทันที			
140.	เมื่อเพื่อนไม่มาโรงเรียน นักเรียนจะให้ยืมสมุดบันทึกไปจดว่าเรียนไปอะไรบ้าง			
141.	นักเรียนพยายามทำการบ้านจนเสร็จทั้ง ๆ ที่ตึกและง่วง			
142.	นักเรียนพยายามแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นจนสำเร็จ			
143.	นักเรียนทำงานที่ได้รับมอบหมายให้ดีที่สุดแม้จะเหนื่อยมาก			
144.	นักเรียนไม่โกรธเพื่อนที่แกล้งตนเอง			
145.	นักเรียนพยายามแก้ไขข้อบกพร่องของตนเองแม้ว่าจะถูกครูตำหนิก็ตาม			
146.	นักเรียนไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคที่ต้องเผชิญ			
147.	นักเรียนเข้าเรียนทุกชั่วโมงแม้ว่าจะเรียนไม่รู้เรื่อง เมื่อจะเข้าใจได้			
148.	นักเรียนไม่แสดงอาการผิดหวังแม้ว่าจะสอบได้คะแนนน้อย			
149.	นักเรียนตั้งใจเรียนวิชาพลศึกษา แม้ว่าแดดจะร้อนมากก็ตาม			
150.	นักเรียนให้เพื่อนทำรายงานในส่วนที่ยากแทนตนเอง			
151.	นักเรียนไม่โกรธ แม้เพื่อนจะล้อเลียนปมด้อยของตนเอง			
152.	นักเรียนไม่ทำร้ายตอบโต้เพื่อนที่แกล้งตนเอง			
153.	นักเรียนไม่บ่นเมื่อต้องทำงานแทนเพื่อน ทั้งๆที่ไม่อยากทำ			
154.	นักเรียนมาโรงเรียนทุกวัน แม้ว่าจะต้องเหนื่อยกับการเดินทาง			
155.	แม้ว่าจะไม่สบายอาจต้องหยุดเรียน แต่นักเรียนก็จะมาโรงเรียน			
156.	นักเรียนพยายามทบทวนบทเรียนเพื่อจะได้เข้าใจ			
157.	เมื่อผลการสอบไม่ดี นักเรียนจะพยายามปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น			
158.	นักเรียนมุ่งมั่น เพื่อให้การเรียนของตนเองดีขึ้นเช่นเดียวกับเพื่อนที่เก่งๆ			
159.	นักเรียนมีความพยายามที่จะแสดงออก ทั้งๆ ที่ไม่มีความมั่นใจ			
160.	นักเรียนปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ได้อย่างเหมาะสม			
161.	นักเรียนวางแผนการใช้เงินให้เพียงพอกับรายได้			
162.	นักเรียนเก็บเงินที่เหลือใช้จากค่าใช้จ่ายประจำวันไว้ เพื่อซื้ออุปกรณ์การเรียน			
163.	นักเรียนใช้จ่ายเฉพาะสิ่งที่จำเป็น			
164.	นักเรียนนำสิ่งของเหลือใช้มาประดิษฐ์เป็นของใช้ใหม่			
165.	นักเรียนจะปิดโทรทัศน์ทุกครั้งเมื่อไม่มีคนดู			

ข้อ	ข้อความ	ระดับความสำคัญ		
		มาก	ปานกลาง	น้อย
166.	นักเรียนใช้ทรัพย์สินของส่วนรวมอย่างทะนุถนอมเพื่อยืดอายุการใช้งาน			
167.	นักเรียนใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์กับตนเองโดยการทำงานหรืออ่านหนังสือ			
168.	นักเรียนใช้สิ่งของจนหมดก่อนที่จะใช้ของใหม่			
169.	นักเรียนใช้สิ่งของในจำนวนที่พอดีกับความต้องการที่นักเรียนจะใช้			
170.	นักเรียนใช้เครื่องใช้ไฟฟ้าอย่างถูกวิธี เพื่อประหยัดไฟฟ้า			
171.	ถ้านักเรียนอยากได้สิ่งของใดก็ตาม นักเรียนจะเก็บเงินสะสมซื้อเอง			
172.	เมื่อเพื่อนนำของเล่นใหม่มาขอวอด ถึงแม้มีเงินพอซื้อได้แต่นักเรียนก็ไม่ซื้อเพราะไม่จำเป็น			
173.	นักเรียนอยากได้ทั้งหนังสือการ์ตูนและพจนานุกรม แต่นักเรียนตัดสินใจที่จะซื้อพจนานุกรม			
174.	นักเรียนเสียดายเสื้อผ้าเก่า ๆ ไม่อยากทิ้ง นักเรียนจึงนำมาทำผ้าเช็ดพื้น			
175.	หลังจากที่ซักผ้าเสร็จ นักเรียนจะนำน้ำซักผ้าไปล้างห้องน้ำหรือรดน้ำต้นไม้			
176.	เมื่อเห็นรองเท้ามีรอยขาดนิดหน่อยนักเรียนจะนำไปซ่อมแซมเพื่อให้ใช้ได้ต่อไปได้			
177.	ถ้ามีกระดาษสมุดเหลือ นักเรียนจะนำมาเย็บเล่มเพื่อใช้ทดเลขหรือจดบันทึก			
178.	ถ้าเห็นเพื่อนขี้ดเขียนโต๊ะเรียน นักเรียนจะดักเตือนและให้เพื่อนลบออกทันที			
179.	ถ้านักเรียนเห็นหนังสือเรียนชำรุดหรืออีกขาด นักเรียนจะนำมาซ่อมแซมให้ดี			
180.	นักเรียนจะทบทวนบทเรียนหลังจากที่คุณครูสอนจบทุกครั้ง เมื่อใกล้สอบจะได้มีเวลาพักผ่อนเต็มที่			

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ ชื่อสกุล	นางสาวฉายศรี แซ่ลิ่ม
วันเดือนปีเกิด	15 ตุลาคม 2508
สถานที่เกิด	อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	645/77 บ้านพิบูลย์ ซอยโพธิ์แก้ว ถ.นวมินทร์ แขวงคลองกุ่ม เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร 10240
ตำแหน่งหน้าที่การงานในปัจจุบัน	อาจารย์ 2 ระดับ 7
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนสุเหร่าสามอิน สำนักงานเขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2526	มัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนบางกะปิ กรุงเทพมหานคร
พ.ศ. 2530	ครุศาสตรบัณฑิต วิชาเอกภาษาไทย วิทยาลัยครูพระนคร
พ.ศ. 2548	การศึกษามหาบัณฑิต สาขาการวิจัยและสถิติทางการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ